

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра історії

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія міжнародних відносин

Ступінь «бакалавр»
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.03 Середня освіта (Історія)
Освітня програма Історія, правознавство

Ступінь «бакалавр»
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 032 Історія та археологія
Освітньо-професійна програма Історія та археологія

Автори:
д.і.н., в.о.проф. Буглай Н.М.

Затверджено на засіданні кафедри історії
від «_____» _____ 20__р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії історичного
факультету «_____» _____ 20__р.

Затверджено на засіданні Вченої ради історичного факультету
від «_____» _____ 20__р.

2. Зміст НМК

1. Титульна сторінка
2. Зміст НМК
3. Витяги з ОКХ, ОПП спеціальності
4. Навчальна програма дисципліни
5. Робоча навчальна програма дисципліни
6. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів
7. Конспект лекцій з дисципліни
8. Комплекс завдань для поточного контролю знань
9. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять
10. Завдання на курсові та дипломні проекти
11. Контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять
12. Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети
13. Тести для підсумкового контролю
14. Список методичних рекомендацій та розробок викладача
15. Методичні матеріали, що сприяють самостійній роботі студентів
16. Інші матеріали

3. Витяг з ОПП, ОКХ спеціальності

Витяг з ОПП

Метою курсу «Історія міжнародних відносин» є: орієнтація студентів на розгляд історії міжнародних відносин в контексті історичного розвитку, формування толерантних установок при оцінці окремих фактів і явищ міжнародного життя; налаштування студентів на вивчення основних етапів міжнародних відносин, історичних типів міжнародного порядку, змісту і форм міжнародного співробітництва.

Завдання курсу «Історія міжнародних відносин» є: ознайомлення із змістом історії міжнародних відносин через висвітлення протиріч та закономірностей світового розвитку; висвітлення ключових понять курсу; хронології та термінології; особливостями формування зовнішньополітичних стратегій різних країн світу; основними проблемами міжнародних відносин наприкінці ХІХ – на початку ХХІ ст. в контексті інтернаціоналізації, інтеграції та глобалізації.

Витяг з ОКХ

У результаті вивчення курсу студент оволодіває теками **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

Критичність та самокритичність. Думати науковими термінами, формулювати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Працювати самостійно, приймати ініціативу та керувати часом. Здатність організовувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та подавати результат вчасно.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Набуття і розвиток здатності:

- володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних стосунків, дотримання принципів толерантності;
- аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;
- застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;
- опановувати й реалізувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття;

- орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства;

- використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних, професійних і суспільно значущих завдань;

- застосовувати знання, уміння та особистий досвід у предметно-перетворювальній діяльності;

продуктивно співпрацювати з партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі.

II. Фахові:

Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати **поточний стан** історичних досліджень.

Знати **зв'язок між** проблемами сьогодення та минулого.

Знати **загальні історичні основи** (діахронічний аспект) минулого.

Володіти **спеціальними знаннями з хронології** та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Набуття і розвиток здатності:

- розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретних історичних умовах певного часу;

- зіставляти історичні події, явища з періодами (епохами), орієнтуватися в науковій періодизації історії;

- використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.

- співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;

- користуючись картою, визначати причини та наслідки історичних подій, процесів, основні тенденції розвитку міжнародних відносин і місця в них України, пов'язані з геополітичними чинниками і факторами навколишнього середовища;
- характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.
- критично аналізувати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність;
- користуватись довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації;
- самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел та відбиті в них історичні факти, явища, події;
- оцінювати, порівнювати, пояснювати факти і явища дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел знань;
- розрізняти інші погляди, визнавати та сприймати цю різноманітність;
- розповідати про історичні події та явища й описувати їх;
- брати участь у дискусії, аргументувати, посилаючись на джерело, власну позицію.
- складати різні типи планів, формулювати доречні питання до історичних текстів;
- готувати аналітичні доповіді, реферати, складати тези, розгорнутий та опорний конспекти й будувати відповідь на цій основі;
- надавати усну та письмову історичну характеристику подіям, явищам, видатним діячам;
- користуватися науковою термінологією; застосовувати поняття як інструмент пізнання нового;
- визначати роль людського фактора в історії, давати всебічну характеристику історичних особистостей, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій, створювати політичні й історичні портрети;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ і подій;
- проводити дослідження різного рівня складності;
- порівнювати, пояснювати, узагальнювати та критично оцінювати факти й діяльність осіб, спираючись на набуті знання, власну систему цінностей, з позиції загальнолюдських і національних цінностей;

- виявляти суперечності в позиціях, різні інтереси, потреби соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку;
- оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними.

4. Навчальна програма дисципліни
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Історичний факультет
Кафедра історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Кузнецова О.А.
27 серпня 2019 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Ступінь «бакалавр»
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.03 Середня освіта (Історія)
Освітня програма Історія, правознавство

Ступінь «бакалавр»
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 032 Історія та археологія
Освітньо-професійна програма Історія та археологія

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Буглай Наталя Михайлівна, професор кафедри історії, доктор історичних наук.

Програму схвалено на засіданні кафедри історії

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри

історії _____ (_____)

Програму погоджено навчально-методичною комісією навчально-наукового інституту історії, політології та права

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Голова навчально-методичної комісії _____ (Калкутіна Н.В.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Голова навчально-методичної комісії університету _____ (Кузнецова О.А.)

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» складена Буглай Н.М. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: вивчення закономірностей розвитку міжнародних відносин, виявлення їх особливостей наприкінці XIX – на початку XXI ст., визначення ролі політичних діячів в міжнародній взаємодії, аналіз геополітичних змін, що сталися внаслідок Першої світової війни, а також біполярної системи міжнародних відносин, що склалась після Другої світової війни та наслідки її розпаду. Постбіполярна система міжнародних відносин, інтеграційні та глобалізаційні процеси також знаходять своє відображення в предметній структурі курсу.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни «Історії міжнародних відносин» доцільно організувати в єдиному контексті з тематикою вивчення дисциплін «Політології», «Соціології», «Основ економічної теорії», «Новітня історія країн Європи та Америки», «Міжнародного права», «Історії країн Азії та Африки» та ін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: орієнтація студентів на розгляд історії міжнародних відносин в контексті історичного розвитку, формування толерантних установок при оцінці окремих фактів і явищ міжнародного життя; налаштування студентів на вивчення основних етапів міжнародних відносин, історичних типів міжнародного порядку, змісту і форм міжнародного співробітництва.

Завдання курсу:

- ознайомити із змістом теорії та історії міжнародних відносин через висвітлення протиріч та закономірностей світового розвитку;
- охарактеризувати основні напрями роботи з джерельно-документальною базою та історіографією курсу;
- висвітлити мету, завдання, методи, принципи та функції курсу; теоретичний та фактичний матеріал; ключові поняття курсу; хронологію та термінологію курсу;
- сформувані у студентів об'єктивний, збалансований, толерантний погляд на міжнародні події;
- аналізувати особливості формування зовнішньополітичних стратегій різних країн світу;

- навчити студентів аналізувати роль політичних діячів в міжнародних відносинах;

- розкрити основні проблеми міжнародних відносин наприкінці XIX – на початку XXI ст.;

- виробити у студентів навички критичного аналізу джерел, порівняльного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків;

- визначити взаємозв'язок національних історичних умов з світовими процесами в контексті інтернаціоналізації, інтеграції та глобалізації.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями**:

I. Загальнопредметні:

Критичність та самокритичність. Думати науковими термінами, формулювати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Працювати самостійно, приймати ініціативу та керувати часом. Здатність організовувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та подавати результат вчасно.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Набуття і розвиток здатності:

- володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних стосунків, дотримання принципів толерантності;

- аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;

- застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;

- опановувати й реалізувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття;

- орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства;

- використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних, професійних і суспільно значущих завдань;

- застосовувати знання, уміння та особистий досвід у предметно-перетворювальній діяльності;

продуктивно співпрацювати з партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі.

II. Фахові:

Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати **поточний стан** історичних досліджень.

Знати **зв'язок між** проблемами сьогодення та минулого.

Знати **загальні історичні основи** (діахронічний аспект) минулого.

Володіти **спеціальними знаннями з хронології** та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Набуття і розвиток здатності:

- розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретних історичних умовах певного часу;
- зіставляти історичні події, явища з періодами (епохами), орієнтуватися в науковій періодизації історії;
- використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.
- співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;
- користуючись картою, визначати причини та наслідки історичних подій, процесів, основні тенденції розвитку міжнародних відносин і місця в них України, пов'язані з геополітичними чинниками і факторами навколишнього середовища;
- характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.
- критично аналізувати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність;
- користуватись довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації;

- самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел та відбиті в них історичні факти, явища, події;
- оцінювати, порівнювати, пояснювати факти і явища дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел знань;
- розрізняти інші погляди, визнавати та сприймати цю різноманітність;
- розповідати про історичні події та явища й описувати їх;
- брати участь у дискусії, аргументувати, посилаючись на джерело, власну позицію.
- складати різні типи планів, формулювати доречні питання до історичних текстів;
- готувати аналітичні доповіді, реферати, складати тези, розгорнутий та опорний конспекти й будувати відповідь на цій основі;
- надавати усну та письмову історичну характеристику подіям, явищам, видатним діячам;
- користуватися науковою термінологією; застосовувати поняття як інструмент пізнання нового;
- визначати роль людського фактора в історії, давати всебічну характеристику історичних особистостей, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій, створювати політичні й історичні портрети;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ і подій;
- проводити дослідження різного рівня складності;
- порівнювати, пояснювати, узагальнювати та критично оцінювати факти й діяльність осіб, спираючись на набуті знання, власну систему цінностей, з позиції загальнолюдських і національних цінностей;
- виявляти суперечності в позиціях, різні інтереси, потреби соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку;
- оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин /
4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.

Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.

Міжнародні відносини як навчально-наукова дисципліна. Мета, предмет, завдання курсу. Методологічні засади дисципліни. Періодизація. Стратифікація міжнародних відносин та структурні виміри міжнародних систем. Дипломатія як засіб здійснення зовнішньої політики держави. Розвиток і діяльність міжнародних організацій. Історичні типи міжнародного порядку. Вестфальський світовий порядок. Віденська епоха. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин. Ялтинсько-Потсдамська система. Ознаки пост біполярного світоустрою. Міжнародні відносини останньої третини XIX ст. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст. «Союз трьох імператорів». Формування військово-політичних блоків: Троїстий союз та Антанта. Марокканська криза. Локальні конфлікти в Європі. Балканські війни. Протистояння військово-політичних блоків та липнева криза 1914 р. Початок Першої світової війни. Дипломатичні заходи країн в ході Першої світової війни. Боротьба за союзників. Вихід Росії з війни. Міжнародні відносини наприкінці війни та її закінчення.

Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.

Тема 2. Міжнародні відносини в 1920-1930-ті роки.

Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни. «14 пунктів» В. Вільсона. Позиції країн на Паризькій мирній конференції. Підписання Версальського договору. Нейїський, Сен-Жерменський, Тріанонський, Севрський договори. Утворення та діяльність Ліги Націй. Основні угоди Вашингтонської конференції 1921-1922 рр. Генуезька, Гаазька, Лозаннська та Локарнська міжнародні конференції. Радянсько-німецький чинник міжнародних відносин. Основні проблеми міжнародних відносин 20-х років XX століття: репарації та борги, територіальні проблеми, питання роззброєння, дипломатичне визнання СРСР та ін. Плани Ч. Дауеса та О. Юнга. Оцінки Версальсько-Вашингтонської системи. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці 20-х – на початку 30-х рр. XX ст. Загострення міжнародних протиріч. Формування агресивного блоку держав. Італо-ефіопська війна. Японська окупація Маньчжурії. Криза Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Крах спроби створення системи колективної безпеки в Європі. Аншлюс Австрії та Мюнхенська угода, їх наслідки. Політика «умиротворення» агресорів, її провал. Переговори західних держав із СРСР. Пакт Молотова-Ріббентропа та таємний протокол до нього. Міжнародні відносини в переддень Другої світової війни.

Тема 3. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.

Початок Другої світової війни, як наслідок міжнародної кризи 30-х рр. XX ст. Напад Німеччини на Польщу. Позиції СРСР на початковому етапі війни. Вступ СРСР та США у війну. Створення антигітлерівської коаліції. «Атлантична хартія». «Декларація об'єднаних націй». Проблеми другого фронту в міжнародних відносинах. Вихід Італії з війни. Значення Тегеранської конференції 1943 р. Основні питання Кримської (Ялтинської) конференції. «Декларація про звільнену Європу». Сан-Франциська конференція 1945 року. Рішення Потсдамської конференції. Вступ СРСР у війну з Японією. Атомне бомбардування Хіросіми і Нагасакі. Міжнародні відносини наприкінці війни.

Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.

Тема 4. Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».

Геополітичні зміни в світі після Другої світової війни. Рішення Паризької мирної конференції 1946 року. Мирні угоди з Італією, Болгарією, Угорщиною, Румунією та Фінляндією. Міжнародні судові процеси над військовими злочинцями. Трансформація системи міжнародних відносин та становлення біполярної структури. Сан-Франциська конференція 1951 року. Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході. Створення та діяльність ООН. Початок «холодної війни». РЕВ. Утворення НАТО та ОВД. Вступ ФРН у НАТО. Центральна-Східна Європа та побудова «народної демократії». Події в Індокитаї. Початок Корейської війни 1953 р. Карибська криза. Процес деколонізації у повоєнному світі. Етапи деколонізації. Створення та діяльність Руху Неприєднання.

Тема 5. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.

Міжнародні відносини першої половини 1970-х років. Перехід від конфронтації до розрядки. Угода щодо Західного Берліна. «Нова східна політика» В. Брандта. Принцип непорушності кордонів. Радянсько-французькі відносини. Радянсько-американські відносини. Обмеження ракетно-ядерного протистояння. Передумови розрядки міжнародної напруженості в першій половині 70-х рр. XX ст. Гельсінкський процес. Підписання Заключного акта НБСЄ. Наростання суперечностей світового розвитку. Питання озброєння та роззброєння в міжнародних відносинах. Вступ радянських військ у Афганістан. Криза політики розрядки та посилення конфронтації між Заходом і Сходом.

Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть.

Тема 6. Міжнародні відносини наприкінці ХХ століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.

Новий курс СРСР у зовнішній політиці. Переговорний процес із проблем роззброєння. Початок демонтажу ракет «СС-20» та крилатих ракет. Договір про скорочення стратегічних наступальних озброєнь. Радянсько-американське домовленості та їх вплив на світові процеси. Перехід від конфронтації до співробітництва. Віденські зустрічі 1989 року. Демократичні революції в ЦСЄ. Розпад Югославії. Паризька хартія для нової Європи. Остаточне врегулювання німецької проблеми. Нормалізація радянсько-китайських відносин. Розпад СРСР та утворення СНД. Лондонська декларація 1990 року по НАТО. Закінчення та наслідки «холодної війни». Маастрихтська угода 1992 року. Брюссельський саміт НАТО 1994 р. й програма «Партнерство заради миру».

Тенденції міжнародних відносин на рубежі 1990-х - 2000-х років. Постбіполярність. Однополюсний глобалізм та нові центри сили. Глобальні проблеми та міжнародний тероризм. Зовнішньополітична доктрина США після 11 вересня 2001 року. Глобальні проблеми міжнародних відносин. Нові загрози та національна безпека. Локальні та регіональні конфлікти в міжнародних відносинах. Країни Європейського Союзу в міжнародних відносинах. Амстердамський договір 1997 року. Вступ країн ЦЄ до НАТО. Розширення ЄС. Проблеми реформування ООН. Сучасний стан і перспективи розвитку міжнародних відносин.

13. Рекомендована література

Базова

1. Абрамов Ю.К. Американская партийная модель (основные характеристики) // США. – 1992. - № 2.
2. Авраменко Б. Наркомания: глобальный ответ на глобальный вопрос // Международная жизнь. – 1992. - № 11.
3. Агаяну Н. Канада ищет свой путь // Международная жизнь. – 1972. - № 7.
4. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика, политика, идеология. – М., 1990.
5. Аларадж Б. Политико – исторические аспекты и предпосылки арабо-израильского конфликта// Сучасна українська політика.- Вин.17.- К.,2009.
6. Альтернативи 1939 г.- М., 1989.
7. Александров В.В. Новейшая история стран Европы и Америки 1918-1945 гг. Учебное пособие для студентов исторических факультетов вузов. М., 1986.

8. Андреев В.Г. Геополитика и мировые войны XX века. // США-Канада: экономика, политика, культура.- 1999. - №11.
9. Андреотті Д. СССР, увиденный вблизи: перев.. с итал. / Под редакцией И.Б. Левина.-М.: Прогресс,1989.
10. Андрійчук О. Україна –Європа: тести на сумісність: Збірка публіцистичних текстів/ О. Андрійчук.- К.: Смолоскип, 2007.
11. Арах М. Европейский Союз: видение политического объединения. – М., 1998.
12. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
13. Ахтамзян А.А. Федеративная Республика Германия в конце XX в.// Новая и новейшая история.- 1999.- №4.
24. Ачкіназі Б.О. Загострення політичної ситуації у Франції після Першої світової війни // УІЖ. – 2001. - № 5.
15. Бадак А.Н. Всемирная история: в 24-х т.- Т. 18-24.- Мн., 1995.
16. Барановский К.Ю. Квебек: «большой национализм малых наций» // США. – 1992. - № 1.
17. Батталья Р. История Итальянского движения сопротивления 8 сент. 1943 г. – 25 апр. 1945 г. / Под ред. Н.А.Ковальского. – М.: Изд-во ин. лит-ры, 1954.
18. Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его стратегические императивы: Пер. с англ.. – М., 1998.
19. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. посібник. – К., 1997.
20. Борко Ю.А. От европейской идеи - к единой Европе. – М., 2003.
21. Богомоллов О. Перед вызовами глобализма // Свободная мысль. – 2003. – № 8.
22. Буглай Н.М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2012 рр.): навчально-методичний посібник / Н.М. Буглай. – Миколаїв: Іліон, 2013.
23. Буглай Н.М. Тестові завдання для перевірки рівня знань студентів спеціальності 6.020302 Історія з курсу: «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки»: посібник / авт.-укл. Н.М. Буглай. – Миколаїв: Іліон, 2016. – 108 с.
24. Бузгалин А. Призрак антиглобализма // Свободная мысль. – 2003. – № 1.
25. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.
26. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.

27. Василенко В., Туниця Ю. Не хлібом єдиним. Про глобальну екологічну ініціативу та права людини // Урядовий кур'єр. — 1999. — 24 квітня.

28. Варлов С.В. Англия и проблема ограничения стратегических вооружений // Вопросы истории. — 1982. - № 9.

29. Вдовиченко В. Міжнародна безпека: погляд Вишеградської четвірки// Зовнішні справи.- 2013.- №5.

30. Веселовський А. Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети// Політика і час.-2007.-№7.

31. Відносини України з країнами Азії, Африки та Латинської Америки/ / С.В. Віднянський, А.Ю. Мартинов/ С.В. Віднянський,, А.Ю. Мартинов//Державотворчий процес в Україні 1991-2006.- К.,2007.

32. Віднянський С.В. Центрально-Східна Європа у ХХ ст. як особливий регіон: основні напрями і проблеми вивчення // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. — Ужгород. — 2005. — Вип. 12.

33. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації/ С.В. Віднянський , А.Ю. Мартинов// УІЖ.-2011.-№ 4.

34. Віднянський С.В. Розпад Австро-Угорської монархії і утворення національних держав // Україна-Європа-Світ. — Вип. 2: Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. — Тернопіль, 2009.

35. Віднянський С. Кримська конференція 1945 року (уроки для України) // Зовнішні справи. — 2015. - № 1.

36. Виноградов А. Правда о том, как Италия вышла из Второй мировой войны. // Вопросы истории. — 1979. - № 5.

37. Виноградов А. Великие державы и мирное урегулирование с Италией в 1945-1947 годах. // Вопросы истории.- 1987.- №7.

38. Вишневский М. Большое соперничество в Африке// Азия и Африка сегодня.- 2006.- №7.

39. Волков Л. Религиозный экстремизм и палестинская проблема // Азия и Африка сегодня. — 1998. - № 5.

40. Волощук П. Адаптация НАТО к новым мировым реалиям // Підтекст. — 1997. -№ 2.

41. Всесвітня історія ХХст. / Під ред.. Даниленко В.П., Панченка П.І.- К., 1999.

42. Всесвітня історія: Тести. 6-11 класи: Посібник / За ред. Л.М. Мицик. — К.: ВЦ «Академія», 2007.

43. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. — М., 1995.

44. Гаджиев К.С. Введение в геополитику: учебник. Издание 2-е дополненное и переработанное.-М. Логос.,2000.
45. Газін В. П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. 1918-1945: Підручник для студентів ВНЗ.- К., 2003.
46. Газін В. П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. 1945-2002 роки: Підручник для студентів ВНЗ.- К., 2004.
47. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: Методологічні аспекти.- К.: Либідь, 2006.
48. Гершов З.М. Вудро Вільсон – М.: Мысль, 1983.
49. Гибианский Л. Я. Идея балканского объединения и планы ее осуществления в 40-е годы XX века. // Вопросы истории.- 2001.
50. Гладкий Ю.Н. Глобалистика: трудный путь становления // Мировая экономика и международные отношения. – 1994. - № 10.
51. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.
52. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2001.
53. Глобальные проблемы современности. — М.: Мысль, 1981.
54. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія XX ст. (1914–1991) / Пер. з анг. – К., 2001.
55. Гончар Ю.Б. Маастрихт, США та європейська безпека // Питання нової та новітньої історії. – 1995. – Вип. 41.
56. Гончар Б.М., Козицький М.Ю., Мордіїнцев В.М., Слюсаренко А.Г. Всесвітня історія. Навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене і доповнене. - К., 2002.
57. Горбань А. Радянська суспільного укладу селянства Східної Німеччини (1944-1953) // Історія України. – 2002. - № 17.
58. Горобець І. Конкуренція стратегій майбутнього Близького сходу //Зовнішні справи.-2012.-№3.
59. Горобець І., МартиновА. Новий етап історії Європейського Союзу// Зовнішні справи.-2009.-№12.
60. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.
61. Грищенко К. Незалежна Україна, 20 років на світовій арені//Зовнішні справи.-2011.
62. Гузіна Дежан Упошуках правильної парадигми : концептуальні перспективи посткомуністичного переходу у країнах Східної Європи: перекладено з англійської/ Д. Гузіна.- К.: Ай Бі, 2003.

63. Гуменюк Б.І. Дипломатична служба: правове регулювання :: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Б.І. Гуменюк.- К., Либідь 2007.

64. Гуцало М.Г Сучасний міжнародний тероризм, як системне явище: тенденції, фактори, шляхи протидії// Гілея.-2005.-№3.

65. Давидсон А.Б Проблемы взаимопонимания в современных международных отношениях// Новая и новейшая история .- 2011.-№2.

66. Давыдов Ю.П. Возникновение региона ЦВЕ // США: экономика, политика, идеология. – 1997. - № 4.

67. Дахно І.І. Право Європейського Союзу: англо-українсько-російський глосарій /І.І. Дахно.- К.: Центр навчальної літератури, 2007.

68. Движение Сопротивления в Западной Европе, 1939-1945. Национальные особенности. - М., 1991.

69. Движение Сопротивления в странах Центральной и Юго-Восточной Европы. 1939-1945. Национальные особенности. - М., 1995.

70. Движение неприсоединения в документах и материалах. /Составленное Р.С. Листопадова.- М. Наука. 1989.

71. Движение неприсоединения в современном мире / Ответственный редактор Я.Я. Этингер.- М.: Международные отношения, 1985.

72. Демократические революции в Центральной и Восточной Европе: десять лет спустя: «Круглый стол» // Новая и новейшая история. – 2000. - № 2.

73. Державотворчий процес в Україні 1991-2006. - К.: Наукова думка, 2007.

74. Дейвіс Н. Європа: Історія/ Пер з англ. - К.: Основи, 2000.

75. Джонсон П. Современность: Мир с двадцатых по девяностые годы: В 2-х кн. – М., 1995.

76. Дзасохов А.С. Становление и эволюция постколониального мира, вторая половина XX в. – М., 1977.

77. Дікон Б. Глобальна соціальна політика: міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту./ Б.Дікон, М. Халс, П.Стабс; перекладено з англійської. А. Олійник, В. Триліс, В. Паламарчук.- К., Основи, 1999.

78. Дилкс Д. Черчилль и операция «Немыслимое», 1945 г. // Новая и новейшая история. – 2002. - №3.

79. Дипломатический словарь : в 3-х т.-Т.1-3 / Главный редактор А.А. Громыко и др.-4-е издание.Переработанное и дополненное. М.: Наука, 1984 -1986./ Т.1 422 с.; Т.2 503 с; Т.3.

80. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів.- Ніжин, 2000.
81. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917-1945).- М. 1996.
82. Документы по истории Мюнхенского сговора: 1937 – 1939. – М.: Политиздат, 1979.
83. Долгилевич Р.В. Вопрос о статусе Берлина. 1944-1990 годы // Новая и новейшая история. – 2011. - № 3.
84. Дорошенко М. С. Країнознавство. Країни СНД і Балтії : Навчальний посібник / М.С. Дорошенко.- Чернівці : Книги ХХІ, 2008.
85. Дубинин Ю.А., Мартынов Б.Ф., Юрьева Т.В. История международных отношений (1975-1991 гг.): Учебник. – М., 2006.
86. Дудко І. Формування багатополюсного світу в умовах постбіполярності: прогнози і реалії сучасних міжнародних відносин// Сучасна українська політика. Випуск 5.- К.- Миколаїв, 2004.
87. Дюррозель Жан-Батіст. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. - К., 1995.
88. Европа между миром и войной. 1918-1939.- М., 1992.
89. Європейський союз : вчора, сьогодні, завтра: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Ю.І. Макар, В.І. Бурдяк, Т.Д. Івасютін, В.В. Семенко.- Чернівці: Рута; 2008.
90. Эдельман Дж. Р. Прелюдия холодной войны: к истории советско-американских отношений. // Вопросы истории.- 1991.- № 6.
91. Эмин В.Г. Региональные конфликты и международные организации.- М., Феникс, 1991.
92. Елькина Е.А. Пиратство в Гвинейском заливе: новые угрозы // Азия и Африка сегодня. – 2012. - № 12.
93. Ефимов Н.Н., Фролов В.С. Карибский кризис 1962 года (новые данные) // Вопросы истории. – 2005. -№ 10.
94. Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред.. Г.М Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2007.
95. Зовнішня політика України.: здобутки і проблеми.: К.-Товариство «Знання України», 2007.
96. Зовнішня політика України 2011-2012: Здобутки та пріоритети /К.І. Грищенко // Зовнішні справи.-2012.-№2.
97. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003)/ Відп. Ред.. С.В. Віднянський. – К.: Генеза, 2004.

98. Золотухин В.П. Международный терроризм и новая концепция внутренней безопасности США // Новая и новейшая история. – 2004. - № 3.
99. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945). Навчальний посібник.- К., 2001.
100. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник. - К., 2003.
101. Иванов А.Г. Великобритания и мюнхенский уговор/ В свете архивных документов// Новая и новейшая история.- 1988.- №6.
102. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навчальний посібник для студентів спеціальностей: міжнародні відносини, міжнародне право, міжнародні економічні відносини, країнознавство / П.М. Ігнат'єв, Чернівці.: Книги-XXI., 2006.
103. Из мемуаров Уинстона Черчилля // Народы Азии и Африки. – 1989. - № 6. – 1990. - № 1.
104. Илюхина Р.М. Лига наций. 1919-1934.- М. Наука, 1982.
105. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века // Свободная мысль. – 2003. – № 10, 11, 12.
106. Иноземцев В. Расколотая цивилизация. – М., 1999.
107. Історія сучасного світу: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, Л.О. Титаренко та ін. – К.: КНЕУ, 2006.
108. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма. // США: экономика, политика, идеология.- 1997.- № 2.
109. Международные парламентские организации. Справочник. – М., 2003.
110. Как принималось решение о возведении берлинской стены. // Новая и новейшая история.- 1999.- №2.
111. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2 т. – М., 2000.
112. Камінський Е., Фесенко М. Порівняльний аналіз діяльності президентів США Барака Обама та Франції Ніколя Саркозі // Зовнішні справи. – 2009. - № 3.
113. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин: Курс лекцій.- Львів: Світ, 1995.
114. Канада – США: экономические и политические отношения. – М., 1983.
115. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.
116. Карягин В.В. Берлин: от железного занавеса до берлинской стены // Международная жизнь. – 1991. - № 4 - 8.

117. Кіндратець О. Проблеми війни і миру в третьому тисячолітті // Політичний менеджмент. – 2010. - № 2.
118. Кіш Є. Геополітичні наслідки інтеграції країн Центральної Європи в Європейський Союз / Є. Кіш // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. —2005. – Випуск 12.
119. Кіш Є. Європа у пошуках нової ідентичності: Інституалізація процесів інтеграції країн Центрально-Східної Європи // Нова політика. – 1998. - № 3.
120. Кіш Є. Транскордонне співробітництво та регіональна політика Європейського Союзу / Є. Кіш // На шляху до Європи. Український досвід Єврорегіонів. Інститут Схід-Захід. – К.: Логос , 2000.
121. Киридон А. Міжнародні відносини у системному вимірі: поняття, етапи і тенденції розвитку//Історія в сучасній школі.- 2012.- №2.
122. Киссинджер Г. Дипломатія. – М., 1997.
123. Кокошин А.А., Рогов С.М. Серые кардиналы Белого дома.- М., АПН., 1986.
124. Колосов В,А., Мироненко Н.С. Геополитическая и политическая география: Учебник для студентов вузов.- М., Аспект- пресс, 2001.
125. Корнилов Ю.Э., Шишкин Г.А Перестройка в СССР : Международный резонанс.-М.,Международные отношения, 1988.
- 126.Костенко Г. Миротворча стратегія ООН: історія та сучасність// Зовнішні справи.-2012.-№3.
127. Кто есть кто в мировой политике.- М., Политиздат,1990.
128. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. – К., 2001.
129. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : Навчальний посібник для студентів Вищих навчальних закладів /В.В. Копійка , Т.І. Шинкаренко; за редакцією Л. Губерського. -2-е видання, виправлене і доповнене.- К.:Знання, 2012.
130. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /М.В. Кордон.- 2-ге видання.: К : центр учбової літератури, 2010.
131. Коріненко П.С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945рр.).- Тернопіль, 2003.
132. Корниенко Г.М. У истоков «холодной войны» // Новая и новейшая история. – 1999. - № 6.
133. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. - К., 2001.

134. Кремень В.Г. Україна: ідентичність в добу глобалізації(начерки міждисциплінарних досліджень) / В.Г. Кремень, В.М. Ткаченко.- К: Знання України.,2013.
135. Кривець Н.В. Українсько-німецькі відносини: політика, дипломатія, економіка. 1918 – 1933 рр. / Н.В.Кривець. – К.: Інститут історії України НАН України, 2008.
136. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.
137. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти. Навч. посіб. Для студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ / В.Ю. Крушинський, В.А. Манжола. – К.: Либідь, 2007.
138. Кульчицький С. Україна і Росія: переваги і небезпеки «особливих відносин».Роздуми історика/С. Кульчицький.- К.-Інститут історії України НАН України, 2004.
139. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: 10 кл.: Підручник. – К.: А.С.К., 2007.
140. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: 11 кл.: Підручник. – К.: А.С.К., 2007.
141. Ланда Р.П. Глобализация и политический ислам // Новая и новейшая история. – 2011. - № 2.
142. Ларін М. Міжнародні організації у сучасному світі// Юридичний вісник України.-2003.-№7.
143. Логвиненко С. Геополітичні суперечності в сучасному світі// Політичний менеджмент.-2010.-№1.
144. Лузянин С.Г. ШОС: : возможные пути развития//Азия и Африка сегодня.-2010.-№4.
145. Ляшенко Д. Глобальні проблеми сучасності // Географія та основи економіки в школі. – 2004. – № 2.
146. Максимычев И. Конец Берлинской стены. //Международная жизнь.- 1991.- №2.
147. Малієвський С. Війна на знищення: злочини вермахту в 1941-1944 рр. // Політика і час. – 2002. – № 6.
148. Мартинов А. Позиція України щодо реформування ООН// Політика і час.-2005.-№9-10.
149. Матійчик Я. Між Європою й Азією (Пріоритети зовнішньої політики України у контексті геополітичного розвитку) // Політика і час.-2002.-№9.
150. Матьовка М. Рух неприєднання: становлення і зміст// Історія України.-2001.-№29-3.

151. Международные отношения: Социологические подходы / Рук. авт. кол. профессор Л. А Цыганов.-М.: Гардарина, 1998.
152. Международные организации системы ООН: Справочник.- М., Международные отношения, 1990.
153. Мельников Д.Е. Черная Л.Б. Империя смерти: Аппарат насилия в нацистской Германии 1933 – 1945 гг. М.: Политиздат, 1987.
154. Мещеряков М.Т. Судьба интербригад в Испании по новым документам // Новая и новейшая история. – 1993. - № 5.
155. Міжнародні організації (ООН, ЄС, НАТО, ОБСЄ, МВФ, СОТ, МКЧХ, ГАМ, ОПЕК, АСЕАН, МАГАТЕ, ШОС) // Позакласний час.-2009.-№15-16.
156. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / Манжол В.А., Білоусов М.М., Гайдуков Л.Ф. та ін. – К., 2003.
157. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський Л.В. та ін. – К., 2001.
158. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007). Навчальний посібник для самостійної роботи студента.- К., 2008.
159. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-х – 40-х гг.- М. 1996.
160. Мировые войны XX века: В 4-х кн. – М., 2002.
161. Мирошниченко В.О., Федчиняк А.О. Всесвітня історія. Тести для підготовки до ЗНО 2012 року. Частина 2. – Харків: Вид. гр. «Основа», 2012. – (Б-ка журналу «Історія та правознавство». – Вип. 4 (100)).
162. Молчанов А.И. Россия, Украина и Белорусь от Н.Хрущева до «Беловежской пущи». В 3-х томах. Т.1.-СПБ: Владимир Даль, 2006.
163. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека. // Вопросы истории.- 1992.- №2-3.
164. Морозов Г.И. Международный терроризм. // США: экономика, политика, идеология.- 1997.- №2.
165. Наринский М.М. СССР и «план Маршалла». По материалам архива президента РФ // Новая и новейшая история. – 1993. - № 2.
166. Наринский М.М. Берлинский кризис (1948-1949 гг.). Новые документы из российских архивов. // Новая и новейшая история.- 1995.- №3.
167. Наринский М.М. М.С. Горбачев и объединение Германии. По новым материалам // Новая и новейшая история. – 2004. - № 1.
168. Нариси з історії (1901-1945) XX століття: Історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А.Ф. Трубайчука. - К., 1998.
169. Насенко Ю.П. Историческое значение Бандунгской конференции //Новая и новейшая история.-1975.-№4.

170. НАТО у ХХІ столітті.- Брюссель: НАТО, 2004.
171. Нечитайло Д. След «Аль-Каиды» на Северном Кавказе // Азия и Африка сегодня. – 2006. - № 8.
172. Никонова С.В. Германия и Англия от Локарно до Лозанны. – М.: Наука, 1966.
173. Никонова С.В. Очерк Европейской политики Германии в 1924 – 1929 гг. От плана Дауэса к плану Юнга. – М.: Наука. – 1977.
174. Новейшая история зарубежных стран Европы и Америки 1917-1945. Под ред. проф. В.К. Фураева. - М, 1989.
175. Новітня історія (1918-1939). За ред. проф. В.А. Тарасенка.- К., 1961.
176. Новітня історія країн Європи і Америки: Збірник матеріалів для самостійної роботи студентів/ Укладач Л.М. Мицик. – Ніжин, 2003.
177. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу / С.В. Віднянський, А.Ю. Мартинов. – К., 2009.
178. О них говорят: 20 политических портретов.- М., Политиздат, 1989.
179. Орлик В. Росія та США напередодні президентських виборів // Зовнішні справи. – 2011. - № 11-12.
180. Орлик И.И. Центральная-Восточная Европа: от СЕВ до Евросоюза// Новая и новейшая история.- 2009.-№2.
181. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1999.
182. Павлов Н. Германский вопрос и «общеевропейский дом» // Мировая экономика и международные отношения. – 1990. - № 6.
183. Пасинчук К. Європа і Близький Схід: міжцивілізаційні відносини і міжнародна безпека//Політика і час.- 2006.-№3.
184. Пилько А.В. НАТО и Берлинский кризис 1958-1961 годов// Новая и новейшая история.- 2012.-№1.
185. Первая мировая война и проблемы политического переустройства Центральной и Юго-Восточной Европы.- М., 1991.
186. Петровський В.В. Українсько-російські взаємини в сучасній західній науковій літературі (1991-2001 рр.)- Харків: Майдан, 2003.
187. Погорелов Є. Глобалізація – виклик доби, і відповідь на нього // Молода нація. – 2001. - № 4.
188. Політична історія ХХ ст.: навчально–методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни/ В.Ф. Салабай, Я.А. Титаренко, Л.О. Панчук та ін.. – К., 2002.

189. Политические переговоры – СССР, Великобритания и Франции 1939г. в свете французских дипломатических документов / Новая и новейшая история. - 1989 - № 6.
190. Полянський П. Всесвітня історія. 1914-1939рр.- К., 2002.
191. Пономарев М.В., Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки. Практическое пособие для вузов. Т.1-3.- М., 2000.
192. Поспелов А.С. Особливості воєнних конфліктів 1975-1991 рр. в Азії, Африці та Латинській Америці// Записки історичного факультету.Вин.16.-Одеса,2005.
193. Постоловський Р.М., Пугач Є.П., Старшнюк С.Ю. Встановлення тоталітарних режимів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи (1944 - 1953). – Харків, 2000.
194. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI - К.-Парламентське видавництво, 2010.-(серія «Закони України»).
195. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV//Офіційний вісник України.-2004.-№35.
196. Пронь С.В. США та Японія Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (50- 90-ті роки ХХ століття) : Монографія. – Миколаїв: Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2003.
197. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика 1914-1991 роки: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ С.В. Пронь.- Миколаїв, Видавництво МДГУ ім. П. Могили 2009.
198. Рогов С.М. 11 сентября 2001 года: реакция США. // США-Канада: экономика, политика, культура.- 2001.- № 11.
199. Ромашкина Н Северокорейские атомные бомбы и ракеты: мифы,догадки, реальность.//Азия и Африка сегодня.-2006.-№9.
200. Ромашкина Н. Иранский атомный узел// Азия и Африка сегодня.- 2006.-№8.
201. Рошин А.А. Послевоенное урегулирование в Европе. – М., 1989.
202. Рошин А. Так начиналось ООН // Международная жизнь. – 1992. - № 7.
203. Рыхловский Б. Ялтинская конференция и современность// Международная жизнь.-1984.- №6.
204. Рубан С.Н. Участие СССР в корейской войне (новые документы) // Вопросы истории. – 1994. - № 11.
205. Рудич Ф. Стабільна демократія і ринкова економіка – невіддільні (трансформація політичних і економічних структур у країнах Центральної та Східної Європи: порівняльний аналіз) // Віче. – 1995. - № 4.

206. Рябінін Є. Від глобалізації до багатополюсного світу через регіоналізм // Зовнішні справи. – 2012. - № 1.
207. Рябінін Є. Сучасні проблеми та перспективи АСЕАН// Зовнішні справи.-2011.-№3.
208. Савченко М. Організації Об'єднаних Націй – 60 років (1945-2005) // Історія України. - № 39(439), жовтень 2005.
209. Садкіна В. І. Глобальні проблеми людства // Географія. – 2005. – № 1.
210. Самарская Е. Индустриальное общество перед лицом перемен // Свободная мысль. – 1997. – № 2.
211. Самофалов В. Китай у новому світовому порядку: становлення супердержави// Зовнішні справи.-2013.- №4.
212. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть): Навч.-довід. посібник. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005.
213. Севекіна О. На відміну від ідей інтеграції (Президентські вибори у Франції як референдум для Європейського Союзу щодо його подальшого розвитку) // Політика і час. – 2002. - № 6.
- 214.Семин А.В. Треугольник США- Китай-Япония и АТР// Азия и Африка сегодня.-2012.-№9.
215. Симоненко Р. Сестри Великої Перемоги,Кримська(Ялтинська) й Берлінська (Потсдамська) конференції та Україна// Політика і час.- 1995.-№5.
216. Сич О.І. Історія західного суспільства в міжвоєнний період (1919–1939): Навч. посібн. – Чернівці: Наші книги. – 2008.
217. Сич О.І. Світ в другій половині ХХ – на початку ХХІ : основні тенденції політичного та соціально–економічного розвитку: Навч. посібн. – Чернівці, 2010.
218. Славинский Б.Н. Сан-Францисская мирная конференция 1951 г. // Проблемы Дальнего Востока- 1991.-№3.
219. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.
220. Субх М. Рада співробітництва арабських держав Перської затоки: інтеграція на тлі серйозних внутрішніх протиріч// Зовнішні справи.-2012.-№3.
221. Сурін В.Б. Принцип національного самовизначення і політика умиротворення фашистської Німеччини (1933-1939pp.) // Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія: історія. Вип. 22. – Ужгород, 2009.
222. Сухверхов В.В. Формирование новой французской колониальной политики в 1944-1946 гг. // Новая и новейшая история. – 2002. - № 1.

223. Типпельскирх К. История Второй мировой войны. – Т.1-2. - М., 1995.
224. Термінологічний словник. lib.chdu.edu.ua/pdf/metodser/137/9.pdf
225. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Пер. з англ. – К., 2001.
226. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. – Т. 1-2. - К.: Основи, 1995.
227. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольного світу // Зовнішні справи. – 2010. - № 3-4.
228. Толстов С. Міжнародна безпека в сучасному світі: стан, проблеми, перспективи //Зовнішні справи.-2012.- № 8-9.
229. Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления.- М., 1996.
230. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна. - К.: Либідь, 1999.
231. Трухановский В.Г. Проблема ядерного оружия в английской политике в годы второй мировой войны. // Вопросы истории. – 1984. - № 5.
232. 1939 год: уроки истории.- М., 1990.
233. Україна у міжнародних відносинах XX століття: Навч. посібн./ За ред. проф. Малика Я.Й. – Львів: Світ, 2004.
234. Фесенко М. Нові тенденції та глобальні проблеми сучасних світових процесів // Дослідження світової політики: Зб. Наук. Праць. – Вип. 32. – К., 2005.
235. Фесенко М. Цей багатопольний світ (формування сучасної системи міжнародних відносин) //Політика і час.-2005.-№12.
236. Филитов А.М. Германский вопрос: от раскола к объединению. – М., 1993.
237. Фридрих К., Бжезинский З. Тоталитарная диктатура и демократия. – М., 1991.
238. Хазанов А. Лондон после терактов // Азия и Африка сегодня. – 2005. - № 11.
239. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917- 1945 рр. Навч. посіб. для студентів ВНЗ.- К.: Либідь, 1997.
240. Цветков Г.Н. СССР и США: отношения, влияющие на судьбы мира. – К., 1988.
241. Циватий В., Чекаленко Л. Європейське перехрестя безпеки: завдання Вишеграду / В. Циватий, Л. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2013. – № 8.
242. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник, 3-тє вид. стереотипне. – Львів: Новий світ, 2006.

243. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. – К: Либідь, 2006.
244. Чекаленко Л. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник.- 2 вид. – К.: Кондор, 2011.
245. Чекаленко Л. ЄврАзЕС-ОДКБ-ШОС: союзники чи конкуренти? //Зовнішні справи.-2012.-№9.
246. Чекаленко Л. Україна в Європейських структурах безпеки і співробітництва// Зовнішні справи.- 2011.- №10.
247. Черевко О. Проблеми періодизації всесвітньої історії: новітня історія// Історія України. – 2005. - № 8(408).
248. Шаповалова О.Ілюзія вибору та її ризики для зовнішньої політики України // Зовнішні справи.-2013.№1.
249. Шевчук О.В. Китай між США та Росією: геостратегічні відносини: Монографія/О. В. Шевчук- Миколаїв: Іліон, 2008.
250. Шевчук О.В. Система безпеки Азіатсько-Тихоокеанського регіону: фактори формування та тенденції розвитку: Монографія / О.В. Шевчук.- Миколаїв.:Видавництво ЧДУ ім. П. Могили, 2010.
251. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – К., 2002.
252. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин. Підручник для студентів вищих навчальних закладів/ М.А. Шепелєв - К: Вища школа, 2004.
253. Шергін С. Пріоритети стратегічного партнерства та дилема не євразійського розвитку// Зовнішні справи.- 2012.- №5.
254. Шергін С. Україна, США і ЄС: криза дипломатії доби глобалізації // Зовнішні справи. – 2015. - № 1.
255. Шерман Ф. Война на Тихом океане. – М., 1999.
256. Шлезингер А. Некоторые уроки «холодной войны» // Новая и новейшая история. – 1991. - № 1.
257. Шпенглер Освальд. Закат Европы. – Т.1.- М.: Мысль, 1993.
258. Шумпетер Йозеф А. Капіталізм, соціалізм і демократія. – К.: Основи, 1995.
259. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. - № 2.
260. Юрлов Ф.Н. КНР, Индия и США: соотношение сил меняется // Азия и Африка сегодня.- 2013.- №1.
261. Юрченко С. «План Маршала» у ретроспективі і проблема допомоги при соціально-економічних трансформаціях // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. - Вип. 22. – К., 2003.
262. Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время 1918-1945. Курс лекций, второе издание. – М., 2000.

263. Ялі М. «Перезавантаження» американсько-російських відносин: український контекст Зовнішні справи. – 2014. - № 11-12.

264. Ян Е. Перелом у Східній Європі // Сучасність. – 1994. - № 5.

265. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття. - К., 2005.

266. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.: Республика, 1994.

Допоміжна

1. Авраменко С. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика, політика и идеология. – М., 1990.

2. Адибеков Р. Коминформ и послевоенная Европа (1947-1956). – М., 1994.

3. Батюк В. Геополитический контекст начала холодной войны: уроки для 90 х/ США //ЭПИ. – 1994, – №8-10.

4. Белоус В. На пути к глобальной безопасности. МЭМО, 1999, №9.

5. Белоусов М. Участие Украинской ССР во взаимодействии стран социализма в ООН/ Весник КГУ. – 1982. – №14.

6. Борко Ю. Общеевропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.

7. Брандт В. Воспоминания. – М., 1991.

8. Богомолов О. Перед вызовами глобализма //Свободная мысль. – 2003. – №8.

9. Бузгалин А. Призрак антиглобализма //Свободная мысль. – 2003. – №1.

10. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.

11. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.

12. Весник МИД СССР, 1990.

13. Волощук П. Адаптация НАТО к новым мировым реалиям, Подтекст, 1997, №5-6.

14. Воронов К. Будущее Европы: безопасность через международные отношения МЭМО, 1998, №3.

15. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.

Горбатчук Г. Кудряченко. Відносини ФРН-НДР: від визначення до єднання. – К., 1994.

16. Гудич Ф. Місце і роль України в новому геополітичному просторі. Нова політика, 1998, №5.

17. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 2002.

18. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии. 1990.
19. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.
20. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века // Свободная мысль. – 2003. – №10,11,12.
21. Иноземцев В. Расколота цивилизация. – М., 1999.
22. История международных отношений и внешней политики СССР в трех томах. – М., 1986-1987.
23. Коппель О, Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ сторіччя. – К., 1999.
24. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.
25. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. –К., 2001
26. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.
27. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма // США: экономика, политика, идеология. – 1997. – №2.
28. Мирский Г. Еще раз о распаде СССР и этнических конфликтах. МЭМО, 1997, №2.
29. Немчинов И. Украинский ответ на геополитические вызовы. Подтекст, 1998, №27, 28.
30. Политические кризисы и конфликты 50-60 гг. в Восточной Европе. – М., 1993г.
31. Скороход Л. Скороход Ю. Миротворча діяльність на тернах СНД. Політична думка, 1997, №11.
32. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.
33. Тимербаев Р. Контроль за ограничением вооружений и разоружением. – М., 1983.
34. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
35. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. – №2.
36. Чекаленко Л. Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
37. Черемин С.Е. Россия в условиях глобализации мировой экономики. – М., 2001.

38. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция. – М., 2003.

14. Інформаційні ресурси

Європейська історія – <http://library.byu.edu/-rdh/>

Європейський Союз – <http://europa.eu.int>

Історія зарубіжних держав – <http://www.mavicanet>

Історія війн – <http://www.militera.lib.ru>

Історія США – <http://www.msstate.edu/archives/>

Мережа міжнародних організацій – [http:// www.ned.org](http://www.ned.org)

Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Історичний факультет
Кафедра історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Кузнецова О.А.

27 серпня 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Ступінь «бакалавр»

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта

Спеціалізація 014.03 Середня освіта (Історія)

Освітня програма Історія, правознавство

Ступінь «бакалавр»

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 032 Історія та археологія

Освітньо-професійна програма Історія та археологія

2019-2020 навчальний рік

Розробник: Буглай Наталя Михайлівна, доктор історичних наук, професор
кафедри історії _____ Буглай Н.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії
Протокол № 1 від « 27» серпня 2019 року

Завідувач кафедри історії _____ (_____)
«27» серпня 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів — 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Спеціальність 014 Середня освіта		
Індивідуальне науково-дослідне завдання — 1	Спеціалізація 014.03 Середня освіта (Історія); Освітня програма Історія, правознавство	<i>Рік підготовки</i>	
Загальна кількість годин — 120		4-й	
		<i>Семестр</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 1,7 самостійної роботи студента — 3,3	ступінь: <i>бакалавр</i>	<i>Лекції</i>	
		12 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		28 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		80 год.	
		<i>Вид контролю:</i> Залік — 8-й семестр	

Мова навчання – українська.

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 120 год.: 40 год. – аудиторні заняття, 120 год. – самостійна робота (30%/70%).

2. Опис навчальної дисципліни

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів — 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
	Спеціальність 014 Середня освіта		
Індивідуальне науково-дослідне завдання — 1	Спеціалізація 014.03 Середня освіта (Історія); Освітня програма Історія, правознавство	<i>Рік підготовки</i>	
Загальна кількість годин — 120		4-й	
		<i>Семестр</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 1,7 самостійної роботи студента — 3,3	ступінь: <i>бакалавр</i>	<i>Лекції</i>	
		12 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		6 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		102 год.	
		<i>Вид контролю:</i> Залік — 8-й семестр	

Мова навчання – українська.

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 120 год.: 40 год. – аудиторні заняття, 120 год. – самостійна робота (30%/70%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: орієнтація студентів на розгляд історії міжнародних відносин в контексті історичного розвитку, формування толерантних установок при оцінці окремих фактів і явищ міжнародного життя; налаштування студентів на вивчення основних етапів міжнародних відносин, історичних типів міжнародного порядку, змісту і форм міжнародного співробітництва.

Завдання курсу:

- ознайомити із змістом теорії та історії міжнародних відносин через висвітлення протиріч та закономірностей світового розвитку;
- охарактеризувати основні напрями роботи з джерельно-документальною базою та історіографією курсу;
- висвітлити мету, завдання, методи, принципи та функції курсу; теоретичний та фактичний матеріал; ключові поняття курсу; хронологію та термінологію курсу;
- сформувати у студентів об'єктивний, збалансований, толерантний погляд на міжнародні події;
- аналізувати особливості формування зовнішньополітичних стратегій різних країн світу;
- навчити студентів аналізувати роль політичних діячів в міжнародних відносинах;
- розкрити основні проблеми міжнародних відносин наприкінці XIX – на початку XXI ст.;
- виробити у студентів навички критичного аналізу джерел, порівняльного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- визначити взаємозв'язок національних історичних умов з світовими процесами в контексті інтернаціоналізації, інтеграції та глобалізації.

Передумови для вивчення дисципліни: вивчення навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» доцільно організувати на базі вже вивченої «Нової історії країн Європи та Америки», в єдиному контексті з тематикою вивчення дисциплін «Новітня історія країн Європи та Америки», «Політології», «Соціології», «Основ економічної теорії», «Міжнародного права», «Новітньої історії країн Азії та Африки» та ін.

Навчальна дисципліна складається з 4-х кредитів.

Очікувані результати навчання:

1. Здатність синтезувати та використовувати знання з основних теорій історичного розвитку, методології історичної науки, її періодизацію.

2. Знання видів, форм та джерел історичної інформації, методів їх дослідження.
 3. Використання нових освітніх та інформаційних технологій, сучасних засобів навчання та використання їх у педагогічному процесі.
 4. Здатність використовувати основи загальнотеоретичних дисциплін в обсязі, необхідному для вирішення педагогічних і дослідницьких завдань, успішного освоєння методологічних і прикладних питань спеціальності, питань фундаментальних загальноісторичних і спеціальних дисциплін; дисциплін психолого-педагогічного циклу: педагогіку, психологію, методику викладання історії, методику і організацію позакласної (поза аудиторної) роботи.
 5. Знання теорії й методології історичної науки, методики вивчення суспільних явищ і процесів, пам'яток матеріальної і духовної культури.
 6. Використання принципів і методів збору, систематизації, узагальнення і використання інформації, проведення наукових досліджень за профілем спеціальності.
 7. Здатність застосування принципів редагування і підготовки матеріалів до публікації, складання рефератів, оглядів, рецензій.
 8. Здатність консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації
 9. Обізнаність у наукових стандартах та відповідність їм щодо точності та обсягу локалізованої документації, використаної та процитованої в завданнях та висновках практичної підготовки.
 10. Здатність примирювати сторони з протилежними інтересами.
- Здатність працювати в групі продуктивно, відіграючи провідну роль в окремих випадках, головуючи під час дебатів та дискусій у міжнародній та мультикультурній групі.

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

Критичність та самокритичність. Думати науковими термінами, формулювати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Працювати самостійно, приймати ініціативу та керувати часом. Здатність організовувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та подавати результат вчасно.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Набуття і розвиток здатності:

- володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних стосунків, дотримання принципів толерантності;
 - аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;
 - застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;
 - опановувати й реалізувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття;
 - орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства;
 - використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних, професійних і суспільно значущих завдань;
 - застосовувати знання, уміння та особистий досвід у предметно-перетворювальній діяльності;
- продуктивно співпрацювати з партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі.

II. Фахові:

Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати **поточний стан** історичних досліджень.

Знати **зв'язок між** проблемами сьогодення та минулого.

Знати **загальні історичні основи** (діахронічний аспект) минулого.

Володіти **спеціальними знаннями з хронології** та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Набуття і розвиток здатності:

- розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретних історичних умовах певного часу;
- зіставляти історичні події, явища з періодами (епохами), орієнтуватися в науковій періодизації історії;
- використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.
- співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;
- користуючись картою, визначати причини та наслідки історичних подій, процесів, основні тенденції розвитку міжнародних відносин і місця в них України, пов'язані з геополітичними чинниками і факторами навколишнього середовища;
- характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.
- критично аналізувати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність;
- користуватись довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації;
- самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел та відбиті в них історичні факти, явища, події;
- оцінювати, порівнювати, пояснювати факти і явища дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел знань;
- розрізняти інші погляди, визнавати та сприймати цю різноманітність;
- розповідати про історичні події та явища й описувати їх;
- брати участь у дискусії, аргументувати, посиляючись на джерело, власну позицію.
- складати різні типи планів, формулювати доречні питання до історичних текстів;
- готувати аналітичні доповіді, реферати, складати тези, розгорнутий та опорний конспекти й будувати відповідь на цій основі;
- надавати усну та письмову історичну характеристику подіям, явищам, видатним діячам;

- користуватися науковою термінологією; застосовувати поняття як інструмент пізнання нового;
- визначати роль людського фактора в історії, давати всебічну характеристику історичних особистостей, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій, створювати політичні й історичні портрети;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ і подій;
- проводити дослідження різного рівня складності;
- порівнювати, пояснювати, узагальнювати та критично оцінювати факти й діяльність осіб, спираючись на набуті знання, власну систему цінностей, з позиції загальнолюдських і національних цінностей;
- виявляти суперечності в позиціях, різні інтереси, потреби соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку;
- оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.

Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.

Міжнародні відносини як навчально-наукова дисципліна. Мета, предмет, завдання курсу. Методологічні засади дисципліни. Періодизація. Стратифікація міжнародних відносин та структурні виміри міжнародних систем. Дипломатія як засіб здійснення зовнішньої політики держави. Розвиток і діяльність міжнародних організацій. Історичні типи міжнародного порядку. Вестфальський світовий порядок. Віденська епоха. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин. Ялтинсько-Потсдамська система. Ознаки пост біполярного світоустрою. Міжнародні відносини останньої третини XIX ст. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст. «Союз трьох імператорів». Формування військово-політичних блоків: Троїстий союз та Антанта. Марокканська криза. Локальні конфлікти в Європі. Балканські війни. Протистояння військово-політичних блоків та липнева криза 1914 р. Початок Першої світової війни. Дипломатичні заходи країн в ході Першої світової війни. Боротьба за союзників. Вихід Росії з війни. Міжнародні відносини наприкінці війни та її закінчення.

Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.

Тема 2. Міжнародні відносини в 1920-1930-ті роки.

Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни. «14 пунктів» В. Вільсона. Позиції країн на Паризькій мирній конференції. Підписання Версальського договору. Нейїський, Сен-Жерменський, Тріанонський, Севрський договори. Утворення та діяльність Ліги Націй. Основні угоди Вашингтонської конференції 1921-1922 рр. Генуезька, Гаазька, Лозаннська та Локарнська міжнародні конференції. Радянсько-німецький чинник міжнародних відносин. Основні проблеми міжнародних відносин 20-х років ХХ століття: репарації та борги, територіальні проблеми, питання роззброєння, дипломатичне визнання СРСР та ін. Плани Ч. Дауеса та О. Юнга. Оцінки Версальсько-Вашингтонської системи. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці 20-х – на початку 30-х рр. ХХ ст. Загострення міжнародних протиріч. Формування агресивного блоку держав. Італо-ефіопська війна. Японська окупація Маньчжурії. Криза Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Крах спроби створення системи колективної безпеки в Європі. Аншлюс Австрії та Мюнхенська угода, їх наслідки. Політика «умиротворення» агресорів, її провал. Переговори західних держав із СРСР. Пакт Молотова-Ріббентропа та таємний протокол до нього. Міжнародні відносини в переддень Другої світової війни.

Тема 3. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.

Початок Другої світової війни, як наслідок міжнародної кризи 30-х рр. ХХ ст. Напад Німеччини на Польщу. Позиції СРСР на початковому етапі війни. Вступ СРСР та США у війну. Створення антигітлерівської коаліції. «Атлантична хартія». «Декларація об'єднаних націй». Проблеми другого фронту в міжнародних відносинах. Вихід Італії з війни. Значення Тегеранської конференції 1943 р. Основні питання Кримської (Ялтинської) конференції. «Декларація про звільнену Європу». Сан-Франциська конференція 1945 року. Рішення Потсдамської конференції. Вступ СРСР у війну з Японією. Атомне бомбардування Хіросіми і Нагасакі. Міжнародні відносини наприкінці війни.

Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині ХХ ст.

Тема 4. Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».

Геополітичні зміни в світі після Другої світової війни. Рішення Паризької мирної конференції 1946 року. Мирні угоди з Італією, Болгарією, Угорщиною, Румунією та Фінляндією. Міжнародні судові процеси над військовими злочинцями. Трансформація системи міжнародних відносин та становлення біполярної структури. Сан-Франциська конференція 1951 року. Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході.

Створення та діяльність ООН. Початок «холодної війни». РЕВ. Утворення НАТО та ОВД. Вступ ФРН у НАТО. Центрально-Східна Європа та побудова «народної демократії». Події в Індокитаї. Початок Корейської війни 1953 р. Карибська криза. Процес деколонізації у повоєнному світі. Етапи деколонізації. Створення та діяльність Руху Неприєднання.

Тема 5. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.

Міжнародні відносини першої половини 1970-х років. Перехід від конфронтації до розрядки. Угода щодо Західного Берліна. «Нова східна політика» В. Брандта. Принцип непорушності кордонів. Радянсько-французькі відносини. Радянсько-американські відносини. Обмеження ракетно-ядерного протистояння. Передумови розрядки міжнародної напруженості в першій половині 70-х рр. XX ст. Гельсінкський процес. Підписання Заключного акта НБСЄ. Наростання суперечностей світового розвитку. Питання озброєння та роззброєння в міжнародних відносинах. Вступ радянських військ у Афганістан. Криза політики розрядки та посилення конфронтації між Заходом і Сходом.

Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть.

Тема 6. Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.

Новий курс СРСР у зовнішній політиці. Переговорний процес із проблем роззброєння. Початок демонтажу ракет «СС-20» та крилатих ракет. Договір про скорочення стратегічних наступальних озброєнь. Радянсько-американське домовленості та їх вплив на світові процеси. Перехід від конфронтації до співробітництва. Віденські зустрічі 1989 року. Демократичні революції в ЦСЄ. Розпад Югославії. Паризька хартія для нової Європи. Остаточне врегулювання німецької проблеми. Нормалізація радянсько-китайських відносин. Розпад СРСР та утворення СНД. Лондонська декларація 1990 року по НАТО. Закінчення та наслідки «холодної війни». Маастрихтська угода 1992 року. Брюссельський саміт НАТО 1994 р. й програма «Партнерство заради миру».

Тенденції міжнародних відносин на рубежі 1990-х - 2000-х років. Постбіполярність. Однополосний глобалізм та нові центри сили. Глобальні проблеми та міжнародний тероризм. Зовнішньополітична доктрина США після 11 вересня 2001 року. Глобальні проблеми міжнародних відносин. Нові загрози та національна безпека. Локальні та регіональні конфлікти в міжнародних відносинах. Країни Європейського Союзу в міжнародних відносинах. Амстердамський договір 1997 року. Вступ країн ЦЄ до НАТО.

Розширення ЄС. Проблеми реформування ООН. Сучасний стан і перспективи розвитку міжнародних відносин.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усьог о	у тому числі		
		л	п	с.р.
1	2	3	4	5
II СЕМЕСТР				
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.				
Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.	30	2	6	22
Разом за кредит 1	30	2	6	22
Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.				
Тема 2. Міжнародні відносини в 1920-1930-ті роки.	15	2	4	9
Тема 3. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.	15	2	2	11
Разом за кредит 2	30	4	6	20
Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.				
Тема 4. Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».	15	2	4	9
Тема 5. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.	15	2	4	9
Разом за кредит 3	30	4	8	18
Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть				
Тема 6. Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.	30	2	8	20
Разом за кредит 4	30	2	8	20
ЗА II СЕМЕСТР	120	12	28	80

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
1	2	3	4	5
II СЕМЕСТР				
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.				
Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.	30	2	2	26
Разом за кредит 1	30	2	2	26
Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.				
Тема 2. Міжнародні відносини в 1920-1930-ті роки.	15	2	2	11
Тема 3. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.	15	2	-	13
Разом за кредит 2	30	4	2	24
Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.				
Тема 4. Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».	15	2	2	11
Тема 5. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.	15	2	-	13
Разом за кредит 3	30	4	2	24
Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть				
Тема 6. Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.	30	2	-	28
Разом за кредит 4	30	2	0	28
ЗА II СЕМЕСТР	120	12	6	102

5. Теми лекційних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.		
1	Вступ. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.	2
Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.		
2	Міжнародні відносини в 1920-1930-ті роки.	2
3	Міжнародні відносини в період Другої світової війни.	2
Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.		
4	Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».	2
5	Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.	2
Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть		
6	Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.	2
	Разом	12

**Теми лекційних занять
Заочна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.		
1	Вступ. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.	2
Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.		
2	Міжнародні відносини в 1920-1930-ті роки.	2
3	Міжнародні відносини в період Другої світової війни.	2
Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.		
4	Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5	Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.	2
Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть		
6	Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.	2
	Разом	12

6. Теми практичних, семінарських занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.		
1	Вступ до предмету «Міжнародні відносини».	2
2	Міжнародна ситуація наприкінці XIX – на початку XX ст. та в добу Першої світової війни.	2
3	Міжнародна організація Ліга Націй.	2
Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.		
4	Конференції 1920-х років та їх роль у розвитку міжвоєнного світу.	2
5	Міжнародні відносини 1930-х років в контексті кризи Версальсько-Вашингтонської системи.	2
6	Проблеми міжнародних відносин в ході Другої світової війни.	2
Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.		
7	Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин та біполярність світу.	2
8	Створення та діяльність ООН.	2
9	Криза колоніалізму та її вплив на систему міжнародних відносин другої половини XX століття.	2
10	Міжнародні відносини у 1970-х – 1990-х роках.	2
Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть		
11	Завершення епохи біполярності в міжнародних відносинах та постбіполярна доба.	2
12	Особливості розвитку регіональних систем міжнародних відносин.	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
13	Глобалізація та інтернаціоналізація світу на межі тисячоліть.	2
14	Україна в міжнародних відносинах XX – початку XXI століть.	2
	Разом	28

6. Теми практичних, семінарських занять Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.		
1	Вступ до предмету «Міжнародні відносини». Міжнародні відносини наприкінці XIX – на початку XX ст. та в добу Першої світової війни.	2
Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.		
5	Міжнародні відносини в міжвоєнну добу та в роки Другої світової війни.	2
Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.		
7	Міжнародні відносини після 1945 року.	2
Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть		
	Разом	6

7. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.		
1	Вступ. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.	22
Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.		
2	Міжнародні відносини в 1920-1930-ті роки.	9
3	Міжнародні відносини в період Другої світової війни.	11
Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.		
4	Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».	9

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5	Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.	9
Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть		
6	Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.	20
	Разом	80

7. Самостійна робота

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.		
1	Вступ. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.	26
Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.		
2	Міжнародні відносини в 1920-1930-ті роки.	11
3	Міжнародні відносини в період Другої світової війни.	13
Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.		
4	Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».	11
5	Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.	13
Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть		
6	Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.	28
	Разом	102

8. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :
І – підготовка доповіді з висвітленням проблем «Історія міжнародних відносин» (для студентів ДФН).

II – підготовка та захист контрольної роботи з висвітленням проблем «Історія міжнародних відносин» (для студентів ЗФН).

Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів самостійно проводити наукові дослідження, аналізувати, закріплювати й узагальнювати набуті знання, застосовувати їх для комплексного вирішення конкретних практичних завдань і обґрунтування прийнятих рішень.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

а) при усних відповідях:

- 1) повнота розкриття питання;
- 2) логіка викладення, культура мови;
- 3) впевненість, емоційність, аргументованість;
- 4) використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
- 5) аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

б) при виконанні письмових завдань, контрольних робіт, опрацюванні питань для самостійної роботи:

- 1) повнота, правильність розкриття питання;
- 2) цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати і формулювати висновки;
- 3) акуратність оформлення письмової роботи;
- 4) підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, технічних засобів.

в) при виконанні завдань додаткової самостійної роботи:

- 1) сучасність, актуальність, вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, виявляти проблеми та розв'язувати їх, самостійність у виконанні робіт і оцінних суджень.
- 2) активність під час проведення занять;
- 3) бажання поліпшити результати в навчанні;
- 4) своєчасність подання звітів, матеріалів, виконання поставлених завдань тощо.

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань

1. Віденська система міжнародних відносин.
2. Розвиток і діяльність міжнародних організацій.
3. Версальська система міжнародних відносин.
4. Балканські війни 1912-1913 рр.
5. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX століть.

6. Геополітичні наслідки Першої світової війни.
7. Ліга націй та її діяльність.
8. Міжнародні відносини у 1920-х роках.
9. Процес дипломатичного визнання СРСР.
10. Мирна програма Вільсона (14 пунктів).
11. Ліга націй. Мандатна система.
12. Вашингтонська конференція та її рішення.
13. Рапальський договір 1922 р.
14. Українське питання на Паризькій мирній конференції 1919-1920 рр.
15. Криза Версальської системи та її врегулювання.
16. Підготовка та підписання пакту Бріана-Келлога.
17. Зміст і мета політики колективної безпеки в Європі у 1933 -1935 рр.
18. Пакт Рібентропа-Молотова та його наслідки.
19. Передумови та початок створення антигітлерівської коаліції.
20. Атлантична хартія.
21. Проблеми другого фронту в міжнародних відносинах в роки Другої світової війни.
22. Тегеранська конференція 1943 року.
23. Ялтинська конференція 1945 р., її основні рішення.
24. Потсдамська конференція 1945 р.
25. Геополітичні наслідки Другої світової війни.
26. Причини і початок «холодної війни».
27. Утворення військово-політичних блоків.
28. Створення ООН.
29. Німецька проблема в міжнародних відносинах.
30. Постбіполярні ознаки сучасної міжнародної системи.
31. Створення та діяльність Руху неприєднання.
32. «Доктрина Трумена».
33. «План Маршала».
34. Створення ОВД.
35. Карибська криза 1962 року.
36. «Нова східна політика» ФРН.
37. Об'єднання Німеччини: міжнародне значення.
38. Нова зовнішня політика СРСР (друга половина 1980-х – початок 1990-х рр.)
39. Утворення НАТО.
40. Трансформація НАТО наприкінці 1980-х – 1990х рр.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно якщо він вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Студенту виставляється дуже добре якщо він володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, але допускає несуттєві неточності при викладенні та порівнянні.

Студенту виставляється добре якщо він володіє певним обсягом матеріалу хоча допускає несуттєві неточності при його аналізі та не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків.

Студенту виставляється достатньо якщо він володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Студенту виставляється мінімальний задовільно якщо він володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати 100 балів (за 1 кредит), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

10. Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 4 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота						КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 1							
T1						0	100
100							

Поточне оцінювання та самостійна робота					КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 2						
T2	T3				20	100
40	40					

Поточне оцінювання та самостійна робота						КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 3							
T4	T5					20	100
40	40						

Поточне оцінювання та самостійна робота				КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 4					
Т6				0	100
100					

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

11. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

12. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

13. Рекомендована література

Базова

1. Абрамов Ю.К. Американская партийная модель (основные характеристики) // США. – 1992. - № 2.
2. Авраменко Б. Наркомания: глобальный ответ на глобальный вопрос // Международная жизнь. – 1992. - № 11.
3. Агаяну Н. Канада ищет свой путь // Международная жизнь. – 1972. - № 7.
4. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика, политика, идеология. – М., 1990.
5. Аларадж Б. Политико – исторические аспекты и предпосылки арабо-израильского конфликта// Сучасна українська політика.- Вин.17.- К.,2009.
6. Альтернативи 1939 г.- М., 1989.
7. Александров В.В. Новейшая история стран Европы и Америки 1918-1945 гг. Учебное пособие для студентов исторических факультетов вузов. М., 1986.
8. Андреев В.Г. Геополитика и мировые войны XX века. // США-Канада: экономика, политика, культура.- 1999. - №11.
9. Андреотті Д. СССР, увиденный вблизи: перев.. с итал. / Под редакцией И.Б. Левина.-М.: Прогресс,1989.
10. Андрійчук О. Україна –Європа: тести на сумісність: Збірка публіцистичних текстів/ О. Андрійчук.- К.: Смолоскип, 2007.
11. Арах М. Европейский Союз: видение политического объединения. – М., 1998.
12. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
13. Ахтамзян А.А. Федеративная Республика Германия в конце XX в.// Новая и новейшая история.- 1999.- №4.
24. Ачкіназі Б.О. Загострення політичної ситуації у Франції після Першої світової війни // УІЖ. – 2001. - № 5.

15. Бадак А.Н. Всемирная история: в 24-х т.- Т. 18-24.- Мн., 1995.
16. Барановский К.Ю. Квебек: «большой национализм малых наций» // США. – 1992. - № 1.
17. Батталья Р. История Итальянского движения сопротивления 8 сент. 1943 г. – 25 апр. 1945 г. / Под ред. Н.А.Ковальского. – М.: Изд-во ин. лит-ры, 1954.
18. Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его стратегические императивы: Пер. с англ.. – М., 1998.
19. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. посібник. – К., 1997.
20. Борко Ю.А. От европейской идеи - к единой Европе. – М., 2003.
21. Богомолов О. Перед вызовами глобализма // Свободная мысль. – 2003. – № 8.
22. Буглай Н.М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2012 рр.): навчально-методичний посібник / Н.М. Буглай. – Миколаїв: Іліон, 2013.
23. Буглай Н.М. Тестові завдання для перевірки рівня знань студентів спеціальності 6.020302 Історія з курсу: «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки»: посібник / авт.-укл. Н.М. Буглай. – Миколаїв: Іліон, 2016. – 108 с.
24. Бузгалин А. Призрак антиглобализма // Свободная мысль. – 2003. – № 1.
25. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.
26. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.
27. Василенко В., Туниця Ю. Не хлібом єдиним. Про глобальну екологічну ініціативу та права людини // Урядовий кур'єр. — 1999. — 24 квітня.
28. Варлов С.В. Англия и проблема ограничения стратегических вооружений // Вопросы истории. – 1982. - № 9.
29. Вдовиченко В. Міжнародна безпека: погляд Вишеградської четвірки// Зовнішні справи.- 2013.- №5.
30. Веселовський А. Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети// Політика і час.-2007.-№7.
31. Відносини України з країнами Азії, Африки та Латинської Америки/ / С.В. Віднянський, А.Ю. Мартинов/ С.В. Віднянський, А.Ю. Мартинов//Державотворчий процес в Україні 1991-2006.- К.,2007.

32. Віднянський С.В. Центрально-Східна Європа у ХХ ст. як особливий регіон: основні напрями і проблеми вивчення // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. – Ужгород. – 2005. – Вип. 12.
33. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації/ С.В. Віднянський , А.Ю. Мартинов// УІЖ.-2011.-№ 4.
34. Віднянський С.В. Розпад Австро-Угорської монархії і утворення національних держав // Україна-Європа-Світ. – Вип. 2: Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – Тернопіль, 2009.
35. Віднянський С. Кримська конференція 1945 року (уроки для України) // Зовнішні справи. – 2015. - № 1.
36. Виноградов А. Правда о том, как Италия вышла из Второй мировой войны. // Вопросы истории. – 1979. - № 5.
37. Виноградов А. Великие державы и мирное урегулирование с Италией в 1945-1947 годах. // Вопросы истории.- 1987.- №7.
38. Вишневский М. Большое соперничество в Африке// Азия и Африка сегодня.- 2006.- №7.
39. Волков Л. Религиозный экстремизм и палестинская проблема // Азия и Африка сегодня. – 1998. - № 5.
40. Волощук П. Адаптация НАТО к новым мировым реалиям // Підтекст. – 1997. -№ 2.
41. Всесвітня історія ХХст. / Під ред.. Даниленко В.П., Панченка П.І.- К., 1999.
42. Всесвітня історія: Тести. 6-11 класи: Посібник / За ред. Л.М. Мицик. – К.: ВЦ «Академія», 2007.
43. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. – М., 1995.
44. Гаджиев К.С. Введение в геополитику: учебник. Издание 2-е дополненное и переработанное.-М. Логос.,2000.
45. Газін В. П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. 1918-1945: Підручник для студентів ВНЗ.- К., 2003.
46. Газін В. П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. 1945-2002 роки: Підручник для студентів ВНЗ.- К., 2004.
47. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: Методологічні аспекти.- К.: Либідь, 2006.
48. Гершов З.М. Вудро Вильсон – М.: Мысль, 1983.
49. Гибианский Л. Я. Идея балканского объединения и планы ее осуществления в 40-е годы ХХ века. // Вопросы истории.- 2001.
50. Гладкий Ю.Н. Глобалистика: трудный путь становления // Мировая экономика и международные отношения. – 1994. - № 10.

51. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.
52. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2001.
53. Глобальные проблемы современности. — М.: Мысль, 1981.
54. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія ХХ ст. (1914–1991) / Пер. з анг. – К., 2001.
55. Гончар Ю.Б. Маастрихт, США та європейська безпека // Питання нової та новітньої історії. – 1995. – Вип. 41.
56. Гончар Б.М., Козицький М.Ю., Мордіїнцев В.М., Слюсаренко А.Г. Всесвітня історія. Навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене і доповнене. - К., 2002.
57. Горбань А. Радянська суспільного укладу селянства Східної Німеччини (1944-1953) // Історія України. – 2002. - № 17.
58. Горобець І. Конкуренція стратегій майбутнього Близького сходу //Зовнішні справи.-2012.-№3.
59. Горобець І., МартиновА. Новий етап історії Європейського Союзу// Зовнішні справи.-2009.-№12.
60. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.
61. Грищенко К. Незалежна Україна, 20 років на світовій арені//Зовнішні справи.-2011.
62. Гузіна Дежан Упошуках правильної парадигми : концептуальні перспективи посткомуністичного переходу у країнах Східної Європи: перекладено з англійської/ Д. Гузіна.- К.: Ай Бі, 2003.
63. Гуменюк Б.І. Дипломатична служба: правове регулювання :: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Б.І. Гуменюк.- К., Либідь 2007.
64. Гуцало М.Г Сучасний міжнародний тероризм, як системне явище: тенденції, фактори, шляхи протидії// Гілея.-2005.-№3.
65. Давидсон А.Б Проблемы взаимопонимания в современных международных отношениях// Новая и новейшая история .- 2011.-№2.
66. Давыдов Ю.П. Возникновение региона ЦВЕ // США: экономика, политика, идеология. – 1997. - № 4.
67. Дахно І.І. Право Європейського Союзу: англо-українсько-російський голосарій /І.І. Дахно.- К.: Центр навчальної літератури, 2007.
68. Движение Сопротивления в Западной Европе, 1939-1945. Национальные особенности. - М., 1991.

69. Движение Сопротивления в странах Центральной и Юго-Восточной Европы. 1939-1945. Национальные особенности. - М., 1995.
70. Движение неприсоединения в документах и материалах. /Составленное Р.С. Листопадова.- М. Наука. 1989.
71. Движение неприсоединения в современном мире / Ответственный редактор Я.Я. Этингер.- М.: Международные отношения, 1985.
72. Демократические революции в Центральной и Восточной Европе: десять лет спустя: «Круглый стол» // Новая и новейшая история. – 2000. - № 2.
73. Державотворчий процес в Україні 1991-2006. - К.: Наукова думка, 2007.
74. Дейвіс Н. Європа: Історія/ Пер з англ. - К.: Основи, 2000.
75. Джонсон П. Современность: Мир с двадцатых по девяностые годы: В 2-х кн. – М., 1995.
76. Дзасохов А.С. Становление и эволюция постколониального мира, вторая половина XX в. – М., 1977.
77. Дікон Б. Глобальна соціальна політика: міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту./ Б.Дікон, М. Халс, П.Стабс; перекладено з англійської. А. Олійник, В. Триліс, В. Паламарчук.- К., Основи, 1999.
78. Дилкс Д. Черчилль и операция «Немыслимое», 1945 г. // Новая и новейшая история. – 2002. - №3.
79. Дипломатический словарь : в 3-х т.-Т.1-3 / Главный редактор А.А. Громыко и др.-4-е издание.Переработанное и дополненное. М.: Наука, 1984 -1986./ Т.1 422 с.; Т.2 503 с; Т.3.
80. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів.- Ніжин, 2000.
81. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917-1945).- М. 1996.
82. Документы по истории Мюнхенского сговора: 1937 – 1939. – М.: Политиздат, 1979.
83. Долгилевич Р.В. Вопрос о статусе Берлина. 1944-1990 годы // Новая и новейшая история. – 2011. - № 3.
84. Дорошенко М. С. Країнознавство. Країни СНД і Балтії : Навчальний посібник / М.С. Дорошенко.- Чернівці : Книги ХХІ, 2008.
85. Дубинин Ю.А., Мартынов Б.Ф., Юрьева Т.В. История международных отношений (1975-1991 гг.): Учебник. – М., 2006.

86. Дудко І. Формування багатопольного світу в умовах постбіполярності: прогнози і реалії сучасних міжнародних відносин// Сучасна українська політика. Випуск 5.- К.- Миколаїв, 2004.

87. Дюррозель Жан-Батіст. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. - К., 1995.

88. Европа между миром и войной. 1918-1939.- М., 1992.

89. Європейський союз : вчора, сьогодні, завтра: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Ю.І. Макар, В.І. Бурдяк, Т.Д. Івасютін, В.В. Семенко.- Чернівці: Рута; 2008.

90. Эдельман Дж. Р. Прелюдия холодной войны: к истории советско-американских отношений. // Вопросы истории.- 1991.- № 6.

91. Эмин В.Г. Региональные конфликты и международные организации.- М., Феникс, 1991.

92. Елькина Е.А. Пиратство в Гвинейском заливе: новые угрозы // Азия и Африка сегодня. – 2012. - № 12.

93. Ефимов Н.Н., Фролов В.С. Карибский кризис 1962 года (новые данные) // Вопросы истории. – 2005. -№ 10.

94. Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред.. Г.М Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2007.

95. Зовнішня політика України.: здобутки і проблеми.: К.-Товариство «Знання України», 2007.

96. Зовнішня політика України 2011-2012: Здобутки та пріоритети /К.І. Грищенко // Зовнішні справи.-2012.-№2.

97. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003)/ Відп. Ред.. С.В. Віднянський. – К.: Генеза, 2004.

98. Золотухин В.П. Международный терроризм и новая концепция внутренней безопасности США // Новая и новейшая история. – 2004. - № 3.

99. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945). Навчальний посібник.- К., 2001.

100. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник. - К., 2003.

101. Іванов А.Г. Великобритания и мюнхенский уговор/ В свете архивных документов// Новая и новейшая история.- 1988.- №6.

102. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навчальний посібник для студентів спеціальностей: міжнародні відносини, міжнародне право, міжнародні економічні відносини, країнознавство / П.М. Ігнат'єв, Чернівці.: Книги-XXI., 2006.

103. Из мемуаров Уинстона Черчилля // Народы Азии и Африки. – 1989. - № 6. – 1990. - № 1.
104. Илюхина Р.М. Лига наций. 1919-1934.- М. Наука, 1982.
105. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века // Свободная мысль. – 2003. – № 10, 11, 12.
106. Иноземцев В. Расколота цивилизация. – М., 1999.
107. Історія сучасного світу: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, Л.О. Титаренко та ін. – К.: КНЕУ, 2006.
108. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма. // США: экономика, политика, идеология.- 1997.- № 2.
109. Международные парламентские организации. Справочник. – М., 2003.
110. Как принималось решение о возведении берлинской стены. // Новая и новейшая история.- 1999.- №2.
111. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2 т. – М., 2000.
112. Камінський Е., Фесенко М. Порівняльний аналіз діяльності президентів США Барака Обами та Франції Ніколя Саркозі // Зовнішні справи. – 2009. - № 3.
113. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин: Курс лекцій.- Львів: Світ, 1995.
114. Канада – США: экономические и политические отношения. – М., 1983.
115. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.
116. Карягин В.В. Берлин: от железного занавеса до берлинской стены // Международная жизнь. – 1991. - № 4 - 8.
117. Кіндратець О. Проблеми війни і миру в третьому тисячолітті // Політичний менеджмент. – 2010. - № 2.
118. Кіш Є. Геополітичні наслідки інтеграції країн Центральної Європи в Європейський Союз / Є. Кіш // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. —2005. – Випуск 12.
119. Кіш Є. Європа у пошуках нової ідентичності: Інституалізація процесів інтеграції країн Центрально-Східної Європи // Нова політика. – 1998. - № 3.
120. Кіш Є. Транскордонне співробітництво та регіональна політика Європейського Союзу / Є. Кіш // На шляху до Європи. Український досвід Єврорегіонів. Інститут Схід-Захід. – К.: Логос , 2000.

121. Киридон А. Міжнародні відносини у системному вимірі: поняття, етапи і тенденції розвитку//Історія в сучасній школі.- 2012.- №2.
122. Киссинджер Г. Дипломатія. – М., 1997.
123. Кокошин А.А., Рогов С.М. Серые кардиналы Белого дома.- М., АПН., 1986.
124. Колосов В,А., Мироненко Н.С. Геополитическая и политическая география: Учебник для студентов вузов.- М., Аспект- пресс, 2001.
125. Корнилов Ю.Э., Шишкин Г.А Перестройка в СССР : Международный резонанс.-М.,Международные отношения, 1988.
- 126.Костенко Г. Миротворча стратегія ООН: історія та сучасність// Зовнішні справи.-2012.-№3.
127. Кто есть кто в мировой политике.- М., Политиздат,1990.
128. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. – К., 2001.
129. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : Навчальний посібник для студентів Вищих навчальних закладів /В.В. Копійка , Т.І. Шинкаренко; за редакцією Л. Губерського. -2-е видання, виправлене і доповнене.- К.:Знання, 2012.
130. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /М.В. Кордон.- 2-ге видання.: К : центр учбової літератури, 2010.
131. Коріненко П.С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945рр.).- Тернопіль, 2003.
132. Корниенко Г.М. У истоков «холодной войны» // Новая и новейшая история. – 1999. - № 6.
133. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. - К., 2001.
134. Кремень В.Г. Україна: ідентичність в добу глобалізації(начерки міждисциплінарних досліджень) / В.Г. Кремень, В.М. Ткаченко.- К: Знання України.,2013.
135. Кривець Н.В. Українсько-німецькі відносини: політика, дипломатія, економіка. 1918 – 1933 рр. / Н.В.Кривець. – К.: Інститут історії України НАН України, 2008.
136. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.
137. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти. Навч. посіб. Для студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ / В.Ю. Крушинський, В.А. Манжолa. – К.: Либідь, 2007.

138. Кульчицький С. Україна і Росія: переваги і небезпеки «особливих відносин». Роздуми історика/С. Кульчицький.- К.-Інститут історії України НАН України, 2004.
139. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: 10 кл.: Підручник. – К.: А.С.К., 2007.
140. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: 11 кл.: Підручник. – К.: А.С.К., 2007.
141. Ланда Р.П. Глобализация и политический ислам // Новая и новейшая история. – 2011. - № 2.
142. Ларін М. Міжнародні організації у сучасному світі// Юридичний вісник України.-2003.-№7.
143. Логвиненко С. Геополітичні суперечності в сучасному світі// Політичний менеджмент.-2010.-№1.
144. Лузянин С.Г. ШОС: : возможные пути развития//Азия и Африка сегодня.-2010.-№4.
145. Ляшенко Д. Глобальні проблеми сучасності // Географія та основи економіки в школі. – 2004. – № 2.
146. Максимычев И. Конец Берлинской стены. //Международная жизнь.- 1991.- №2.
147. Малієвський С. Війна на знищення: злочини вермахту в 1941-1944 рр. // Політика і час. – 2002. – № 6.
148. Мартинов А. Позиція України щодо реформування ООН// Політика і час.-2005.-№9-10.
149. Матійчик Я. Між Європою й Азією (Пріоритети зовнішньої політики України у контексті геополітичного розвитку) // Політика і час.-2002.-№9.
150. Матьовка М. Рух неприєднання: становлення і зміст// Історія України.-2001.-№29-3.
151. Международные отношения: Социологические подходы / Рук. авт. кол. профессор Л. А Цыганов.-М.: Гардарина, 1998.
152. Международные организации системы ООН: Справочник.- М., Международные отношения, 1990.
153. Мельников Д.Е. Черная Л.Б. Империя смерти: Аппарат насилия в нацистской Германии 1933 – 1945 гг. М.: Политиздат, 1987.
154. Мещеряков М.Т. Судьба интербригад в Испании по новым документам // Новая и новейшая история. – 1993. - № 5.
155. Міжнародні організації(ООН,ЄС,НАТО,ОБСЄ,МВФ,СОТ,МКЧХ,Г УАМ,ОПЕК,АСЕАН,МАГАТЕ,ШОС) //Позакласний час.-2009.-№15-16.
156. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / Манжола В.А., Білоусов М.М., Гайдуков Л.Ф. та ін. – К., 2003.

157. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський Л.В. та ін. – К., 2001.
158. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007). Навчальний посібник для самостійної роботи студента.- К., 2008.
159. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-х – 40-х гг.- М. 1996.
160. Мировые войны XX века: В 4-х кн. – М., 2002.
161. Мирошниченко В.О., Федчиняк А.О. Всесвітня історія. Тести для підготовки до ЗНО 2012 року. Частина 2. – Харків: Вид. гр. «Основа», 2012. – (Б-ка журналу «Історія та правознавство». – Вип. 4 (100)).
162. Молчанов А.И. Россия, Украина и Белорусь от Н.Хрущева до «Беловежской пущи». В 3-х томах. Т.1.-СПБ: Владимир Даль, 2006.
163. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека. // Вопросы истории.- 1992.- №2-3.
164. Морозов Г.И. Международный терроризм. // США: экономика, политика, идеология.- 1997.- №2.
165. Наринский М.М. СССР и «план Маршалла». По материалам архива президента РФ // Новая и новейшая история. – 1993. - № 2.
166. Наринский М.М. Берлинский кризис (1948-1949 гг.). Новые документы из российских архивов. // Новая и новейшая история.- 1995.- №3.
167. Наринский М.М. М.С. Горбачев и объединение Германии. По новым материалам // Новая и новейшая история. – 2004. - № 1.
168. Нариси з історії (1901-1945) XX століття: Історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А.Ф. Трубайчука. - К., 1998.
169. Насенко Ю.П. Историческое значение Бандунгской конференции //Новая и новейшая история.-1975.-№4.
170. НАТО у XXI столітті.- Брюссель: НАТО, 2004.
171. Нечитайло Д. След «Аль-Каиды» на Северном Кавказе // Азия и Африка сегодня. – 2006. - № 8.
172. Никонова С.В. Германия и Англия от Локарно до Лозанны. – М.: Наука, 1966.
173. Никонова С.В. Очерк Европейской политики Германии в 1924 – 1929 гг. От плана Дауэса к плану Юнга. – М.: Наука. – 1977.
174. Новейшая история зарубежных стран Европы и Америки 1917-1945. Под ред. проф. В.К. Фураева. - М, 1989.
175. Новітня історія (1918-1939). За ред. проф. В.А. Тарасенка.- К., 1961.

176. Новітня історія країн Європи і Америки: Збірник матеріалів для самостійної роботи студентів/ Укладач Л.М. Мицик. – Ніжин, 2003.
177. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу / С.В. Віднянський, А.Ю. Мартинов. – К., 2009.
178. О них говорят: 20 политических портретов.- М., Политиздат, 1989.
179. Орлик В. Росія та США напередодні президентських виборів // Зовнішні справи. – 2011. - № 11-12.
180. Орлик И.И. Центральная-Восточная Европа: от СЕВ до Евросоюза// Новая и новейшая история.- 2009.-№2.
181. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1999.
182. Павлов Н. Германский вопрос и «общеевропейский дом» // Мировая экономика и международные отношения. – 1990. - № 6.
183. Пасинчук К. Європа і Близький Схід: міжцивілізаційні відносини і міжнародна безпека//Політика і час.- 2006.-№3.
184. Пилько А.В. НАТО и Берлинский кризис 1958-1961 годов// Новая и новейшая история.- 2012.-№1.
185. Первая мировая война и проблемы политического переустройства Центральной и Юго-Восточной Европы.- М., 1991.
186. Петровський В.В. Українсько-російські взаємини в сучасній західній науковій літературі (1991-2001 рр.)- Харків: Майдан, 2003.
187. Погорелов Є. Глобалізація – виклик доби, і відповідь на нього // Молода нація. – 2001. - № 4.
188. Політична історія ХХ ст.: навчально–методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни/ В.Ф. Салабай, Я.А. Титаренко, Л.О. Панчук та ін.. – К., 2002.
189. Политические переговоры – СССР, Великобританки и Франции 1939г. в свете французских дипломатических документов / Новая и новейшая история. - 1989 - № 6.
190. Полянський П. Всесвітня історія. 1914-1939рр.- К., 2002.
191. Пономарев М.В., Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки. Практическое пособие для вузов. Т.1-3.- М., 2000.
192. Поспелов А.С. Особливості воєнних конфліктів 1975-1991 рр. в Азії, Африці та Латинській Америці// Записки історичного факультету.Вин.16.-Одеса,2005.

193. Постолювський Р.М., Пугач Є.П., Старшнюк С.Ю. Встановлення тоталітарних режимів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи (1944 - 1953). – Харків, 2000.
194. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI - К.-Парламентське видавництво, 2010.-(серія «Закони України»).
195. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV//Офіційний вісник України.-2004.-№35.
196. Пронь С.В. США та Японія Азійсько-Тихоокеанському регіоні (50- 90-ті роки ХХ століття) : Монографія. – Миколаїв: Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2003.
197. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика 1914-1991 роки: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ С.В. Пронь.- Миколаїв, Видавництво МДГУ ім. П. Могили 2009.
198. Рогов С.М. 11 сентября 2001 года: реакция США. // США-Канада: экономика, политика, культура.- 2001.- № 11.
199. Ромашкина Н Северокорейские атомные бомбы и ракеты: мифы,догадки, реальность.//Азия и Африка сегодня.-2006.-№9.
200. Ромашкина Н. Иранский атомный узел// Азия и Африка сегодня.- 2006.-№8.
201. Рощин А.А. Послевоенное урегулирование в Европе. – М., 1989.
202. Рощин А. Так начиналось ООН // Международная жизнь. – 1992. - № 7.
203. Рыхловский Б. Ялтинская конференция и современность// Международная жизнь.-1984.- №6.
204. Рубан С.Н. Участие СССР в корейской войне (новые документы) // Вопросы истории. – 1994. - № 11.
205. Рудич Ф. Стабільна демократія і ринкова економіка – невіддільні (трансформація політичних і економічних структур у країнах Центральної та Східної Європи: порівняльний аналіз) // Віче. – 1995. - № 4.
206. Рябінін Є. Від глобалізації до багатополюсного світу через регіоналізм // Зовнішні справи. – 2012. - № 1.
207. Рябінін Є. Сучасні проблеми та перспективи АСЕАН// Зовнішні справи.-2011.-№3.
208. Савченко М. Організації Об'єднаних Націй – 60 років (1945-2005) // Історія України. - № 39(439), жовтень 2005.
209. Садкіна В. І. Глобальні проблеми людства // Географія. – 2005. – № 1.

210. Самарская Е. Индустриальное общество перед лицом перемен // Свободная мысль. – 1997. – № 2.
211. Самофалов В. Китай у новому світовому порядку: становлення супердержави// Зовнішні справи.-2013.- №4.
212. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть): Навч.-довід. посібник. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005.
213. Севекіна О. На відміну від ідей інтеграції (Президентські вибори у Франції як референдум для Європейського Союзу щодо його подальшого розвитку) // Політика і час. – 2002. - № 6.
- 214.Семин А.В. Треугольник США- Китай-Япония и АТР// Азия и Африка сегодня.-2012.-№9.
215. Симоненко Р. Сестри Великої Перемоги,Кримська(Ялтинська) й Берлінська (Потсдамська) конференції та Україна// Політика і час.- 1995.-№5.
216. Сич О.І. Історія західного суспільства в міжвоєнний період (1919–1939): Навч. посібн. – Чернівці: Наші книги. – 2008.
217. Сич О.І. Світ в другій половині ХХ – на початку ХХІ : основні тенденції політичного та соціально–економічного розвитку: Навч. посібн. – Чернівці, 2010.
218. Славинский Б.Н. Сан-Францисская мирная конференция 1951 г. // Проблемы Дальнего Востока- 1991.-№3.
219. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.
220. Субх М. Рада співробітництва арабських держав Перської затоки: інтеграція на тлі серйозних внутрішніх протиріч// Зовнішні справи.-2012.- №3.
221. Сурін В.Б. Принцип національного самовизначення і політика умиротворення фашистської Німеччини (1933-1939рр.) // Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія: історія. Вип. 22. – Ужгород, 2009.
222. Сухверхов В.В. Формирование новой французской колониальной политики в 1944-1946 гг. // Новая и новейшая история. – 2002. - № 1.
223. Типпельскирх К. История Второй мировой войны. – Т.1-2. - М., 1995.
224. Термінологічний словник. lib.chdu.edu.ua/pdf/metodser/137/9.pdf
225. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Пер. з англ. – К., 2001.
226. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. – Т. 1-2. - К.: Основи, 1995.
227. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу // Зовнішні справи. – 2010. - № 3-4.

228. Толстов С. Міжнародна безпека в сучасному світі: стан, проблеми, перспективи //Зовнішні справи.-2012.- № 8-9.
229. Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления.- М., 1996.
230. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна. - К.: Либідь, 1999.
231. Трухановский В.Г. Проблема ядерного оружия в английский политике в годы второй мировой войны. // Вопросы истории. – 1984. - № 5.
232. 1939 год: уроки истории.- М., 1990.
233. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття: Навч. посібн./ За ред. проф. Малика Я.Й. – Львів: Світ, 2004.
234. Фесенко М. Нові тенденції та глобальні проблеми сучасних світових процесів // Дослідження світової політики: Зб. Наук. Праць. – Вип. 32. – К., 2005.
235. Фесенко М. Цей багатополісний світ (формування сучасної системи міжнародних відносин) //Політика і час.-2005.-№12.
236. Филитов А.М. Германский вопрос: от раскола к объединению. – М., 1993.
237. Фридрих К., Бжезинский З. Тоталитарная диктатура и демократия. – М., 1991.
238. Хазанов А. Лондон после терактов // Азия и Африка сегодня. – 2005. - № 11.
239. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917- 1945 рр. Навч. посіб. для студентів ВНЗ.- К.: Либідь, 1997.
240. Цветков Г.Н. СССР и США: отношения, влияющие на судьбы мира. – К., 1988.
241. Ціватий В., Чекаленко Л. Європейське перехрестя безпеки: завдання Вишеграду / В. Ціватий, Л. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2013. – № 8.
242. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник, 3-тє вид. стереотипне. – Львів: Новий світ, 2006.
243. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. – К: Либідь, 2006.
244. Чекаленко Л. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник.- 2 вид. – К.: Кондор, 2011.
245. Чекаленко Л. ЄврАзЕС-ОДКБ-ШОС: союзники чи конкуренти? //Зовнішні справи.-2012.-№9.
246. Чекаленко Л. Україна в Європейських структурах безпеки і співробітництва// Зовнішні справи.- 2011.- №10.

247. Черевко О. Проблеми періодизації всесвітньої історії: новітня історія// Історія України. – 2005. - № 8(408).
248. Шаповалова О.Ілюзія вибору та її ризики для зовнішньої політики України // Зовнішні справи.-2013.№1.
249. Шевчук О.В. Китай між США та Росією: геостратегічні відносини: Монографія/О. В. Шевчук- Миколаїв: Іліон, 2008.
250. Шевчук О.В. Система безпеки Азіатсько-Тихоокеанського регіону: фактори формування та тенденції розвитку: Монографія / О.В. Шевчук.- Миколаїв.:Видавництво ЧДУ ім. П. Могили, 2010.
251. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – К., 2002.
252. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин. Підручник для студентів вищих навчальних закладів/ М.А. Шепелєв - К: Вища школа, 2004.
253. Шергін С. Пріоритети стратегічного партнерства та дилема не євразійського розвитку// Зовнішні справи.- 2012.- №5.
254. Шергін С. Україна, США і ЄС: криза дипломатії доби глобалізації // Зовнішні справи. – 2015. - № 1.
255. Шерман Ф. Война на Тихом океане. – М., 1999.
256. Шлезингер А. Некоторые уроки «холодной войны» // Новая и новейшая история. – 1991. - № 1.
257. Шпенглер Освальд. Закат Европы. – Т.1.- М.: Мысль, 1993.
258. Шумпетер Йозеф А. Капіталізм, соціалізм і демократія. – К.: Основи, 1995.
259. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. - № 2.
260. Юрлов Ф.Н. КНР, Индия и США: соотношение сил меняется // Азия и Африка сегодня.- 2013.- №1.
261. Юрченко С. «План Маршала» у ретроспективі і проблема допомоги при соціально-економічних трансформаціях // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. - Вип. 22. – К., 2003.
262. Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время 1918-1945. Курс лекций, второе издание. – М., 2000.
263. Ялі М. «Перезавантаження» американсько-російських відносин: український контекст Зовнішні справи. – 2014. - № 11-12.
264. Ян Е. Перелом у Східній Європі // Сучасність. – 1994. - № 5.
265. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття. - К., 2005.
266. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.: Республика, 1994.

Допоміжна

1. Авраменко С. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика,

політика и идеология. – М., 1990.

2. Адибеков Р. Коминформ и послевоенная Европа (1947-1956). – М., 1994.

3. Батюк В. Геополитический контекст начала холодной войны: уроки для 90 х/ США //ЭПИ. – 1994, – №8-10.

4. Белоус В. На пути к глобальной безопасности. МЭМО, 1999, №9.

5. Белоусов М. Участие Украинской ССР во взаимодействии стран социализма в ООН/ Весник КГУ. – 1982. – №14.

6. Борко Ю. Общеввропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.

7. Брандт В. Воспоминания. – М., 1991.

8. Богомолов О. Перед вызовами глобализма //Свободная мысль. – 2003. – №8.

9. Бузгалин А. Призрак антиглобализма //Свободная мысль. – 2003. – №1.

10. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.

11. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.

12. Весник МИД СССР, 1990.

13. Волощук П. Адаптация НАТО к новым мировым реалиям, Подтекст, 1997, №5-6.

14. Воронов К. Будущее Европы: безопасность через международные отношения МЭМО, 1998, №3.

15. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.

Горбатчук Г. Кудряченко. Відносини ФРН-НДР: від визначення до єднання. – К., 1994.

16. Гудич Ф. Місце і роль України в новому геополітичному просторі. Нова політика, 1998, №5.

17. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 2002.

18. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии. 1990.

19. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.

20. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века //Свободная мысль. – 2003. – №10,11,12.

21. Иноземцев В. Расколота цивилизация. – М., 1999.

22. История международных отношений и внешней политики СССР в трех томах. – М., 1986-1987.
23. Коппель О, Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ сторіччя. – К., 1999.
24. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.
25. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. –К., 2001
26. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.
27. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма // США: экономика, политика, идеология. – 1997. – №2.
28. Мирский Г. Еще раз о распаде СССР и этнических конфликтах. МЭМО, 1997, №2.
29. Немчинов И. Украинский ответ на геополитические вызовы. Подтекст, 1998, №27, 28.
30. Политические кризисы и конфликты 50-60 гг. в Восточной Европе. – М., 1993г.
31. Скороход Л. Скороход Ю. Миротворча діяльність на тернах СНД. Політична думка, 1997, №11.
32. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.
33. Тимербаев Р. Контроль за ограничением вооружений и разоружением. – М., 1983.
34. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
35. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. – №2.
36. Чекаленко Л. Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
37. Черемин С.Е. Россия в условиях глобализации мировой экономики. – М., 2001.
38. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция. – М., 2003.

14. Інформаційні ресурси

Європейська історія – <http://library.byu.edu/-rdh/>
Європейський Союз – <http://europa.eu.int>
Історія зарубіжних держав – <http://www.mavicanet>
Історія війн – <http://www.militera.lib.ru>
Історія США – <http://www.msstate.edu/archives/>

Мережа міжнародних організацій – [http:// www.ned.org](http://www.ned.org)

Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/>

6. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни «Історія міжнародних відносин» здійснюється на основі результатів проведення поточного, кредитного (тематичного) і підсумкового оцінювання знань.

Об'єктом рейтингового оцінювання знань студентів є програмний матеріал з дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі проведення занять. Його основним завданням є встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів кредиту, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх занять, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне і фронтальне опитування студентів, робота на семінарських заняттях, виконання студентами різних видів письмових робіт.

Кредитному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення студентами змісту тематики кредиту, з урахуванням результатів контрольної роботи, поточної успішності, виконання нормативів, додаткової самостійної роботи (підготовка та презентація рефератів, кросвордів, інформаційних бюлетенів, виконання завдань з розвитку та удосконалення навчально-матеріальної бази, і т. ін.) та навчальної активності студентів.

Оцінка за кредит є сума результатів контрольної роботи і середня арифметична рейтингових балів з кожного навчального кредиту.

Завданням *підсумкового контролю* є перевірка глибини засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність використання набутих знань.

Студенту ставиться «зараховано» з вивчення дисципліни за умови, що за результатами семестрового оцінювання знань він отримав 50 і більше балів за кредит.

Якщо за результатами семестрового оцінювання знань студент отримав менше 50 балів за кредит, дисципліна йому не зараховується й розглядається як академічна заборгованість.

Критерії оцінювання:

а) при усних відповідях:

- цілісність, правильність і повнота розкриття питання;

- логіка викладення, культура мови;
- впевненість та аргументованість;
- уміння використовувати положення історичних карт, плакатів, схем;
- використання основної і додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

б) при виконанні письмових завдань, контрольних робіт, опрацюванні питань для самостійної роботи:

- повнота, правильність розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати і формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, технічних засобів.

в) при виконанні завдань додаткової самостійної роботи:

- сучасність, актуальність, вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, виявляти проблеми та розв'язувати їх, самостійність у виконанні робіт і оцінних суджень.

г) активність:

- активність під час проведення занять;
- бажання поліпшити результати в навчанні;
- своєчасність подання звітів, матеріалів, виконання поставлених завдань тощо.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота						КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 1							
T1						0	100
100							

Поточне оцінювання та самостійна робота					КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 2						
T2	T3				20	100
40	40					

Поточне оцінювання та самостійна робота						КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 3							
T4	T5					20	100
40	40						

Поточне оцінювання та самостійна робота				КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 4					
Т6				0	100
100					

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5 (відмінно) / зараховано
B	80-89	4 (добре)	4 (добре) / зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3 (задовільно) / зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	не зараховано

7. Конспект лекцій з дисципліни

Тематика лекцій

Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX ст.

Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини наприкінці XIX - на початку XX століття та в період Першої світової війни.

План:

1. Міжнародні відносини: предмет, поняття, категорії. Історичні типи міжнародного порядку.
2. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст.
3. Формування військово-політичних блоків. Локальні конфлікти в Європі.
4. Початок Першої світової війни. Стратегічні плани противників.
5. Дипломатичні заходи країн в ході Першої світової війни.
6. Міжнародні відносини на завершальному етапі війни.

Література:

1. Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський А.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. – К., 2001.

2. Готлиб В. Тайная дипломатия во время первой мировой войны. – М.: Соцэкгиз, 1960.
3. Дудко І. Д. Зовнішньополітична практика та національні інтереси США: історичні витоки сучасних тенденцій // Національні інтереси США у пост біполярному світі. – К.: КНЕУ, 2003.
4. Евдокимова Н. П. Между Востоком и Западом: Проблема сепаратного мира и маневры дипломатии австро-германского блока в 1914 – 1917 гг. – Л.: Изд-во Ленинград. ун-та, 1985.
5. Історія дипломатії: Т. 2. Дипломатія за нового часу (1872 – 1919 рр.) / Під ред. В. П. Потьомкіна. — К.: Політвидав, 1948.
6. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики XX – початок XXI ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006.
7. История внешней политики СССР: В 2 т. – Т. 1.: 1917 – 1945 гг. / Под ред. А. А. Громыко, Б. Н. Пономарева. — М.: Наука, 1980.
8. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. - Львів, 1995.
9. Киридон А., Троян С. Міжнародні відносини у системному вимірі: поняття, етапи і тенденції розвитку // Історія в сучасній школі. – 2012. - № 2-3.
10. Мальський М., Мацяк М. Теорія міжнародних відносин. - К., 2003.
11. Первая мировая война. Пролог XX века. - М., 1998.
12. Протопопов А.С. История международных отношений и внешней политики России (1648-2000). - М., 2001.
13. Советский энциклопедический словарь. - М., 1980.
14. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. – 3-є вид. - Львів, 2006.
15. Цыганков П.А. Международные отношения. - М., 1996.
16. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебн. Пособ. – М., 2007.

Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини XX ст.

Тема 2: Міжнародні відносини в 1920-1930-ті роки.

План:

1. Світ після Першої світової війни. Паризька мирна конференція 1919-1920 р та підписання мирних договорів.
2. Створення та діяльність Ліги Націй.
3. Угоди Вашингтонської конференції 1921-1922 р. Версальсько-Вашингтонська система.

4. Оновні проблеми міжнародних відносин у 20–ті рр. XX ст. та в роки світової економічної кризи.

5. Спроби створення системи колективної безпеки в Європі в 1930-ті роки.

6. Крах політики «умиротворення» агресорів. Пакт Молотова–Ріббентропа.

Література:

1. Европа между миром и войной. 1918-1939 / Ред. кол.: П.О. Чубарьян и др. – М.: Наука, 1992.

2. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945): Навчальний посібник. – К., 2001.

3. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики XX – початок XXI ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006.

4. Год кризиса: 1938–1939: Документы и материалы: В 2 т.- М., 1990.

5. Дюррозель Ж.–Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К., 2002.

6. Киссинджер Г. Дипломатия: Пер. С англ. – М., 1997.

7. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини XX століття: Навч. посіб. – К.:Школяр, 1999.

8. Мировые войны XX века: В 4 кн. – Кн. 3: Вторая мировая война: Исторический очерк. – М.: Наука, 2002.

9. Морозов Г. Лига Наций – вигляд через полвека // Вопросы истории. – 1992. - № 2-3.

10. Никонова С.В. Германия и Англия от Локарно до Лозанны. - М., 1966.

11. Протопопов А.С. История международных отношений и внешней политики России. - М., 2001.

12. Постников В.В. США и дестабилизация Германии. - М., 1957.

13. Советский энциклопедический словарь. - М., 1980.

14. Советско-германские отношения. Сб. документов. Т. 2. - 1919-1922. -М, 1971.

Тема 3. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.

План:

1. Друга світова війна – результат загострення суперечностей між великими державами.

2. Зовнішня політика СРСР у початковий період війни.

3. Створення антигітлерівської коаліції (червень 1941–1942 рр.).

4. Проблеми відкриття другого фронту в міжнародних відносинах.

5. Значення Тегеранської конференції 1943 р.

6. Основні питання Ялтинської й Потсдамської конференцій 1945 р. та створення зазад нової системи міжнародних відносин.

Література:

1. Богарский С. Дипломатия периода Второй мировой войны: международные конференции 1941-1945 гг. – М., 1959.
2. Внешняя политика Советского Союза в период Отечественной войны. - Т.1. - М., 1994.
3. Кравченко Е.А. Народный фронт во Франции. - М., 1972.
4. Кулиш В.М. История второго фронта. – М., 1971.
5. Мазуров И.В. Японский фашизм. - М., 1996.
6. Мельников Д., Черная Л. Преступник номер I. Нацистский режим и его фюрер. – М., 1982.
7. Тегеран - Ялта - Потсдам. Сборник документов. - М., 1971.
8. Филатов Г.С. Фашизм, неофашизм и антифашистская борьба в Италии. - М., 1984.
9. Черная Л. Коричневые диктаторы. - М., 1992.

Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині ХХ ст.

Тема 4: Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».

План:

1. Трансформація системи міжнародних відносин з мультиполярної до біполярної.
2. Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході.
3. Створення та діяльність ООН.
4. Початок «холодної війни». Утворення військово–політичних блоків.
5. Локальні та регіональні конфлікти 1950-1960-х рр.
6. Криза колоніалізму та її вплив на систему міжнародних відносин другої половини ХХ ст.

Література:

1. Белецкий В. За столом переговоров. Обсуждение германских дел на послевоенных совещаниях и встречах. – М., 1979.
2. Белоус В. На пути к глобальной безопасности // МЭМО. - 1999. – №9.
3. Диалог в Гаване. Карибский кризис // Межд. жизнь. - 1992. – №10; 1993. – №1.
4. Добрынин А. Карибский кризис // Межд. Жизнь. – 1992. – №7.

5. Корниенко Г. Новое о карибском кризисе // Новая и новейшая история. – 1995. – №5.
6. Корниенко Г. Холодная война. Свидетельство ее участника // Новая и новейшая история. – М., 1994.
7. Наринский М. Берлинский кризис. 1948-1949 // Новая и новейшая история. - 1995. – №3.
8. Рощин А. Так начиналось ООН // Межд. жизнь. - 1992. – №7.
9. Филитов А. Некоторые уроки «холодной войны» // Новая и новейшая история. – 1999. – №1.
10. Эльдман Дж. Прелюдия «холодной войны»: к истории советско-американских отношений // Вопросы истории. – 1991. – № 6.

Тема 5: Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. ХХ століття: від періоду розрядки до конфронтації.

План:

1. Передумови розрядки міжнародної напруженості в першій половині 70-х рр. ХХ ст.
2. Радянсько-американські відносини.
3. Зміцнення європейської безпеки та співробітництва. Гельсінкський процес.
4. Наростання суперечностей розвитку світу в другій половині 1970–х рр.
5. Радянське вторгнення в Афганістан. Загострення «холодної війни».

Література:

1. Барановский В. Западная Европа: военно-политическая интеграция. – М., 1986.
2. Борьба СССР против ядерной опасности, гонки вооружений, за разоружение. Документы и материалы. – М., 1987.
3. Глухарев Л. Европейское сообщество в поисках новой стратегии. – М., 1990.
4. Громыко А. Внешняя политика США: уроки и действительность. – М., 1978.
5. Джонсон П. Современность. Мир с 20-х по 90-е гг. – М., 1990
8. Дубинин Ю. Путь в Хельсинки открыт // Межд. жизнь. – 1994. – №4.
9. Заключительный акт совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе. Хельсинки. 30 июля–1 августа 1975. – М., 1985.
10. История внешней политики СССР. – М., 1986. – Т.2: 1945–1985.
11. Кашлев Ю.Б. СБСЕ в политике Советского Союза // Межд. жизнь. – 1995. - № 11-12.

13. Кокошин А. В поисках выхода. Военно-политические аспекты международной безопасности. – М., 1989.
14. Міжнародні відносини та зовнішня політика: 1945-70-ті роки. – К., 1999.
15. Султанов Ш. Региональные конфликты и глобальная безопасность. – М.1990.
16. Холодная война: Новые подходы, новые документы. – М., 1995.

Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть

Тема 6: Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.

План:

1. Нова зовнішньополітична доктрина СРСР. Перехід від конфронтації до співробітництва.
2. Радянсько-американські домовленості.
3. Нова роль країн ЦСЄ на міжнародній арені.
4. Об'єднання Німеччини.
5. Розпад СРСР та закінчення «холодної війни».
6. Основні тенденції міжнародних відносин наприкінці 1990-х – початку 2000-х років.

Література:

1. Ахтамзян А. А. Объединение Германии или аншлюс ГДР к ФРГ. Ч. II. – М., 1994.
2. Борко Ю. А., Загорский А. В., Караганов С. А. Общеевропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.
3. Борко Ю. Расширение и углубление европейской интеграции // МЭМО. - 2004. - № 7.
4. Бажанов З. Необходимость многополюсного мира // Междунар. жизнь. - 2003. - № 8.
5. Бакланов А. Новые вызовы и угрозы // Междунар. жизнь. - 2002. - № 12.
6. Басараб М. На противагу російському впливу // Політика і час. - 2003. - № 5.
7. Белоногов А. Другой ООН у нас нет // Междунар. жизнь. 2003. - № 6.
8. Ватлин А.Ю. Германия в XX веке. – М., 2003.
9. Горбатчук Г.О., Кудряченко А.І. Відносини ФРН–НДР: від визнання до єднання. – К., 1994.
10. Горбачев М. С. Перестройка и новое политическое мышление для нашей страны и для всего мира. – М., 1988.

11. Гуськова Е.Ю. История югославского кризиса. 1990–2000. – М., 2002.
12. Дзюбань О., Панфілов О. Фундамент європейської безпеки - воєнний // Політика і час. - 2003. - № 9.
13. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии от 12 сентября 1990. // Вестник МИД СССР. – №19. –15 октября 1990.
14. Дудко І. Д. Національні інтереси США у постбіполярному світі. - К.: КНЕУ, 2003.
15. Европейский Союз на пороге XXI века (под ред. Ю.А. Борко, О.В. Буторина). - М., 2001.
16. Единый европейский акт // Европейский Союз. Прошлое. Настоящее. Будущее. Единый европейский акт. Договор о Европейском Союзе. – М., 1994.
17. Загорский А. В. Хельсинский процесс. Переговоры в рамках Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе 1972-1991 гг. – М., 2005.
18. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики XX – початок XXI ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006. – 368 с.
19. Иноземцев В. Возвращение Европы. В авангарде прогресса: социальная политика в ЕС // МЭМО. - 2002. - № 2. - С. 3-14.
20. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини XX століття: Навч. посіб. – К.:Школяр, 1999.
- 21.Кривогуз І.М. Крушение реального социализма в Европе и судьбы освободившихся народов. – М., 2001.
22. Костенко Г. За умов глобальних викликів // Політика і час. - 2003. - № 9.
23. КОРТУНОВ С. В. Становление нового мирового порядка. // Междунар. жизнь. - 2002. - № 6.
24. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки) / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. - К.: Либідь, 1999.
25. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки). Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губернський та ін. - К.: Либідь, 2001.
26. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70–ті роки). – К.: Либідь, 1999.
27. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1980–2000 роки. – К., 2001.
- 28.Мирский Г. Еще раз о распаде СССР и этнических конфликтах // МЭМО, 1997. – № 2.

29. Парижская хартия для новой Европы. Париж. – 21 ноября 1990. // От Хельсинки до Будапешта. История СБСЕ. / СБСЕ в документах. 1973-1994, в 3 Т. – Т 2. – М., 1996.
30. Роейн К. Восточноевропейские потрясения. // Межд. жизнь. – 1991, №9.
31. Терентьев А. «Новый мировой порядок» США или европейское мироустройство? // МЭМО. - 2003. - № 7. - С. 31-42.
32. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. – Львів, 2006.
33. Шергін С. До справедливого міжнародного порядку. Китайські політологи про багатополюсний світ // Політика і час. - 2003. - № 5.

Короткий зміст

Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини ХІХ – початку ХХ ст.

Тема 1. Вступ. Міжнародні відносини наприкінці ХІХ - на початку ХХ століття та в період Першої світової війни.

Міжнародні відносини як навчально-наукова дисципліна. Мета, предмет, завдання курсу. Методологічні засади дисципліни. Періодизація. Стратифікація міжнародних відносин та структурні виміри міжнародних систем. Дипломатія як засіб здійснення зовнішньої політики держави. Розвиток і діяльність міжнародних організацій. Історичні типи міжнародного порядку. Вестфальський світовий порядок. Віденська епоха. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин. Ялтинсько-Потсдамська система. Ознаки пост біполярного світоустрою. Міжнародні відносини останньої третини ХІХ ст. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. «Союз трьох імператорів». Формування військово-політичних блоків: Троїстий союз та Антанта. Марокканська криза. Локальні конфлікти в Європі. Балканські війни. Протистояння військово-політичних блоків та липнева криза 1914 р. Початок Першої світової війни. Дипломатичні заходи країн в ході Першої світової війни. Боротьба за союзників. Вихід Росії з війни. Міжнародні відносини наприкінці війни та її закінчення.

Кредит 2. Міжнародні відносини першої половини ХХ ст.

Тема 2. Міжнародні відносини в 1920-1930-ті роки.

Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни. «14 пунктів» В. Вільсона. Позиції країн на Паризькій мирній конференції. Підписання Версальського договору. Нейїський, Сен-Жерменський, Тріанонський, Севрський договори. Утворення та діяльність Ліги Націй. Основні угоди Вашингтонської конференції 1921-1922 рр. Генуезька, Гаазька, Лозаннська та Локарнська міжнародні конференції. Радянсько-німецький чинник міжнародних відносин. Основні проблеми міжнародних відносин 20-х років

XX століття: репарації та борги, територіальні проблеми, питання роззброєння, дипломатичне визнання СРСР та ін. Плани Ч. Дауеса та О. Юнга. Оцінки Версальсько-Вашингтонської системи. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці 20-х – на початку 30-х рр. XX ст. Загострення міжнародних протиріч. Формування агресивного блоку держав. Італо-ефіопська війна. Японська окупація Маньчжурії. Криза Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Крах спроби створення системи колективної безпеки в Європі. Аншлюс Австрії та Мюнхенська угода, їх наслідки. Політика «умиротворення» агресорів, її провал. Переговори західних держав із СРСР. Пакт Молотова-Ріббентропа та таємний протокол до нього. Міжнародні відносини в переддень Другої світової війни.

Тема 3. Міжнародні відносини в період Другої світової війни.

Початок Другої світової війни, як наслідок міжнародної кризи 30-х рр. XX ст. Напад Німеччини на Польщу. Позиції СРСР на початковому етапі війни. Вступ СРСР та США у війну. Створення антигітлерівської коаліції. «Атлантична хартія». «Декларація об'єднаних націй». Проблеми другого фронту в міжнародних відносинах. Вихід Італії з війни. Значення Тегеранської конференції 1943 р. Основні питання Кримської (Ялтинської) конференції. «Декларація про звільнену Європу». Сан-Франциська конференція 1945 року. Рішення Потсдамської конференції. Вступ СРСР у війну з Японією. Атомне бомбардування Хіросіми і Нагасакі. Міжнародні відносини наприкінці війни.

Кредит 3. Міжнародні відносини в другій половині XX ст.

Тема 4. Становлення біполярної системи міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».

Геополітичні зміни в світі після Другої світової війни. Рішення Паризької мирної конференції 1946 року. Мирні угоди з Італією, Болгарією, Угорщиною, Румунією та Фінляндією. Міжнародні судові процеси над військовими злочинцями. Трансформація системи міжнародних відносин та становлення біполярної структури. Сан-Франциська конференція 1951 року. Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході. Створення та діяльність ООН. Початок «холодної війни». РЕВ. Утворення НАТО та ОВД. Вступ ФРН у НАТО. Центральна-Східна Європа та побудова «народної демократії». Події в Індокитаї. Початок Корейської війни 1953 р. Карибська криза. Процес деколонізації у повоєнному світі. Етапи деколонізації. Створення та діяльність Руху Неприєднання.

Тема 5. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.

Міжнародні відносини першої половини 1970-х років. Перехід від конфронтації до розрядки. Угода щодо Західного Берліна. «Нова східна політика» В. Брандта. Принцип непорушності кордонів. Радянсько-французькі відносини. Радянсько-американські відносини. Обмеження ракетно-ядерного протистояння. Передумови розрядки міжнародної напруженості в першій половині 70-х рр. XX ст. Гельсінкський процес. Підписання Заключного акта НБСЄ. Наростання суперечностей світового розвитку. Питання озброєння та роззброєння в міжнародних відносинах. Вступ радянських військ у Афганістан. Криза політики розрядки та посилення конфронтації між Заходом і Сходом.

Кредит 4. Міжнародні відносини наприкінці XX – на початку XXI століть.

Тема 6. Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни». Постбіполярний світ.

Новий курс СРСР у зовнішній політиці. Переговорний процес із проблем роззброєння. Початок демонтажу ракет «СС-20» та крилатих ракет. Договір про скорочення стратегічних наступальних озброєнь. Радянсько-американське домовленості та їх вплив на світові процеси. Перехід від конфронтації до співробітництва. Віденські зустрічі 1989 року. Демократичні революції в ЦСЄ. Розпад Югославії. Паризька хартія для нової Європи. Остаточне врегулювання німецької проблеми. Нормалізація радянсько-китайських відносин. Розпад СРСР та утворення СНД. Лондонська декларація 1990 року по НАТО. Закінчення та наслідки «холодної війни». Маастрихтська угода 1992 року. Брюссельський саміт НАТО 1994 р. й програма «Партнерство заради миру».

Тенденції міжнародних відносин на рубежі 1990-х - 2000-х років. Постбіполярність. Однополюсний глобалізм та нові центри сили. Глобальні проблеми та міжнародний тероризм. Зовнішньополітична доктрина США після 11 вересня 2001 року. Глобальні проблеми міжнародних відносин. Нові загрози та національна безпека. Локальні та регіональні конфлікти в міжнародних відносинах. Країни Європейського Союзу в міжнародних відносинах. Амстердамський договір 1997 року. Вступ країн ЦЄ до НАТО. Розширення ЄС. Проблеми реформування ООН. Сучасний стан і перспективи розвитку міжнародних відносин.

8. Комплекс завдань для поточного контролю знань

КР -1

1 варіант

1. Основні тенденції міжнародних відносин наприкінці XIX - на початку XX століття.

2. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин та розгортання «холодної війни».

2 варіант

1. Головні проблеми міжнародних відносин в 1920-ті роки.

2. Міжнародні відносини наприкінці XX століття. Закінчення «холодної війни».

3 варіант

1. Питання міжнародних відносин в період Другої світової війни.

2. Міжнародні відносини в 70-ті – першій половині 80-х рр. XX століття: від періоду розрядки до конфронтації.

4 варіант

1. Криза Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин

2. Світовий порядок. Історичні типи світового порядку.

9. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять

Семінари проводяться з основних та найбільш складних тем або розділів навчальної програми.

Мета семінару - поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані на лекціях, групових заняттях та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, а також прищеплювати студентам навички самостійного пошуку, удосконалення, узагальнення та викладу матеріалу в усній формі. На семінари необхідно виносити основні питання теми, які потребують обґрунтування та розуміння. Учбові питання семінару не повинні дублювати питання лекцій, а теоретично мають поглиблювати тему, спрямовуючи студентів на творчу роботу з рекомендованою літературою. Як правило, семінарське заняття береться не більше, ніж 4-6 важливих

(проблемних) питання. Розраховуючи час, доцільно визначити на реферат до 15 хвилин, на виступи - до 10 хвилин. У завданні до семінару подається більша кількість питань, ніж планується розібрати на занятті. Воно повинно видаватися студентам не пізніше дня прочитання лекції (циклу лекцій). У завданні відображаються: тема семінару та час, який на нього відводиться; учбові питання, які виносяться на заняття; теми рефератів, список додаткової та основної літератури; завдання для самостійної роботи; методичні рекомендації для підготовки до занять.

Під час розробки завдань для семінару викладач повинен запобігати постановці таких питань, на які є готові відповіді у статутах і підручниках, Основу методики проведення семінару повинна скласти творча дискусія за активною участю всієї навчальної групи, аналіз проблем та пошук шляхів їх вирішення. У вступі, протягом 5-7 хвилин, викладач дає тему та мету заняття, обґрунтовує актуальність, значення теми, доповідає про вимоги основних документів до питань, що вивчаються, оголошує порядок проведення семінару.

Розгляд питань може починатися з заслуховування реферату та його обговорення. Питання, які розглядаються на семінарі ставляться, як правило, перед усіма студентами. Показником методичної майстерності на семінарах є вміння викликати дискусію та керувати нею, досягати обґрунтування студентами відповіді, її зв'язку з розв'язуванням практичних завдань. Інтенсифікація заняття, творча, активна робота кожного студента забезпечується: уникненням шаблонності методики; постановкою додаткових питань, які дозволяють упевнитися в глибині засвоєння матеріалу, уточненням розуміння студентами зв'язку питань, що вивчаються, з практикою; підведенням підсумків виступів у формі, яка викликає діяльне зацікавлення й інтерес студентів і яка спонукає до участі в обговоренні.

Під час семінару повинні створюватися проблемні ситуації, які вирішуються зусиллями викладача та студентів при їх максимальній самостійності. Під час обговорення слід регламентувати виступи, доцільно пропонувати доповідачам обговорювати не тільки зміст питань, а й методичну майстерність, ораторське мистецтво товаришів. Не слід дозволяти читати доповідь по написаному. На кожне обговорене питання викладач повинен зробити ґрунтовний висновок, використовуючи, якщо доцільно, дошку, звернути увагу на позитивне та помилки, прагнучи до розуміння питань всіма студентами групи.

ПІДГОТОВКА ДО СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Важливою складовою університетської освіти є семінарські заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Основне завдання семінарських занять з методики навчання історії полягає у обговоренні й засвоєнні закономірностей процесу навчання історії, оволодінні культурою наукового аналізу методичних проблем, тобто сукупністю сучасних принципів, методів, прийомів та технологій навчання історії.

Під час підготовки до семінарських занять студенти повинні опанувати прийоми та методи самостійної роботи з джерелами інформації, засвоїти навички дослідної роботи.

Саме семінарське заняття в повній мірі сприяє розвитку пізнавальної діяльності і самостійності студента, є одним з ефективних засобів активізації самостійної роботи студентів.

Воно може проводитися у традиційній формі та з використанням інтерактивних технологій і методів навчання. На семінарі проводиться обговорення студентами питань з попередньо визначених тем робочою навчальною програмою.

При підготовці до семінару студент не лише закріплює свої знання, але й розширює, поглиблює їх, навчається творчо мислити.

Якісна підготовка до семінарського заняття передбачає:

- врахування методичних вказівок викладача щодо виду та форми проведення семінару;
- вивчення плану семінарського заняття, що означає усвідомлення суті основних питань заняття;
- ознайомлення зі списком літератури;
- опрацювання основних термінів, понять, категорій, персоналій, хронології до теми;
- ознайомлення із завданнями для самоперевірки знань, ведення дискусії, можливими темами рефератів;
- опрацювання конспекту лекції з даної теми;
- написання тез відповідей на поставлені питання;
- опрацювання відповідних джерел, розділів підручників та допоміжної літератури.

На семінарські заняття студенти повинні приходити з конспектом лекцій, планом-конспектом (тезами) свого виступу, опрацьованими термінами, поняттями, категоріями з теми, конспектом інформаційних джерел, рефератом (при необхідності). На семінарі кожен студент повинен

уважно слухати виступи товаришів і бути готовим доповнити відповідь або виступити з власною.

Як опрацювати матеріал підручника:

1. Відкрийте зміст в кінці/на початку підручника і визначте, з яких розділів (підрозділів, глав тощо) він складається. Знайдіть необхідний розділ, тему, параграф.

2. Зверніть увагу, що кожний параграф поділений на пункти. У кожному пункті розглядається окреме питання. Знайдіть необхідний пункт (пункти).

3. Зверніть увагу, що головне в тексті може виділятися напівжирним шрифтом, напівжирним курсивом або курсивом, може бути підкресленим.

6. Якщо вам трапляються незнайомі слова, терміни — знайдіть їх визначення в словнику (довіднику, енциклопедії тощо) або запитайте у викладача.

7. Розгляньте ілюстрації, схеми, таблиці тощо, які стосуються параграфу, пов'яжіть їх зі змістом тексту. Вони допоможуть вам краще зрозуміти матеріал.

8. Прочитайте додатковий матеріал до параграфу. Він доповнить ваші знання з даної теми.

9. Дайте усну відповідь на запитання до параграфу. Вони допоможуть глибше зрозуміти і краще запам'ятати вивчений матеріал.

10. У кінці кожного розділу можуть подаватися висновки, в яких узагальнено його зміст. Це допоможе зосередити Вашу увагу на головному.

Працюючи з науковою літературою, користуйтеся такими правилами роботи з джерелом інформації:

- 1) здійсніть попередній огляд матеріалу: ознайомтесь із обсягом та проблематикою, структурними частинами;
- 2) сформулюйте запитання до джерела: дуже часто проста трансформація назви дає можливість сформулювати адекватні запитання;
- 3) прочитайте текст, шукаючи відповіді на сформульовані запитання;
- 4) осмисліть прочитане, тобто встановіть зв'язки між новою інформацією і тією, що вже відома, спробуйте підібрати приклади до нових ідей;
- 5) перекажіть основний матеріал, відповідаючи на запитання, що були сформульовані перед читанням;
- 6) зробіть підсумковий огляд, пригадайте основні ідеї тексту та чітко сформулюйте відповіді на запитання.

Робота над складанням плану-конспекту та плану доповіді потребує ретельної праці з боку студента, вимагаючи залучення певних прийомів обробки інформації. Осмислене навчання потребує використання

систематичних процесів для кодування та зберігання інформації у довготривалій пам'яті і для вилучення її звідти. Ці процеси називаються "метакогнітивними", тому що вони представляють собою способи набуття думок, а не самі думки.

До таких способів відносяться: резюмування (узагальнення); уточнення (конкретизація); схематизація та організація. Резюмування – це спосіб вилучення основної ідеї частини або цілого тексту. Уточнення є протилежним процесом, оскільки збагачує абстрактне положення конкретними прикладами, ілюстраціями, кресленням, аналогією та ін. Схематизація уявляє собою рамки або код для структурування інформації для того, щоб її можна було і зрозуміти, і зберегти у пам'яті. Організація як метакогнітивний процес передбачає надання матеріалу певної структури, а не знаходження вже існуючої структури у самому матеріалі.

Потужним засобом засвоєння навчального матеріалу виступають графічні систематизатори (інколи їх називають "понятійними схемами") – це просторові побудови, що вимагають від читача виявлення глибинної структури матеріалу, що вивчається. Інколи найкращим способом зрозуміти певну тему є представлення інформації у вигляді лінійної послідовності. Цей спосіб слід використовувати, коли структура поданої інформації наближається до лінійної. Наприклад, формування умінь здійснюється у певній послідовності: 1) інформація про новий спосіб діяльності (мета та порядок дій); 2) виконання вчителем разом з студентами нового способу діяльності; 3) самостійне виконання учнями нового способу діяльності; 4) систематичне тренування. Цей алгоритм діяльності вчителя є не що інше, як ряд подій, що сліднують одна за одною в суворо упорядкованій часовій послідовності. Просте лінійне представлення цих подій адекватно відбиває усю необхідну інформацію: Інформація про новий спосіб діяльності -----
Сумісне виконання вчителя і студентами нового способу діяльності -----
Самостійне виконання студентами нового способу діяльності -----
Систематичне тренування.

Інформація, з якою доводиться мати справу, найчастіше більш складна, ніж прості лінійні ланцюжки. Альтернативним способом представлення інформації виступає зображення її у формі ієрархії, або ієрархічного дерева. У цьому випадку інформація упорядковується відповідно до правил класифікації. Правила класифікації визначають, частиною або різновидом чого є даний об'єкт.

Такий спосіб підготовки до семінарського заняття дозволить усвідомити логічну структуру навчального матеріалу, сприятиме повному, міцному, свідомому та глибокому засвоєнню змісту курсу.

СКЛАДАННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ (ТЕЗ) ПРОЧИТАНОГО

При всіх інноваційних формах і методах роботи на заняттях предметно-методичних дисциплін однією з провідних форм традиційно залишається робота з книгою — підручником, науковою літературою тощо.

Прочитаний матеріал для його глибшого і повнішого засвоєння потребує фіксації на папері (або електронному носії, що не змінює суті процесу). Найпоширенішими способами фіксації почутого на лекції або прочитаного є план, тези, виписки, конспект. Такі способи роботи дисциплінують студента, змушують заглибитися у зміст прочитаного, привчають виділяти головне у матеріалі, сприяють засвоєнню, повторенню і закріпленню матеріалу.

На жаль, в останні роки такі форми роботи відходять на задній план, що має своїм наслідком невміння частини студентів фіксувати прочитане, виділяти головне.

Виділяти головне у змісті матеріалу, його головну проблему, акцентувати свою увагу на суттєвому матеріалі, аналізувати прочитане та його тематичну структуру — одні з провідних умінь та навичок студентів при вивченні предметно-методичних дисциплін. Провідним методом в розвитку цих компетенцій є вміння поділяти текст на частини та складати план. Поділяючи навчальний матеріал на частини, студент тим самим аналізує його головні частини, а складаючи план — синтезує матеріал, виділяючи провідні думки, проблеми, факти тощо.

Складання простого або розгорнутого плану прочитаного:

План є попередньою формою запису прочитаного, він передує тезам та конспекту. За формою плани поділяються на: простий план, складний (розгорнутий) план, план-тези, план-конспект.

Загальний алгоритм для роботи над будь-яким планом може бути наступний. Спочатку йде прочитання матеріалу в цілому: необхідно уважно прочитати матеріал, над яким ви будете працювати — наприклад, підпункт параграфу, параграф підручника, декілька параграфів підручника (тему) тощо. При цьому рекомендується працювати олівцем (в жодному разі не ручкою, аби можна було витерти результати вашої роботи), підкреслюючи головне: факти, події, процеси, причинно-наслідкові зв'язки, висновки.

Після цього йде аналіз прочитаного за абзацами. Кожен абзац можна узагальнити в окрему думку, виділивши головне. Можливий варіант, коли для виділення необхідної думки треба прочитати декілька абзаців.

Головна думка формулюється як пункт плану. Пункт плану, як правило, формулюється стверджувальним реченням. Пункт плану не може складатися з одного слова або прізвища.

Розглянемо види планів, які використовуються на заняттях предметно-методичних дисциплін.

Простим називається план, який нумерується арабськими літерами (1., 2., 3. і далі). В такому плані рекомендується від 3 до 6 пунктів (більша кількість пунктів плану використовуються в рефератах та інших, більш складних, письмових формах роботи).

Якщо існує необхідність у більшій кількості пунктів, доцільніше скласти розгорнутий (складний) план.

Складний (розгорнутий) план передбачає, що пункти плану мають підпункти. Існують різні види нумерації пунктів плану. Можливий варіант, коли пункти нумеруються арабськими цифрами, а підпункти — літерами кириличного алфавіту (“а”, “б”, “в” і далі). В іншому разі пункти нумеруються римськими цифрами (I., II., III., IV. і далі), а підпункти — арабськими цифрами. Можливий і складний план, який поєднує два попередніх — пункти плану нумеруються римськими цифрами, підпункти — арабськими, а останні, в свою чергу, мають підпункти, що позначаються літерами алфавіту. Зловживати такими складними за структурою планами не треба.

Останнім часом в фахових виданнях поширилася нумерація виключно арабськими цифрами (наприклад, пункт 1., підпункти 1.1., 1.2., 1.3., які мають підпункти 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3. тощо).

План-тези — це поєднання плану з коротко сформульованими основними положеннями прочитаного тексту, що вбирають суть висловлювань. Існує два види тезувань — відбір авторських тез з тексту або формулювання основних положень статті чи розділу книжки власними словами.

Тези формулюються розгорнутими реченнями, в яких виділяються головні факти, події, процеси, терміни та поняття, персоналії тощо. Як правило, необхідно уникати складних речень (складносурядних та складнопідрядних).

План-конспект — найбільш ускладнена форма плану, що поєднує пункти плану з розширеним викладом основних положень матеріалу, що опрацьовується. При цьому можливе окреслення в конспекті головних фактів, положень, причинно-наслідкових зв'язків, висновків тощо. Не вважається помилкою висловлення власних думок щодо прочитаного.

Методичні рекомендації щодо складання плану прочитаного:

1. Зверніть увагу на тему, план до якої ви повинні скласти. Уважно прочитайте текст і виберіть з нього лише той матеріал, який відповідає темі.
2. Починайте складати план лише тоді, коли з'ясуєте зміст матеріалу загалом.

3. Залежно від того, який план (простий чи розгорнутий) необхідно скласти, оберіть один із двох запропонованих шляхів.
- 3.1. Якщо потрібно скласти простий план, поділіть текст на логічно завершені частини. Знайдіть у кожній з них головну думку, чітко і конкретно сформулюйте й запишіть її.
- 3.2. Якщо план розгорнутий, у кожній з логічно завершених частин тексту визначте кілька положень, які розкривають головну думку; сформулюйте і запишіть головні думки у вигляді пунктів плану, а положення, що їх розкривають, — як підпункти.
4. Перед тим як записати план, перевірте, чи всі головні ідеї тексту знайшли у ньому відображення.

КОНСПЕКТУВАННЯ ДЖЕРЕЛ

Конспектування — стислий письмовий виклад основного змісту тексту з виокремленням його найважливіших положень. При конспектування джерела (документа, уривку з монографії, наукової статті) необхідно дотримуватися наступних порад:

1. Запишіть автора твору, його назву та вихідні дані.
2. Перед тим, як розпочати конспектування, необхідно ознайомитися з текстом загалом.
3. Визначте у тексті логічно завершені частини й у кожній з них знайдіть основну думку. Дайте їм назву. На основі цього складіть план.
- 4 Підготуйтеся до виконання завдання: поділіть сторінку зошиту на дві нерівні частини для запису плану (зліва) і конспекту (справа).
5. Складіть конспект змісту кожної логічно завершеної частини тексту відповідно до плану, дотримуючись наступних умов.
- 5.1. Основний зміст тексту викладається стисло.
- 5.2. Провідні думки, аргументи, висновки формулюйте детально.
- 5.3. Назви глав, розділів, параграфів наукової праці обов'язково вказуються точно.
- 5.4. У конспекті використовуються цитати. Дотримуйтеся правил цитування: необхідну цитату беріть у лапки, в дужках зазначайте джерело і сторінку.
- 5.5. Намагайтеся робити записи своїми словами, оскільки це сприяє кращому розумінню тексту.
- 5.6. Основні положення конспекту вказуються напроти відповідних пунктів плану.
6. Працюючи над конспектом, застосовуйте систему підкреслень, виділяйте найважливіше великими літерами, використовуйте умовні позначки. Вони допоможуть вам під час відповіді за конспектом.

7. У лівій частині конспекту крім плану можна також виписувати незнайомі імена і терміни, які потребують пояснення, необхідні доповнення, стислі висновки для себе, паралелі з явищами сьогодення тощо.
8. Перевірте виконану роботу. В разі необхідності виправте або уточніть пункти плану і зміст конспекту.
9. У випадку, коли необхідно скласти конспект на основі кількох джерел, спочатку визначте, який твір буде основним. Для цього прочитайте джерела і визначте, якою мірою в них розкрито проблему, що цікавить вас. Потім поділіть сторінку зошита на дві частини: у лівій частині запишіть конспект основного твору, в правій зробіть доповнення до нього за основними джерелами.

НАПИСАННЯ ДОКЛАДУ:

Вибір теми. Студент повинен обирати тему, яка найбільш відповідає його особистим інтересам. При обиранні теми необхідно враховувати її забезпеченість науково-педагогічними джерелами і методичною літературою. Остаточний вибір теми фіксується викладачем. Довільна зміна теми студентом не дозволяється. Обравши тему, студент повинен чітко спланувати роботу над нею:

- ознайомитись з літературою;
- зібрати матеріал;
- скласти план роботи;
- підготувати текст;
- доопрацювати та перевірити готовий текст.

Підбір літератури і джерел. Після обрання теми необхідно приступити до роботи над джерелами і літературою. Визначення кола необхідних для реферату джерел та літератури треба починати із складання списку опублікованих матеріалів. Для цього використовуються спеціальні бібліографічні покажчики, які можна знайти у бібліографічних відділах і каталогах бібліотек.

Для написання реферату студент повинен використати спеціальну літературу, яка стосується його теми. Через обмеженість обсягу реферату залучити всю літературу по темі, яка існує, неможливо, та й не потрібно. Але необхідно ознайомитися як можливо із найбільш широким колом літератури до теми, проаналізувати її та відібрати найбільш важливі, на думку автора, твори.

Спеціальна література представлена такими видами:

- Державні документи.
- Наукова література.
- Довідкова література (словники, енциклопедії, довідники тощо).

У першу чергу варто звернутись до новітніх видань, які містять оцінку того, що зроблено на цей час в тій чи іншій галузі педагогіки, методиці викладання, з того чи іншого питання, які нові погляди, методики, ідеї, технології презентуються. Разом з тим, ознайомлення з оцінками та поглядами спеціалістів ні в якому разі не виключає самостійного підходу до аналізу змісту і висновків щодо використаних праць.

Складання плану. Характеристика роботи.

Реферат повинен включати такі структурні елементи:

- ✓ Титульна сторінка
- ✓ Зміст
- ✓ Вступ
- ✓ Основний текст
- ✓ Висновки
- ✓ Додатки (в разі потреби)
- ✓ Список джерел та літератури.

Значною мірою успіх реферату залежить від добре складеного та до кінця продуманого плану. Під час роботи над темою поступово виявляються окремі частини плану, а, коли студент відібрав увесь матеріал і оволодів його змістом настільки, що ясно може уявити собі структуру роботи, він остаточно складає її план. Всі частини роботи розкривають конкретний аспект проблеми, але в той же час повинні складати єдине ціле.

ВСТУП пишеться після складання тексту всієї роботи. В ньому дається постановка питання, висвітлюється актуальність теми в наш час, доцільність її вивчення. Після цього дається коротка характеристика вивчення теми в науковій літературі, робиться висновок про ступінь вивченості даної теми науковцями. На основі цих висновків студент визначає коло конкретних завдань, які він збирається розв'язати в своєму дослідженні, формулює його цілі. Без чіткої постановки проблеми дослідження приречене перетворитися в безсистемне нагромадження фактів. Визначивши мету і завдання дослідження, студент дає коротку характеристику джерел, робить висновок про цінність цих праць для даної роботи.

Далі студент приступає до викладу матеріалу **ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ**. У **ВИСНОВКАХ** автор дослідження чітко формулює ті положення, до яких він прийшов внаслідок вивчення даної теми. Робиться це у вигляді коротких підсумкових тез за основними положеннями роботи.

Відразу після висновків, в разі потреби, йдуть **ДОДАТКИ**, де студент може вмістити таблиці, конспекти, анкети, схеми тощо. На додатки, якщо вони є, обов'язково потрібно посилатися у тексті, кожен додаток повинен мати посилання на джерело.

- Вступ займає 1-3 сторінку друкованого тексту.
- Висновки – 2-3 сторінки друкованого тексту.

Зміст розміщується на початку роботи. Він містить назви всіх структурних частин роботи із зазначенням сторінок. На яких вони розміщуються.

Складання списку джерел і літератури. Написання самостійного творчого дослідження, яким є реферат закінчується складанням списку джерел і літератури з дотриманням певних вимог і правил. Насамперед, до списку включається лише та література, яка реально використана студентом в процесі роботи. Порядковий номер джерела у списку літератури повинен відповідати номеру посилань у тексті.

Для захисту реферату студент готує виступ на 5 - 7 хвилин. У ньому зазначаються мета і завдання дослідження, актуальність теми, короткий зміст основної частини, характеристика літератури та джерел, основні висновки. Студент відповідає на запитання, після цього йому повідомляється оцінка за роботу.

10. Завдання на курсові та дипломні проекти

Курсова робота виконується відповідно до навчального плану і має на меті закріпити й узагальнити знання, навчити студентів, самостійно застосовувати їх для комплексного вирішення конкретних практичних завдань, виробити навички проектування, виконання розрахунків, самостійного проведення наукових досліджень і обґрунтування прийнятих рішень. До курсової роботи кафедра розробляє завдання; для керівництва роботою студентів призначаються керівники з числа викладацького складу кафедри, наукових працівників і керівного складу кафедри.

Курсові роботи виконуються у формі рефератів, методичних розробок. Обсяг курсової роботи 15-20 сторінок, надрукованих на машинці або набраних на ПЕОМ. Кількість тем курсових робіт розробляється на 5-10 більше чисельності студентів.

Тематика курсових робіт розробляється кафедрою історії та археології та повинна відображати питання з основних дисциплін кафедри. Завдання на виконання курсової роботи видається студенту за 2-3 місяця. У ньому визначені: тема курсової роботи, питання та їх зміст, форма виконання, строк готовності.

Захист курсової роботи здійснюється перед спеціальною комісією кафедри за безпосередньою участю керівника роботи. За результатами захисту виставляється оцінка. У разі отримання незадовільної оцінки студенти

виконують роботу з нової теми або переробляють попередню в термін, який встановлено завідувачем кафедри.

**Тематика курсових
робіт з курсу «Історія міжнародних відносин»**

41. Віденська система міжнародних відносин.
42. Розвиток і діяльність міжнародних організацій.
43. Версальська система міжнародних відносин.
44. Балканські війни 1912-1913 рр.
45. Міжнародні відносини останньої третини XIX – початку XX століть.
46. Геополітичні наслідки Першої світової війни.
47. Ліга націй та її діяльність.
48. Міжнародні відносини у 1920-х роках.
49. Процес дипломатичного визнання СРСР.
50. Мирна програма Вільсона (14 пунктів).
51. Ліга націй. Мандатна система.
52. Вашингтонська конференція та її рішення.
53. Рапальський договір 1922 р.
54. Українське питання на Паризькій мирній конференції 1919-1920 рр.
55. Криза Версальської системи та її врегулювання.
56. Підготовка та підписання пакту Бріана-Келлога.
57. Зміст і мета політики колективної безпеки в Європі у 1933 -1935 рр.
58. Пакт Рібентропа-Молотова та його наслідки.
59. Передумови та початок створення антигітлерівської коаліції.
60. Атлантична хартія.
61. Проблеми другого фронту в міжнародних відносинах в роки Другої світової війни.
62. Тегеранська конференція 1943 року.
63. Ялтинська конференція 1945 р., її основні рішення.
64. Потсдамська конференція 1945 р.
65. Геополітичні наслідки Другої світової війни.
66. Причини і початок «холодної війни».
67. Утворення військово-політичних блоків.
68. Створення ООН.
69. Німецька проблема в міжнародних відносинах.
70. Постбіполярні ознаки сучасної міжнародної системи.
71. Створення та діяльність Руху неприєднання.
72. «Доктрина Трумена».
73. «План Маршала».

74. Створення ОВД.
75. Карибська криза 1962 року.
76. «Нова східна політика» ФРН.
77. Об'єднання Німеччини: міжнародне значення.
78. Нова зовнішня політика СРСР (друга половина 1980-х – початок 1990-х рр.)
79. Утворення НАТО.
80. Трансформація НАТО наприкінці 1980-х – 1990х рр.

Тематика дипломних робіт з курсу «Історія міжнародних відносин»

1. Створення НАТО.
2. Створення ОВД.
3. Створення АНЗЮС.
4. Багдадський пакт (СЕНТО).
5. Утворення СЕАТО.
6. Німецька проблема в міжнародних відносинах після Другої світової війни.
7. Карибська криза.
8. Доктрина Хальштейна.
9. «Нова східна політика» ФРН.
10. Україна в міжнародних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ століття.
11. **Контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять**

Кредит 1. Міжнародні відносини останньої третини ХІХ - першої половини ХХ століть.

Тема 1. Вступ до предмету «Міжнародні відносини».

План

1. Міжнародні відносини: предмет, поняття, категорії.
2. Міжнародний порядок. Історичні типи міжнародного порядку. Вестфальський світовий порядок.
3. Віденська епоха.
4. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин.
5. Ялтинсько-Потсдамська епоха.
6. Посбіполярна доба міжнародних відносин.

Література:

1. Алавердов Э. Т., Лубский А. В. История СССР (период империализма): Внешняя политика России в конце ХІХ – начале ХХ в. – М., 1991.
2. Давлетов А.Р., Харченко О.В. Политическая история Европы ХХ – начала ХХІ века. Учебное пособие. – Запорожье, 2007.

3. Дипломатический словарь: В 3 т. – М., 1985.
4. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006. – 368 с.
5. Історія сучасного світу: соціально–політична історія ХV–ХХ століть: Навч. посіб. / Ю.А. Горбань, Б.І. Білик, Л.В. Дячук та ін.; За ред. Ю.А. Горбаня. – К., 2007.
6. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. - Львів, 1995.
7. Киридон А., Троян С. Міжнародні відносини у системному вимірі: поняття, етапи і тенденції розвитку // Історія в сучасній школі. – 2012. - № 2-3.
8. Косолапов Н. Теоретические исследования международных отношений // МЭМО. – 1998. – № 2.
9. Косолапов Н. Международные отношения и мировое развитие // МЭМО. – 2000. - № 2.
10. Мальський М., Мацяк М. Теорія міжнародних відносин. - К., 2003.
11. Нариси з історії (1901–1945) ХХ століття: історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А. Ф. Трубайчука. – К., 1998.
12. Неклеса А. Управляемый хаос: движение к нестандартной системе мировых отношений // МЭМО. – 2002. – № 9.
13. Советский энциклопедический словарь. - М., 1980.
14. Протопопов А.С. История международных отношений и внешней политики России (1648-2000). - М., 2001.
15. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. – Львів, 2006.
16. Цыганков П.А. Международные отношения. - М., 1996.

Тема 2. Міжнародна ситуація наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. та в добу Першої світової війни.

План

1. Основні тенденції міжнародних відносин останньої третини ХІХ – початку ХХ ст.
2. Загарбницькі плани країн світу та початок Першої світової війни.
3. Міжнародні відносини наприкінці Першої світової війни. Вступ у війну США.
4. Сепаратний вихід Росії з Першої світової війни.
5. Поразка Німеччини та її союзників у війні.

Література:

1. Алавердов Э. Т., Лубский А. В. История СССР (период империализма): Внешняя политика России в конце XIX – начале XX в. – М., 1991.
2. Гершов З. М. Нейтралитет США в годы первой мировой войны. – М., 1962.
- Готлиб В. Тайная дипломатия во время первой мировой войны. – М., 1960.
3. Давлетов А.Р., Харченко О.В. Политическая история Европы XX – начала XXI века. Учебное пособие. – Запорожье, 2007.
4. Дипломатический словарь: В 3 т. – М., 1985.
5. Евдокимова Н. П. Между Востоком и Западом: Проблема сепаратного мира и маневры дипломатии австро-германского блока в 1914 – 1917 гг. – Ленинград, 1985.
6. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики XX – початок XXI ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006. – 368 с.
7. Історія сучасного світу: соціально–політична історія XV–XX століть: Навч. посіб. / Ю.А. Горбань, Б.І. Білик, Л.В. Дячук та ін.; За ред. Ю.А. Горбаня. – К., 2007.
8. «Круглый стол»: Первая мировая война и ее воздействие на историю XX века // Новая и новейшая история. – 1994. – № 3–4.
9. Нариси з історії (1901–1945) XX століття: історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А. Ф. Трубайчука. – К., 1998.
10. Первая мировая война. Пролог XX века. - М., 1998.
11. Протопопов А.С. История международных отношений и внешней политики России (1648-2000). - М., 2001.

Тема 3. Міжнародна організація Ліга Націй.

План

1. Передумови утворення Ліги націй, її структура.
2. Мандатна система.
3. Діяльність Ліги націй: вирішення міжнародних конфліктів.
4. Права національних меншин та українське питання.
5. Генеральні секретарі в історії Ліги націй.
6. Причини краху організації.

Література:

1. Давлетов А.Р., Харченко О.В. Политическая история Европы XX – начала XXI века. Учебное пособие. – Запорожье, 2007.
2. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000.
3. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К., 1995.

4. Европа между миром и войной. 1918-1939 / Ред. кол.: П.О. Чубарьян и др. – М., 1992.
5. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): Навчальний посібник. – К., 2001.
6. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття: Навч. посіб. – К., 1999.
7. Коріненко П.С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945 рр.). –Тернопіль, 2003.
8. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека // Вопросы истории. – 1992. – № 2–3.
9. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917–1945 рр.: Навч. посібник. – К., 1997.

Тема 4. Конференції 1920-х років та їх роль у розвитку міжвоєнного світу.

План

1. Рішення міжнародної конференції в Генуї (квітень–травень 1922 р.). Договір у Рапалло.
2. Гаазька фінансово–економічна конференція 1922 р.
3. Проблемні питання Лозаннської конференції (1922–1923 рр.).
4. Конференція у Лондоні (1924 р.) й питання репарацій у планах Дауеса та Юнга.
5. Локарнська конференція 1925 р., як спроба вирішення міжнародних суперечностей.

Література:

1. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): Навчальний посібник. – К., 2001.
2. Коріненко П.С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945 рр.). –Тернопіль, 2003.
3. Никонова С.В. Германия и Англия от Локарно до Лозанны. - М., 1966.
4. Никонова С.В. Очерк европейской политики Германии в 1924-1929 гг.-М., 1977.
5. Постников В.В. США и дауэсизация Германии. - М., 1957.
6. Протопопов А.С. История международных отношений и внешней политики России. - М., 2001.
7. Советско-германские отношения. Сб. документов. Т. 2. - 1919-1922. - М, 1971.

8. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917–1945 рр.: Навч. посібник. – К., 1997.

Тема 5. Міжнародні відносини 1930-х років в контексті кризи Версальсько-Вашингтонської системи.

План

1. Світова економічна криза 1929–1933 рр. та зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу.
2. Міжнародна ситуація на Далекому Сході. Розпад Вашингтонської системи.
3. Початок воєнної агресії Німеччини та італійського фашизму (1933–1937)
4. Розпад Версальської системи (1938–1939).
5. Англо–франко–радянські переговори та крах політики створення системи колективної безпеки в Європі.
6. Пакт Молотова–Ріббентропа.

Література:

1. Год кризиса: 1938–1939: Документы и материалы: В 2 т. – М., 1990.
2. Европа между миром и войной. 1918–1939. – М., 1992.
3. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): Навчальний посібник. – К., 2001.
4. Історія сучасного світу: соціально–політична історія XV–XX століть: Навч. посіб. / Ю.А. Горбань, Б.І. Білик, Л.В. Дячук та ін.; За ред. Ю.А. Горбаня. – К., 2007.
5. История внешней политики СССР 1917-1985. - Т. 1-2. – М., 1986.
6. Давлетов А.Р., Харченко О.В. Политическая история Европы XX – начала XXI века. Учебное пособие. – Запорожье, 2007.
7. Мазуров И.В. Японский фашизм. - М., 1996.
8. Филатов Г.С. Фашизм, неофашизм и антифашистская борьба в Италии. - М., 1984.
9. Черная Л. Коричневые диктаторы. - М., 1992.

Тема 6. Проблеми міжнародних відносин в ході Другої світової війни.

План

1. Дипломатична діяльність країн світу під час Другої світової війни (1939–1942 рр.). Створення антигітлерівської коаліції.
2. Актуальні проблеми Тегеранської конференції 1943 р.
3. Проблемні питання конференції в Думбартон–Оксі (1944 р.).

4. Головні настанови Кримської (Ялтинської) конференції (лютий 1945 р.).
5. Рішення союзницької конференції в Сан–Франциско (квітень–червень 1945 р.).
6. Історичне значення Потсдамської конференції 1945 р.

Література:

1. Богарский С. Дипломатия периода Второй мировой войны: международные конференции 1941–1945 гг. – М., 1959.
2. Внешняя политика Советского Союза в период Отечественной войны. – Т.1. – М., 1994.
3. Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський А.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. – К., 2001.
4. Дюрозель Ж.–Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К., 2002.
5. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006.
6. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття: Навч. посіб. – К.:Школяр, 1999.
7. Куц О. На конференції в Сан–Франциско // Політика і час. – 1995. – № 4.
8. Куц О. 40–річчя Кримської (Ялтинської) конференції // УІЖ. – 1985. – № 2.
9. Мартиненко Б. 40–річчя Потсдамської конференції // УІЖ. – 1985. – № 7.
10. Тегеран - Ялта - Потсдам. Сборник документов. - М., 1971.
11. Трубайчук А. Друга світова війна. – К., 1995.

Кредит 2. Міжнародні відносини в другій половині ХХ – на початку ХХІ століть.

Тема 7. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин та біполярність світу.

План

1. Геополітичні наслідки Другої світової війни. Перші кроки до «холодної війни»: фултонська промова Черчілля – «доктрина Трумена».
2. Формування біполярного світу та блокове протистояння. Німецьке питання в міжнародних відносинах (криза 1948-1949 рр.).
3. Локальні конфлікти: Корейська війна 1950-1953 рр., її наслідки.
4. Близькосхідна проблема. Позиції Сходу і Заходу.
5. Берлінська криза 1961 р. та Карибська криза 1962 р., їх вплив на міжнародну ситуацію.
6. Досягнення і труднощі Гельсінкського процесу в 1970–х роках.

Література:

1. Белецкий В. За столом переговоров. Обсуждение германских дел на послевоенных совещаниях и встречах. – М., 1979.
2. Белоус В. На пути к глобальной безопасности // МЭМО. – 1999. – №9.
3. Борко Ю. Общеввропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.
4. Диалог в Гаване. Карибский кризис // Межд. Жизнь. – 1992. – №10; 1993. – №1.
5. Добрынин А. Карибский кризис // Межд. Жизнь. – 1992. – № 7.
6. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2 кн. – М., 2000.
7. Корниенко Г. Новое о карибском кризисе // Новая и новейшая история. – 1995. – № 5.
8. Крушинський В.Ю., Манжола В.А. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти: Навч. посіб. – К., 2007.
9. Наринский М. Берлинский кризис. 1948-1949 // Новая и новейшая история. – 1995. – № 3.
10. Филитов А. Некоторые уроки «холодной войны» // Новая и новейшая история. – 1999. – №1.
11. Эльдман Дж. Прелюдия «холодной войны»: к истории советско-американских отношений // Вопросы истории. – 1991. – № 6.

Тема 8. Створення та діяльність ООН.

План

1. Історія створення ООН.
2. Головні органи ООН (Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Економічна і Соціальна рада, Міжнародний суд, Секретаріат ООН).
3. Генеральні секретарі ООН в історії організації.
4. Миротворча, економічна, соціальна і гуманітарна діяльність ООН.
5. Діяльність ООН на межі XX–XXI століть: проблеми реформування.

Література:

1. Комплекс Центральних учреждений ООН в Нью-Йорке // Васильева Е., Пернатыева Ю. 1000 знаменитых памятников архитектуры. – Харьков, 2005.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. - К., 2003.
3. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В.Г. Кремін, Л.В. Губерський та ін. - К., 2001.
4. Организация Объединенных Наций. Основные факты / Пер. Б.А. Галкин и др.; Ред. Ю.А. Неподиев, О.Е. Осадчая. – М., 2000.

5. Организация Объединенных Наций: Сборник документов. – М., 1981.
6. Рошин А. Так начиналось ООН // Межд. Жизнь. -1992. - №7.
7. Савченко М. Організації Об'єднаних Націй – 60 років (1945–2005) // Історія України. – № 39(439), жовтень 2005.
8. Сташевський С. ООН – дитя жорстоких битв, історичних перемог і дипломатичних здобутків. До 60–річчя утворення ООН // Голос України. – 2005. – 22 квітня. – № 74.

Тема 9. Криза колоніалізму та її вплив на систему міжнародних відносин другої половини ХХ століття.

План

1. Процес деколонізації у повоєнному світі. Його етапи.
2. Бандунгська конференція 1955 р.
3. Створення та еволюція Руху неприєднання.
4. Регіональні конфлікти на постколоніальному просторі.
5. Країни «третього світу» в інтеграційних процесах (на рівні регіональних організацій).

Література:

1. Джонсон П. Современность. Мир с 20-х по 90-е гг. – М., 1990.
2. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006.
3. Історія сучасного світу: соціально–політична історія ХV–ХХ століть: Навч. посіб. / Ю.А. Горбань, Б.І. Білик, Л.В. Дячук та ін.; За ред. Ю.А. Горбаня. – К., 2007.
4. Кокошин А. В поисках выхода. Военно-политические аспекты международной безопасности. – М., 1989.
5. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття: Навч. посіб. – К.:Школяр, 1999.
6. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. - К., 2003.
7. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В.Г. Кремінь, Л.В. Губерський та ін. - К., 2001.
8. Султанов Ш. Региональные конфликты и глобальная безопасность. – М.1990.

Тема 10. Міжнародні відносини у 1970-х – 1990-х роках.

План

1. Розвиток радянсько-американських відносин у 1970-х рр.
2. Радянсько-афганська війна та посилення конфронтації між Заходом і Сходом.
3. Новий курс у зовнішній політиці СРСР (друга половина 1980-х р.). Переговори з роззброєння.
4. Подальший розвиток Гельсінкського процесу. Паризька Хартія для нової Європи.
5. Врегулювання німецької проблеми та закінчення «холодної війни».
6. «Пакт стабільності в Європі» та прийняття Хартії європейської безпеки.
7. Поглиблення процесу роззброєння у 1990-ті роки. Контроль над озброєннями та зміцнення безпеки Європи.

Тема 11. Завершення епохи біполярності в міжнародних відносинах та постбіполярна доба.

План

1. Міжнародні наслідки розпаду СРСР. Крах ОВД і світової системи соціалізму.
2. Вихід на міжнародну арену нових незалежних держав.
3. Зміна стратегії та трансформація НАТО в умовах постбіполярного світу.
4. Зміна формату міжнародних відносин після 11 вересня 2001 року.
5. Особливості формування сучасної міжнародної системи в умовах постбіполярного світу.

Література:

1. Ахтамзян А. А. Объединение Германии или аншлюс ГДР к ФРГ. Ч. II. – М., 1994.
2. Борко Ю. А., Загорский А. В., Караганов С. А. Общоевропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.
3. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002 роки): Навч. посіб. – К., 2004.
4. Горбачев М. С. Перестройка и новое политическое мышление для нашей страны и для всего мира. – М., 1988.
5. Загорский А. В. Хельсинский процесс. Переговоры в рамках Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе 1972-1991 гг. – М., 2005.
6. Роейн К. Восточноевропейские потрясения. // Межд. жизнь, 1991, № 9.

7. Европейский Союз на пороге XXI века (под ред. Ю.А. Борко, О.В. Буторина). - М., 2001.
8. Загладин Н.В., Дахин В.Н. Мировое политическое развитие: век XX. - М., 1995.
9. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. – Львів, 2006.

Тема 12. Особливості розвитку регіональних систем міжнародних відносин.

План

1. Країни Європи в міжнародних відносинах
2. Міжнародні відносини у регіоні Далекого Сходу.
3. Міжнародні відносини у Південно-Східній та Південній Азії.
4. Країни Близького та Середнього Сходу в міжнародних відносинах.
5. Система міжафриканських відносин.
6. Латиноамериканська система міжнародних відносин.

Література:

1. Белокрыцкий В. Я., Москаленко В. Н., Шаернян Т. Л. Южная Азия в мировой политике. – М., 2003.
2. Богатуров А. Д. Великие державы на Тихом океане. – М., 1997.
3. Воронцов А. В. «Треугольник» США – Япония – Южная Корея. – М., 1991.
4. Война в Афганистане. – М., 1991.
5. Егорин А. З. Война за мир на Ближнем Востоке. – М., 1995.
6. Дубинин Ю.А., Мартынов Ю.Ф., Юрьева Т.В. История международных отношений (1975-1991 гг.): Учебник. – М., 2006.
7. Киселев В. Палестинская проблема в международных отношениях: региональный аспект. – М., 1989.
8. Латинская Америка в международных отношениях. XX век. Т. 2 – М., 1988.
9. Мартынов Б. Ф. Безопасность: латиноамериканские подходы. – М., 2000.
10. Султанов Ш. Региональные конфликты и глобальная безопасность. – М., 1990.
11. Центральноамериканский конфликт: от противоборства к урегулированию. – М., 1992.
12. Африка на пороге XXI века: политические проблемы и перспективы. – М., 1997.

Тема 13. Глобалізація та інтернаціоналізація світу на межі тисячоліть.

План

1. Глобалізація та інтернаціоналізація та їх вплив на соціально-політичний розвиток світу.
2. Загальна характеристика глобальних проблем сучасності: причини виникнення; критерії визначення глобальних проблем.
3. Класифікація глобальних проблем:
 - а) глобальні проблеми типу «суспільство-природа»;
 - б) глобальні проблеми типу «людина-суспільство»;
 - в) глобальні політичні проблеми;
 - г) глобальні проблеми, пов'язані із сферою міжнародних відносин.

Література:

1. Авраменко Б. Наркомания: глобальный ответ на глобальный вопрос // Международная жизнь. – 1992. - № 11.
2. Андрейцев А.К. Основы экологии: Підручник. – К., 2001.
3. Банников А.Г. и др. Основы экологии и охрана окружающей среды. – М., 1996.
4. Василенко В., Туниця Ю. Не хлібом єдиним. Про глобальну екологічну ініціативу та права людини // Урядовий кур'єр. — 1999. — 24 квітня.
5. Васильєва М. Проблеми неспроможних держав: виклик століття // Зовнішні справи. – 2013. - № 1.
6. Вернадский В.И. Биосфера и ноосфера. — М.: Наука, 1989.
7. Волков Л. Религиозный экстремизм и палестинская проблема // Азия и Африка сегодня. – 1998. - № 5.
8. Гладкий Ю.Н. Глобалистика: трудный путь становления // Мировая экономика и международные отношения. – 1994. - № 10.
9. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2001.
9. Глобальные проблемы современности. — М.: Мысль, 1981.
10. Елькина Е.А. Пиратство в Гвинейском заливе: новые угрозы // Азия и Африка сегодня. – 2012. - № 12.
11. Золотухин В.П. Международный терроризм и новая концепция внутренней безопасности США // Новая и новейшая история. – 2004. - № 3.
12. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник. - Вінниця, 2003.
13. Кіндратець О. Проблеми війни і миру в третьому тисячолітті // Політичний менеджмент. – 2010. - № 2.

14. Ланда Р.П. Глобализация и политический ислам // Новая и новейшая история. – 2011. - № 2.
15. Ляшенко Д. Глобальні проблеми сучасності // Географія та основи економіки в школі. – 2004. – № 2. – С. 25
16. Максаковский В. П. Охрана и укрепление здоровья населения мира // География в школе. – 2001. – № 5.
17. Морозов Г.И. Международный терроризм // США: экономика, політика, ідеологія. – 1997. - № 2.
18. Нечитайло Д. След «Аль-Каиды» на Северном Кавказе // Азия и Африка сегодня. – 2006. - № 8.
19. Погорелов Є. Глобалізація – виклик доби, і відповідь на нього // Молода нація. – 2001. - № 4.
20. Рябінін Є. Від глобалізації до багатополюсного світу через регіоналізм // Зовнішні справи. – 2012. - № 1.
21. Садкіна В. І. Глобальні проблеми людства // Географія. – 2005. – № 1.
22. Фесенко М. Нові тенденції та глобальні проблеми сучасних світових процесів // Дослідження світової політики: Зб. Наук. Праць. – Вип. 32. – К., 2005.

Семінар 14. Україна в міжнародних відносинах ХХ – початку ХХІ ст.

План

1. Українське питання напередодні та в роки Першої світової війни.
2. Україна на міжнародній арені в 1917–1920 рр.
3. Україна в міжвоєнний період: зовнішньополітичне становище.
4. Українські землі у міжнародній політиці під час Другої світової війни.
5. УРСР у міжнародних відносинах 1945–1980–х рр. ХХ ст.
6. Зовнішня політика України після проголошення незалежності: проблеми і перспективи сьогодення.

Література:

1. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006.
2. Історія сучасного світу: соціально–політична історія XV–XX століть: Навч. посіб. / Ю.А. Горбань, В.І Білик, Л.В. Дячук та ін.; За ред. Ю.А. Горбаня. – К., 2007.
3. Гальчинський А. Нові можливості євроатлантичної стратегії України // Політика і час. - 2003. - № 8.

4. Зленко А. Зовнішня політика незалежної України: десять років випробувань та здобутків // Наук., вісник дипломат, академії України. - 2001. - Вип. 5.
5. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003) / Відп. Ред. С.В. Віднянський. – К., 2004.
6. Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г.М. Перепелиці. – К., 2007.
7. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. - К., 2003.
8. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В.Г. Кремінь, Л.В. Губерський та ін. - К., 2001.
9. Кудряченко А. Україно-російські відносини: шлях до рівноправного співробітництва // Нова політика. - 1998. - № 1.
10. Перепилиця Г. Ознаки кризи політики «стратегічного партнерства» між Україною та США // Укр. моніторинг. Зовнішня та безпекова політика України. - 2002. - № 1.
11. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть): Навч.-довід. посібник. –К., 2005.
12. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття: Навч. посібн. / За ред. проф. Малика Я. Й. – Львів, 2004.
13. Чекаленко Л. Зовнішня політика України: Підручник. – К., 2006.
14. Чекаленко Л. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник. – 2 вид. – К., 2011.

12. Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети

Програма екзамену з курсу «Історія міжнародних відносин»

Питання до екзамену

1. Міжнародні відносини як окрема історична дисципліна. Дипломатія.
2. Вестфальський світовий порядок.
3. Основні характеристики Віденської системи міжнародних відносин.
4. Розвиток і діяльність міжнародних організацій.
5. Основні тенденції міжнародних відносин останньої третини ХІХ – початку ХХ століть.
6. Загальні оцінки Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних договорів.

7. Балканські війни 1912-1913 рр. Роль дипломатії великих держав в їх розв'язанні.
8. Характер та цілі Першої світової війни. Основна мета дипломатії.
9. Геополітичні наслідки Першої світової війни.
10. Мирна програма Вільсона (14 пунктів), її вплив на міжнародні відносини.
11. Створення Ліги націй та її діяльність. Мандатна система.
12. Основні проблеми міжнародних відносин у 1920-х роках.
13. Міжнародна конференція в Генуї (квітень–травень 1922 р.). Договір у Рапалло.
14. Гаазька фінансово–економічна конференція 1922 р.
15. Проблемні питання Лозаннської конференції (1922–1923 рр.).
16. Конференція у Лондоні (1924 р.) й питання репарацій у планах Дауеса та Юнга.
17. Локарнська конференція 1925 р., як спроба вирішення міжнародних суперечностей.
18. Світова економічна криза 1929–1933 рр. та зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу.
19. Криза та розпад Версальської системи (1938–1939).
20. Підготовка та підписання пакту Бріана-Келлога.
21. Зміст і мета політики колективної безпеки в Європі у 1933 -1935 рр.
22. Зовнішньополітична програма націонал-соціалістичного режиму в Німеччині.
23. Становлення блоку агресорів у 1930-х рр..
24. Міжнародна ситуація на Далекому Сході. Криза та розпад Вашингтонської системи.
25. Аншлюс Австрії, його наслідки та позиція великих держав.
26. Мюнхенська угода 1938 р., її наслідки.
27. Англо-франко-радянські переговори 1939 р., їх наслідки.
28. Пакт Рібентропа-Молотова та його наслідки.
29. Причини та передумови Другої світової війни.
30. Створення антигітлерівської коаліції: «Атлантична хартія», «Декларація об'єднаних націй».
31. Проблеми другого фронту в міжнародних відносинах Великої Британії, США та СРСР.
32. Тегеранська конференція 1943 р.
33. Ялтинська конференція 1945 р., її основні рішення.
34. Потсдамська конференція 1945 р..
35. Геополітичні наслідки Другої світової війни. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин.

36. Біполярний світ та «холодна війна».
37. Створення ООН, її діяльність.
38. Корейська війна 1950-1953 рр. в міжнародних відносинах.
39. Карибська криза 1962 р., її вирішення.
40. Розпад колоніальної системи. Етапи деколонізації.
41. Створення та діяльність Руху неприєднання.
42. Німецька проблема в міжнародних відносинах та її остаточне вирішення.
43. «Нова східна політика» ФРН.
44. Зміцнення європейської безпеки та співробітництва в 1970-ті роки. Підписання Заключного акта НБСЄ.
45. Введення радянських військ у Афганістан. Криза політики розрядки та посилення конфронтації між Заходом і Сходом.
46. Нова зовнішня політика СРСР (друга половина 1980-х – початок 1990-х рр.)
47. Трансформація НАТО, її проблеми.
48. Західноєвропейська інтеграція. Маастрихтський договір.
49. Міжнародні наслідки розпаду СРСР і виникнення нових незалежних держав.
50. Роль ООН в сучасних міжнародних відносинах.
51. Країни Центрально-Східної Європи в міжнародних відносинах.
52. Міжнародні відносини у регіоні Далекого Сходу.
53. Міжнародні відносини у Південно-Східній та Південній Азії.
54. Країни Близького та Середнього Сходу в міжнародних відносинах.
55. Система міжафриканських відносин.
56. Латиноамериканська система міжнародних відносин.
57. Зовнішньополітична доктрина США після 11 вересня 2001 року.
58. Зовнішня політика України після проголошення незалежності: проблеми і перспективи сьогодення.
59. Постбіполярний світ, його ознаки.
60. Глобалізація та інтернаціоналізація світу на межі тисячоліть.

13. Тести для підсумкового контролю

1. Назвіть імперії, що припинили своє існування після Першої світової війни:
А) Російська, Австро-Угорська, Османська, Німецька;
Б) Російська, Німецька, Італійська, Британська;
В) Османська, Британська, Австро-Угорська, Італійська;
Г) Австро-Угорська, Німецька, Османська, Італійська.

2. З'ясуйте одну з угод Версальсько-Вашингтонської системи:

- А) Брестський мирний договір;
- Б) Трактат п'яти держав щодо Китаю;
- В) Рапалльський договір;
- Г) Пакт Бріана-Келлога.

3. Вкажіть один із наслідків Першої світової війни для США:

- А) здобуття німецьких і турецьких колоній;
- Б) політична нестабільність, революційна криза;
- В) збільшення капіталовкладень в економіку;
- Г) зменшення питомої ваги у світовому промисловому виробництві.

4. Вкажіть головне завдання Народного фронту Франції:

- А) ліквідація приватної власності;
- Б) допомога Народному фронту Іспанії у громадянській війні;
- В) боротьба проти фашизму і загрози його приходу до влади;
- Г) розробка нової Конституції.

5. Вкажіть основну роль масової культури у тоталітарних державах:

- А) розважальна;
- Б) виховна;
- В) просвітницька;
- Г) ідеологічна.

6. Назвіть одну з країн, які після Першої світової війни утворили Королівство СХС:

- А) Словаччина;
- Б) Словенія;
- В) Чехія;
- Г) Болгарія.

7. Вкажіть, яка теза висловлювала суть фашистської концепції тоталітарної диктатури:

- А) «Громадянином держави може бути тільки той, хто належить до німецького народу»;
- Б) «Усе в державі і нічого поза державою»;
- В) «Свобода особистості недоторкана»;
- Г) «Люди народжуються й залишаються вільними і рівними в правах».

8. Вкажіть документ, що закріпив примирення церкви і держави в Італії:

- А) Авентинський блок;
- Б) Латеранський пакт;
- В) «програма Сан-Сеполькро»;
- Г) Веронська хартія.

9. Хто був першим президентом Іспанської республіки:

- А) М. Прімо де Рівера;
- Б) М. Асанья;
- В) А. Саморо;
- Г) Л. Кабальєро.

10. Назвіть один з наслідків підписання Мюнхенської угоди:

- А) втручання США в європейські справи;
- Б) втрата довіри до Франції з боку «малих» країн Європи;
- В) зміцнення довіри між СРСР і західними демократіями;
- Г) зміцнення миру в Європі та світі.

11. Назвіть, коли відбулась Сталінградська битва:

- А) 5 липня – 23 серпня 1943 р.;
- Б) 17 липня 1942 р. – 2 лютого 1943 р.;
- В) 28 червня – 3 вересня 1942 р.;
- Г) 23 червня 1942 – 5 березня 1943 р.

12. Вкажіть конференцію, на якій було вирішено утворити ООН:

- А) Тегеранська конференція;
- Б) Ялтинська конференція;
- В) Паризька конференція;
- Г) Лондонська конференція.

13. Назвіть дату відкриття Паризької мирної конференції:

- А) 8 січня 1919 р.;
- Б) 18 січня 1919 р.;
- В) 4 червня 1919 р.;
- Г) 28 червня 1919 р.

14. З'ясуйте країну, яка не ратифікувала Версальський мирний договір:

- А) США;
- Б) Франція;

- В) Італія;
- Г) В. Британія.

15. З'ясуйте один з наслідків Першої світової війни для Англії:

- А) захоплення німецьких і турецьких колоній в Африці та на Близькому Сході;
- Б) підвищення життєвого рівня, зниження податків;
- В) збереження ролі кредитора США;
- Г) збереження лідерства в морських озброєннях, принцип «подвійного стандарту».

16. Вкажіть основну складову політичної програми консерваторів у Великобританії:

- А) свобода особистості і право приватної власності, проти державного втручання у торгівлю й промисловість;
- Б) утвердження суспільної форми власності на засоби виробництва, проти експлуатації людини людиною;
- В) збереження традиційних порядків та установ, без реформ радикального характеру;
- Г) боротьба за згуртування всіх політичних сил і курс на утворення єдиного антифашистського фронту.

17. Назвіть державу – беззаперечного лідера кіноіндустрії початку ХХ ст.:

- А) Німеччина;
- Б) Велика Британія;
- В) США;
- Г) Франція.

18. Назвіть державу, яка не належала до Малої Антанти:

- А) Чехословаччина;
- Б) Румунія;
- В) Югославія;
- Г) Болгарія.

19. Вкажіть мету фашистського «походу на Рим»:

- А) демонстрація підтримки монархії;
- Б) легалізація «Союзу боротьби»;
- В) збройне захоплення влади;
- Г) участь у загально німецькому русі на підтримку демократії.

20. Дата вступу військ Ф. Франко до Мадриду та встановлення диктатури:

- А) 3 серпня 1932 р.;
- Б) 16 лютого 1936 р.;
- В) 29 грудня 1935 р.;
- Г) 28 березня 1939 р.

21. Першочергове завдання зовнішньої політики уряду А. Гітлера після приходу до влади:

- А) ліквідація демократії в країнах Заходу;
- Б) повернення колоній в Африці та на Далекому Сході;
- В) завоювання «життєвого простору» на Сході;
- Г) ліквідація військових обмежень, встановлених Версальським договором.

22. Назвіть дату відкриття Другого фронту в Європі відбулось:

- А) 13 вересня 1943 р.;
- Б) 12 листопада 1945 р.;
- В) 6 червня 1944 р.;
- Г) 4 серпня 1944 р.

23. Визначте один із наслідків Першої світової війни для країн-учасниць:

- А) загострення соціальних суперечностей і хвиля революційних вибухів у Росії, Австро-Угорщині, Німеччині;
- Б) зміцнення міжнародного авторитету Німеччини;
- В) ліквідація світової колоніальної системи;
- Г) послаблення економічних і фінансових позицій США.

24. Назвіть, коли було оприлюднено «14 пунктів» В. Вільсона:

- А) 14 листопада 1917 р.;
- Б) 28 листопада 1917 р.;
- В) 8 січня 1918 р.;
- Г) 10 серпня 1919 р.

25. Назвіть, що було одним із рішень Вашингтонської конференції 1921-1922 рр.:

- А) дозвіл на створення Німеччиною ВМФ;
- Б) визнання права радянської Росії на сферу впливу на Далекому Сході й Тихому океані;

- В) спільний захист країнами-учасницями їх територіальних прав на Тихому океані та Далекому Сході ;
- Г) захист економічних інтересів і прав Японії в Китаї.

26. З'ясуйте один із наслідків Першої світової війни для Франції:

- А) революційна криза, зміна політичної системи;
- Б) розквіт Північного індустріального району;
- В) послаблення сировинно-енергетичної бази за рахунок Ельзасу, Лотарінгії, Саару;
- Г) фінансова криза, колосальний державний борг.

27. Вкажіть, хто з прем'єр-міністрів Великобританії посів на цю посаду 28 травня 1937 р.:

- А) С. Болдуїн;
- Б) Р. Макдональд;
- В) Н. Чемберлен;
- Г) В. Черчилль.

28. Вкажіть один з наслідків Першої світової війни для Італії:

- А) прихід до влади коаліції робітничих партій;
- Б) задоволення всіх територіальних претензій у Середземномор'ї та Малій Азії;
- В) перетворення з аграрної на аграрно-індустріальну країну;
- Г) значне підвищення рівня життя.

29. Вкажіть, коли відбулась окупація Японією Маньчжурії:

- А) 1930 р.;
- Б) 1931 р.;
- В) 1932 р.;
- Г) 1933 р.

30. Що означала політика «умиротворення» агресорів:

- А) систему угод, що стримували б Німеччину від агресивних дій в Європі;
- Б) поступки гітлерівській Німеччині і уникання дій, які б дали їй привід розпочати війну;
- В) втручання США в європейські справи;
- Г) перерозподіл колоніальних володінь на користь Німеччини.

31. Місце останнього німецького наступу на Західному фронті:

- А) Берлін;
- Б) Арденни;
- В) Нормандія;
- Г) передмістя Парижу.

32. Вкажіть одну з геополітичних змін у світі внаслідок Першої світової війни:

- А) крах Австро-Угорської імперії, утворення національних держав у країнах Східної Європи;
- Б) зміцнення позицій метрополій у їх колоніальних володіннях;
- В) утворення Ліги націй, забезпечення загального миру і роззброєння;
- Г) посилення економічного і політичного впливу Німеччини.

33. Один з «14 пунктів» В. Вільсона:

- А) встановлення дипломатичних відносин з Радянською Росією;
- Б) збереження військово-політичних союзів періоду Першої світової війни;
- В) відмова від таємної дипломатії;
- Г) довічне право метрополій на володіння колоніями.

34. Назвіть, що передбачав Рейнський гарантійний пакт 1925 р.

- А) недоторканість кордонів між Німеччиною, Чехословаччиною та Польщею ;
- Б) недоторканість кордонів між Францією, Бельгією та Німеччиною;
- В) надання Німеччині права судноплавства по Рейну;
- Г) ліквідацію демілітаризованого статусу Рейнської зони.

35. З'ясуйте одну з ознак «проспериті» в США:

- А) зниження життєвого рівня населення;
- Б) послаблення світових позицій американського долара;
- В) збільшення національного доходу;
- Г) політична нестабільність, зростання революційних настроїв.

36. З'ясуйте, кому з президентів США належить вислів «Справа Америки – бізнес»:

- А) Ф. Рузвельту;
- Б) У. Гардінгу;
- В) В. Вільсону;
- Г) К. Куліджу.

37. З'ясуйте, коли» між Італією та Німеччиною було підписано «Сталевий пакт»:

- А) 22 травня 1939 р.;
- Б) 31 липня 1939 р.;
- В) 24 вересня 1937 р.;
- Г) 25 березня 1938 р.

38. Вкажіть рік викладу в меморандумі прем'єр-міністра Японії Танаки програми територіальних завоювань на Далекому Сході й знищення могутності США в Тихому океані:

- А) 1927 р.;
- Б) 1933 р.;
- В) 1931 р.;
- Г) 1932 р.

39. Одна з причин безрезультатності англо-франко-радянських переговорів 1939 р.:

- А) західні демократії мали територіальні претензії до СРСР;
- Б) Англія і Франція надали Польщі гарантії захисту її незалежності;
- В) СРСР уклав договір про ненапад з Німеччиною;
- Г) всі учасники переговорів діяли лише у власних інтересах, не дбаючи про колективні дії проти агресора.

40. США 6 та 9 серпня 1945 р. скинули атомні бомби на японські міста:

- А) Кіото і Нагоя;
- Б) Кагосіма і Осака;
- В) Нагоя і Кавасакі;
- Г) Хіросіма і Нагасакі.

41. Сен-Жерменський мирний договір було підписано з:

- А) Болгарією;
- Б) Угорщиною;
- В) Туреччиною;
- Г) Австрією.

42. Назвіть країни, які 16 квітня 1922 року підписали Рапалльський договір:

- А) Франція та Німеччина;
- Б) Росія та Німеччина;
- В) Німеччина та Італія;

Г) країни Антанти та Росія.

43. З'ясуйте наслідок підписання 6 лютого 1922 року Угоди п'яти держав:

- А) зміна співвідношення військово-морських озброєнь на користь США;
- Б) збереження морської гегемонії Великої Британії;
- В) нарощування військово-морського потенціалу Німеччини;
- Г) загальне роззброєння держав.

44. Назвіть, коли в Англії було сформовано перший лейбористський уряд:

- А) 22 січня 1924 р.;
- Б) 6 грудня 1923 р.;
- В) 4 травня 1926 р.;
- Г) 5 листопада 1935 р.

45. З'ясуйте, хто був президентом США в період з 4 березня 1929 р. по 4 березня 1933 р.:

- А) У. Гардінг;
- Б) Г. Гувер;
- В) В. Вільсон;
- Г) К. Кулідж.

46. Назвіть одну з ознак нацистського режиму в Німеччині:

- А) тотальний контроль держави над усіма сферами життя суспільства;
- Б) клерикалізм;
- В) дотримання громадянських прав і свобод;
- Г) дотримання положень Веймарської конституції.

47. З'ясуйте дату початку війни Італії за загарбання Ефіопії:

- А) 24 травня 1930 р.;
- Б) 3 жовтня 1935 р.;
- В) 28 жовтня 1930 р.;
- Г) 15 січня 1935 р.

48. Вкажіть, коли було підписано «Антикомінтернівський пакт» між Німеччиною і Японією:

- А) 19 вересня 1936 р.;
- Б) 25 листопада 1936 р.;
- В) 28 червня 1938 р.;
- Г) 23 серпня 1939 р.

49. Вкажіть одну з подій, що відбулась у рік початку Другої світової війни:

- А) напад Японії на Північний Китай;
- Б) початок «зимової війни»;
- В) включення до складу СРСР Бессарабії та Північної Буковини;
- Г) окупація Німеччиною Данії й Норвегії.

50. Однією з основних причин поразки Німеччини та Японії в Другій світовій війні була:

- А) авантюризм планів досягнення світового панування;
- Б) відсутність переваги на морі у держав-агресорів;
- В) некомпетентне командування військами країн агресивного блоку;
- Г) слабкість економіки країн агресивного блоку.

51. Однією з умов Версальського мирного договору є:

- А) право Німеччини на володіння наступальними видами зброї та їх нарощування;
- Б) приєднання Австрії до Німеччини;
- В) дозвіл Німеччині на загальну військову повинність;
- Г) демілітаризація Рейнської зони.

52. До чого зводився зміст «російського питання» на Генуезькій конференції 1922 р.:

- А) компенсація радянській Росії збитків від іноземної інтервенції;
- Б) надання радянській Росії довгострокових кредитів;
- В) залучення радянської Росії до Версальсько-Вашингтонської системи договорів;
- Г) визнання радянською Росією всіх боргів царського і Тимчасового урядів та повернення або компенсація націоналізованої іноземної власності.

53. Вкажіть, ким була окупована у 1923 р. Рурська область Німеччини:

- А) Росією;
- Б) Великою Британією та Францією;
- В) Польщею та Францією;
- Г) Францією та Бельгією.

54. Назвіть дату фашистського заколоту в Парижі:

- А) 1 травня 1919 р.;
- Б) 3 листопада 1929 р.;

- В) 6 лютого 1934 р.;
- Г) 26 листопада 1938 р.

55. З'ясуйте, коли була створена Французька комуністична партія (ФКП):

- А) 1924 р.;
- Б) 1920 р.;
- В) 1925 р.;
- Г) 1930 р.

56. Назвіть дату перейменування Королівства СХС на Югославію:

- А) 1918 р.;
- Б) 1921 р.;
- В) 1929 р.;
- Г) 1934 р.

57. Вкажіть, у чому полягала суть меморандуму, надісланого у липні 1927 року японським генералом Танакою імператору:

- А) викладенні агресивних планів японських правлячих кіл;
- Б) вимозі перетворити Японію на конституційну монархію;
- В) вимозі ввести антимонопольне законодавство в Японії;
- Г) вимозі припинити мілітаризацію японської економіки.

58. Назвіть африканську країну, яка після Першої світової війни опинилася в колоніальній залежності від Франції:

- А) Єгипет;
- Б) Алжир;
- В) Судан;
- Г) Мозамбік.

59. Назвіть дату прийняття Веймарської конституції:

- А) 3 листопада 1918 р.;
- Б) 31 липня 1919 р.;
- В) 14 вересня 1917 р.;
- Г) 5 березня 1918 р.

60. З'ясуйте, який законодавчий акт встановлював в Італії корпоративну систему:

- А) Закон про права прем'єр міністра;
- Б) Закон про контроль над профспілками;

- В) «Хартія праці»;
- Г) Закон про розпуск антинаціональних партій.

61. З'ясуйте, коли було підписано Мюнхенську угоду:

- А) 29 вересня 1938 р.;
- Б) 16 травня 1937 р.;
- В) 28 червня 1936 р.;
- Г) 5 березня 1939 р.

62. З'ясуйте, коли відбулося підписання Італією акта про капітуляцію в Другій світовій війні:

- А) 3 вересня 1943 р.;
- Б) 12 лютого 1942 р.;
- В) 5 квітня 1942 р.;
- Г) 24 жовтня 1944 р.

63. Назвіть дві битви Другої світової війни, які відбувалися майже одночасно:

- А) висадка англо-американських військ в Нормандії та битва під Ель-Аламейном;
- Б) Сталінградська битва та битва під Ель-Аламейном;
- В) Курська битва та битва під Ель-Аламейном;
- Г) Курська битва та висадка англо-американських військ в Нормандії.

64. Вкажіть коли було підписано Версальський мирний договір:

- А) 8 січня 1918 р.;
- Б) 15 лютого 1918;
- В) 28 червня 1919 р.;
- Г) 10 вересня 1919 р.

65. Вкажіть, які країни були гарантами Рейнського пакту 1925 р.:

- А) Велика Британія та Франція;
- Б) Велика Британія та США;
- В) Велика Британія та Італія;
- Г) Франція та Бельгія.

66. План Дауеса передбачав:

- А) прийняття Німеччини до Ліги Націй;
- Б) повернення Німеччині Саарського вугільного басейну;
- В) надання Німеччині зовнішніх позик;

Г) повернення Німеччині її колоніальних володінь в Африці та на Тихому океані.

67. Назвіть дату інавгурації Ф. Рузвельта:

- А) 2 листопада 1920 р.;
- Б) 4 березня 1929 р.;
- В) 4 березня 1933 р.;
- Г) 12 травня 1933 р.

68. Назвіть одну з реформ «нового курсу» Ф. Рузвельта:

- А) скасування державної системи соціального забезпечення;
- Б) націоналізація збиткових промислових підприємств;
- В) запровадження державного страхування банківських вкладів;
- Г) запровадження «сухого закону».

69. Назвіть дату призначення А. Гітлера рейхсканцлером:

- А) 3 листопада 1933 р.;
- Б) 31 липня 1930 р.;
- В) 30 січня 1933 р.;
- Г) 25 березня 1931 р.

70. Назвіть дату прийняття Конституції, де Іспанія проголошувалась республікою:

- А) 23 вересня 1925 р.;
- Б) 12 липня 1930 р.;
- В) 9 грудня 1931 р.;
- Г) 12 квітня 1930 р.

71. З'ясуйте, коли відбувся «аншлюс Австрії» Німеччиною:

- А) квітні 1936 р.;
- Б) травні 1937 р.;
- В) березні 1938 р.;
- Г) червні 1937 р.

72. Вкажіть дату початку Другої світової війни:

- А) 22 червня 1941 р.;
- Б) 3 вересня 1939 р.;
- В) 14 червня 1940 р.;
- Г) 1 вересня 1939 р.

73. Оберіть правильне твердження, виходячи з історичного факту незгоди щодо відкриття другого фронту в Європі між І. Сталіним, В. Черчіллем та Ф.-Д. Рузвельтом:

- А) Й. Сталін вимагав відкриття другого фронту у Північній Франції, Ф.-Д. Рузвельт і В. Черчілль — на Балканах;
- Б) Й. Сталін вимагав відкриття другого фронту у Північній Франції, Ф.-Д. Рузвельт погоджувався з ним, а В. Черчілль наполягав на висадці союзників на Балканах;
- В) Ф.-Д. Рузвельт вимагав відкриття другого фронту у Північній Франції, а Й. Сталін і В. Черчілль — у Південній Європі;
- Г) В. Черчілль вимагав відкриття другого фронту в Африці, а Й. Сталін і Ф.-Д. Рузвельт — у Південній Європі.

74. Вкажіть країну, чий переважаючий вплив в Азійсько-Тихоокеанському регіоні засвідчила Вашингтонська конференція:

- А) Японія;
- Б) Китай;
- В) США;
- Г) В. Британія.

75. Однією з проблем і суперечностей, спричинених Версальсько-Вашингтонською системою є:

- А) гегемонія Росії в Європі та на Далекому Сході;
- Б) посилення морського суперництва між Німеччиною і В. Британією;
- В) претензії Росії на світове панування;
- Г) ізоляція радянської Росії.

76. Рейнський гарантійний пакт – це:

- А) складова Версальського договору (1919 р.), яка передбачала демілітаризацію Рейнської зони;
- Б) гарантія непорушності кордону між Францією, Бельгією та Німеччиною, досягнута на Локарнській конференції 1925 р.;
- В) зобов'язання Німеччини з виплати репарацій, закріплені «Планом Юнга» (1929 р.);
- Г) домовленість між Німеччиною, Францією, Італією та Великою Британією про перегляд Версальського договору (1933 р.).

77. Хто був президентом Франції в період 1924-1931 рр.:

- А) О. Мільєран;
- Б) П. Думер;
- В) Г. Думерг;
- Г) Р. Пуанкаре.

78. Зазначте результат здійснення плану Дауеса:

- А) економічне відродження Великої Британії та Франції;
- Б) встановлення залежності німецької економіки від американського капіталу;
- В) звільнення Німеччини від сплати репарацій;
- Г) повернення Німеччині її колоніальних володінь на Тихому океані.

79. Назвіть, який закон був спрямований на вдосконалення трудових відносин між роботодавцями і найманими робітниками у США:

- А) закон Вагнера;
- Б) «сухий закон»;
- В) закон «Про допомогу фермерам»;
- Г) закон про державне гарантування депозитних вкладів.

80. Назвіть одного з діячів міжвоєнного періоду, що вирішили долю Чехословаччини в Мюнхені у 1938 р.:

- А) Н. Чемберлен;
- Б) О. Франко;
- В) Е. Бенеш;
- Г) Й. Сталін;

81. Дата підпалу фашистами Рейхстагу:

- А) 3 листопада 1933 р.;
- Б) 31 липня 1933 р.;
- В) 30 січня 1933 р.;
- Г) 27 лютого 1933 р.

82. Назвіть, що було початком громадянської війни в Іспанії:

- А) військовий заколот у Марокко;
- Б) встановлення диктатури М. Прімо де Рівери;
- В) проголошення республіки;
- Г) перемога на виборах до кортесів Народного фронту.

83. З'ясуйте одну з причин політики «умиротворення» агресорів:

- А) загроза країнам Заходу з боку СРСР;
- Б) радянсько-німецьке дипломатичне зближення;
- В) намагання В. Британії та Франції уникнути війни з Німеччиною, до якої вони не були готові;
- Г) підтримка Німеччини з боку США.

84. З'ясуйте кодову назву плану висадки німецьких військ в Англії:

- А) план «Барбаросса»;
- Б) «Катапульта»;
- В) «Овердорд»;
- Г) «Морський лев».

85. Виберіть твердження, яке правильно розкриває суть руху Опору:

- А) рух Опору — це політична організація, яка ставила собі за мету вигнання загарбників з території своєї країни і встановлення влади робітників і селян;
- Б) рух Опору — це національно-визвольний, антифашистський рух, який виник під час Другої світової війни, проти німецьких, італійських і японських окупантів, їх союзників та поплічників;
- В) рух Опору — це політична організація, що виникла в еміграції під час Другої світової війни і ставила за мету ліквідацію окупаційного режиму у своїй країні і створення демократичного коаліційного уряду;
- Г) рух Опору — це боротьба населення проти тоталітарних режимів.

86. Вкажіть, з якою країною було підписано Тріанонський мирний договір:

- А) Угорщиною;
- Б) Німеччиною;
- В) Туреччиною;
- Г) Австрією.

87. Вкажіть одну з ознак світової економічної кризи 1929-1933 рр.:

- А) підвищення курсу фунта стерлінга;
- Б) падіння промислового виробництва;
- В) збільшення масштабів міжнародної торгівлі;
- Г) відсутність інфляції.

88. Хто очолив перший в історії Англії лейбористський уряд:

- А) Д. Ллойд-Джордж;
- Б) Е. Борнар-Лоу;
- В) Р. Макдональд;

Г) С. Болдуїн.

89. Назвіть одне з положень Програми Народного фронту у Франції:

- А) вихід Франції з Ліги Націй;
- Б) заборону вивозу капіталів за кордон;
- В) загальна політична амністія;
- Г) негайне збройне захоплення влади компартією Франції.

90. Однією з причин приходу нацистів до влади в Німеччині була:

- А) прийняття Німеччини до Ліги Націй;
- Б) економічна криза 1929-1933 рр.;
- В) передвиборча коаліція між НСДАП і КПП;
- Г) військова підтримка нацистів з боку іноземних держав.

91. Назвіть дату захоплення влади в Барселоні М. Прімо де Ріверою:

- А) 13 вересня 1923 р.;
- Б) 1 липня 1920 р.;
- В) 24 вересня 1921 р.;
- Г) 2 квітня 1924 р.

92. Назвіть, що обговорювали сторони під час англо-франко-радянських переговорів 1939 року в Москві:

- А) сфери «східних» і «західних» гарантій захисту від агресії;
- Б) питання участі США в європейському конфлікті;
- В) приборкання агресії Італії проти Ефіопії;
- Г) розмежування сфер колоніальних інтересів.

93. Назвіть одну з битв, що стала переломною під час Другої світової війни:

- А) битва за острів Окінава;
- Б) висадка союзників у Нормандії;
- В) битва під Ель-Аламейном;
- Г) битва за Дніпро.

94. Назвіть організатора Варшавського повстання 1944 р.:

- А) польський емігрантський уряд;
- Б) Польський комітет національного визволення (ПКНВ);
- В) радянське командування;
- Г) євреї Варшавського гетто.

95. В якому році було відкрито Другий фронт в Європі у ході Другої світової війни?

- А) 1942 р.;
- Б) 1943 р.;
- В) 1944 р.;
- Г) 1945 р.

96. З'ясуйте, з якою країною було підписано Нейїський мирний договір:

- А) Болгарією;
- Б) Німеччиною;
- В) Туреччиною;
- Г) Австрією.

97. Вкажіть, яке місто стало штаб-квартирою Ліги Націй:

- А) Нью-Йорк;
- Б) Париж;
- В) Відень;
- Г) Женева.

98. У чому полягала політика лейбористських урядів у Великій Британії в 1920-ті роки:

- А) переорієнтації капіталовкладень у військове виробництво;
- Б) націоналізації шахт і залізниць;
- В) зменшенні заробітної плати робітників з метою підвищення конкурентоспроможності англійських товарів на зовнішніх ринках;
- Г) невеликих поступках робітникам з метою зміцнення стабільності.

99. Назвіть, що було початком Листопадової революції в Німеччині:

- А) Перший загально німецький з'їзд Рад;
- Б) збройне повстання в Берліні;
- В) Комп'єнське перемир'я;
- Г) повстання моряків у Кілі.

100. Вкажіть, за умовами якого договору (18 березня 1921 р.) до Польщі відійшли Західна Україна та Західна Білорусія:

- А) Паризького;
- Б) Брест-Литовського;
- В) Ризького;
- Г) Мюнхенського.

101. Визначте одну з умов Нейїського мирного договору для Болгарії:

- А) передача Ельзасу і Лотарингії Франції;
- Б) до Польщі переходило місто Гданськ;
- В) до Румунії відійшла Південна Добруджа;
- Г) приєднання до своїх земель Бессарабії і Північної Буковини.

102. Вкажіть, в якому році Резу-хана було проголошено новим шахом Ірану:

- А) 1919 р.;
- Б) 1921 р.;
- В) 1925 р.;
- Г) 1928 р.

103. Хто був першим Генеральним секретарем Ліги Націй:

- А) Жозеф Луї Анн Авеноль;
- Б) Бутрос Бутрос Галі;
- В) Джеймс Ерік Драммонд;
- Г) Шон Лестер

104. Визначте мету індустріалізації в СРСР:

- А) створення умов для переходу на ринкові засади господарювання;
- Б) перетворення сфери послуг у провідну сферу економіки;
- В) створення потужної важкої промисловості, техніко-технологічна перебудова народного господарства;
- Г) прискорений розвиток легкої та харчової промисловостей як основи підвищення рівня споживання у країні.

105. Прізвище президента Німеччини, що переміг на виборах у 1932 р.:

- А) А. Гітлер;
- Б) Е. Тельман;
- В) П. фон Гінденбург;
- Г) К. Шлейхер.

106. Одна з особливостей політики республіканського уряду М. Асаньї (1931-1933 рр.) в Іспанії:

- А) заборона діяльності фашистських організацій;
- Б) надання автономії Каталонії;
- В) запровадження корпоративної системи;
- Г) націоналізація промисловості і промислової інфраструктури.

107. Назвіть дату підписання радянсько-німецького договору про ненапад (Пакт Молотова-Ріббентропа):

- А) 9 вересня 1938 р.;
- Б) 19 серпня 1938 р.;
- В) 28 липня 1939 р.;
- Г) 23 серпня 1939 р.

108. З'ясуйте, хто був командувачем військами союзників на Західному фронті в 1944 р.:

- А) О. Бредлі;
- Б) Б. Монтгомері;
- В) Д. Ейзенхауер;
- Г) Г. Александер.

109. 1 вересня 1939 р. Німеччина напала на:

- а) Францію;
- б) Польщу;
- в) СРСР;
- г) Чехословаччину.

110. Серед держав, які не оголошували війну Німеччині 3 вересня 1939 р. були:

- а) США;
- б) Індія;
- в) Австралія;
- г) Нова Зеландія.

111. Оборона Варшави у Другій світовій війні тривала:

- а) 5 днів;
- б) 10 днів;
- в) 15 днів;
- г) 20 днів.

112. 17 вересня 1939 р. відбулося вторгнення у Польщу військ:

- а) Великобританії;
- б) Франції;
- в) Чехословаччини;
- г) СРСР.

113. У підписанні договорів про взаємодопомогу з Прибалтійськими державами у вересні-жовтні 1939 р. не брала участі:

- а) Латвія;
- б) Литва;
- в) Фінляндія;
- г) Естонія.

114. Війна Франції та Великобританії проти Німеччини була:

- а) «хімічною»;
- б) «дивною»;
- в) «гарячою»;
- г) «холодною».

115. Виключення СРСР з Ліги Націй відбулось у ході війни з:

- а) Польщею;
- б) Німеччиною;
- в) Фінляндією;
- г) Чехословаччиною.

116. Вторгнення Німеччини в Данію і Норвегію відбулося:

- а) 16 лютого 1940 р.;
- б) 13 березня 1940 р.;
- в) 9 квітня 1940 р.;
- г) 10 травня 1940 р.

117. Серед держав, які не піддалися вторгненню Німеччини, була:

- а) Швеція;
- б) Бельгія;
- в) Нідерланди;
- г) Люксембург.

118. Вихід німецьких танкових з'єднань до Ла-Маншу відбувся:

- а) 9 квітня 1940 р.;
- б) 20 травня 1940 р.;
- в) 10 червня 1940 р.;
- г) 3 липня 1940 р.

119. У Дюнкеркській операції (26 травня — 4 червня 1940) не брала участі:

- а) Великобританія;
- б) Франція;
- в) Німеччина;
- г) Іспанія.

120. Оголошення Італією війни Франції та Великобританії відбулося:

- а) 14 травня 1940 р.;
- б) 20 травня 1940 р.;
- в) 28 травня 1940 р.;
- г) 10 червня 1940 р.

121. Підписання Комп'єнського перемир'я між Францією та Німеччиною відбулося:

- а) 9 квітня 1940 р.;
- б) 28 травня 1940 р.;
- в) 22 червня 1940 р.;
- г) 3 липня 1940 р.

122. Операція «Катапульта», в ході якої британський флот знищив французькі кораблі в Орані, відбулась:

- а) 16 червня 1940 р.;
- б) 3 липня 1940 р.;
- в) 3 серпня 1940 р.;
- г) 22 вересня 1940 р.

123. У липні-жовтні 1940 р. відбувалася битва за:

- а) Португалію;
- б) Іспанію;
- в) Великобританію;
- г) Італію.

124. В укладенні «Троїстого пакту» в Берліні 27 вересня 1940 р. не брала участі:

- а) Німеччина;
- б) Італія;
- в) Чехословаччина;
- г) Японія.

125. У жовтні 1940 — квітні 1941 р. відбувалася війна Італії з:

- а) Грецією;
- б) Албанією;
- в) Болгарією;
- г) Югославією.

126. Прийняття Конгресом США закону про ленд-ліз відбулося:

- а) 11 березня 1941 р.;
- б) 6 квітня 1941 р.;
- в) 9 травня 1941 р.;
- г) 22 червня 1941 р.

127. У ході Критської повітрянодесантної операції 1941 р. відбулося захоплення острова:

- а) Грецією;
- б) Італією;
- в) Югославією;
- г) Німеччиною.

128. 22 червня 1941 р. відбувся напад Німеччини на:

- а) Чехословаччину;
- б) Румунію;
- в) Болгарію;
- г) СРСР.

129. Оборона Брестської фортеці тривала:

- а) 16 днів;
- б) 28 днів;
- в) 32 дні;
- г) 40 днів.

130. Оборона Києва тривала:

- а) 64 дні;
- б) 68 днів;
- в) 72 дні;
- г) 76 днів.

131. Оборона Одеси тривала:

- а) 65 днів;
- б) 69 днів;

- в) 73 дні;
- г) 77 днів.

132. Початок блокади Ленінграда відбувся:

- а) 25 червня 1941 р.;
- б) 4 липня 1941 р.;
- в) 14 серпня 1941 р.;
- г) 8 вересня 1941 р.

133. Підписання у Ньюфаундленді Атлантичної хартії між США і Великобританією відбулося:

- а) 3 липня 1941 р.;
- б) 14 серпня 1941 р.;
- в) 24 вересня 1941 р.;
- г) 21 листопада 1941 р.

134. Напад Японії на американську військову базу Перл-Харбор відбувся:

- а) 8 серпня 1941 р.;
- б) 30 вересня 1941 р.;
- в) 4 жовтня 1941 р.;
- г) 7 грудня 1941 р.

135. Декларація 26 держав у Вашингтоні була підписана:

- а) 18 листопада 1941 р.;
- б) 11 грудня 1941 р.;
- в) 1 січня 1942 р.;
- г) 15 лютого 1942 р.

136. Провал плану «Барбаросса» відбувся у битві за:

- а) Москву;
- б) Ленінград;
- в) Харків;
- г) Севастополь.

137. Битва, яка поклала початок корінному перелому у Другій Світовій війні, проходила у:

- а) Харкові;
- б) Сталінграді;
- в) Керчі;

г) Ржеві.

138. Битва, у якій французькі моряки підірвали арсенал і потопили свої кораблі, аби уникнути їх захоплення німцями, відбулася у:

- а) Кале;
- б) Марселі;
- в) Гаврі;
- г) Тулоні.

139. 14–24 січня 1943 р. між США, Великобританією та вищими військовими керівниками обох країн проходила конференція у:

- а) Москві;
- б) Касабланці;
- в) Квебеку;
- г) Шаршалі.

140. Операція, яка призвела до падіння диктатури Муссоліні, відбулась на острові:

- а) Ельба;
- б) Сардинія;
- в) Сицилія;
- г) Пантеллерія.

141. З відкриттям другого фронту в Європі 6 червня 1944 р. розпочалась операція:

- а) Білоруська;
- б) Львівсько-Сандомирська;
- в) Нормандська;
- г) Ясько-Кишинівська.

142. Наступальна операція, яка завершилась не 29 серпня 1944 р.:

- а) Нормандська;
- б) Білоруська;
- в) Львівсько-Сандомирська;
- г) Ясько-Кишинівська.

143. У грудні 1944 — січні 1945 р. відбулася операція:

- а) Белградська;
- б) Голландська;

- в) Будапештська;
- г) Арденнська.

144. У січні-лютому 1945 р. відбулася операція:

- а) Вісло-Одерська;
- б) Східно-Померанська;
- в) Віденська;
- г) Берлінська.

145. У лютому-квітні 1945 р. відбулася операція:

- а) Східно-Померанська;
- б) Віденська;
- в) Берлінська;
- г) Празька.

146. Зустріч радянських та американських військ в Торгау 1945 р. призвела до повстання:

- а) Березневого;
- б) Квітневого;
- в) Травневого;
- г) Червневого.

147. У квітні-травні 1945 р. відбувалася операція:

- а) Східно-Прусска;
- б) Віденська;
- в) Берлінська;
- г) Празька.

148. 8 травня 1945 р. відбулося підписання акту про беззаперечну капітуляцію:

- а) СРСР;
- б) Німеччини;
- в) Італії;
- г) Чехословаччини.

149. Атомне бомбардування Хіросіми і Нагасакі американськими військами відбулося:

- а) у травні 1945 р.;
- б) у червні 1945 р.;

- в) у липні 1945 р.;
- г) у серпні 1945 р.

150. 2 вересня 1945 р. відбулося підписання акту про капітуляцію:

- а) СРСР;
- б) США;
- в) Японії;
- г) Китаю.

14. Список методичних рекомендацій та розробок викладача

1. Буглай Н.М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2012 рр.): навчально-методичний посібник. – Миколаїв: Іліон, 2013. – 272 с.
2. Навчально-методичний комплекс «Новітня історія країн Європи та Америки».
3. Тестові завдання для перевірки рівня знань студентів спеціальності 6.020302 Історія з курсу: «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки» // Посібник / Автор-укладач Н.М. Буглай – Миколаїв: Іліон, 2016. – 108 с.
5. Зовнішньополітичні пріоритети центральноєвропейських країн упродовж кінця 1980 – 2010-х років // Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть Навчальний посібник / Упор. М. Лендшел. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2016. – 464 с. (у співавторстві).
4. Історія міжнародних відносин: навчально-методичний посібник / Н.М. Буглай. – Миколаїв: Іліон, 2017. – 160 с.

15. Методичні матеріали, що сприяють самостійній роботі студентів

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА НА ЛЕКЦІЙНОМУ ЗАНЯТТІ

Навчальна лекція є одним з основних видів навчальних занять і, водночас, методів навчання у вищій школі. Вона покликана формувати в студентів основи знань з певної навчальної дисципліни, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять, самостійної роботи студентів. Студенту важливо навчитися активно слухати лекцію, вести змістовний конспект. У конспекті лекції повинні бути записані:

- тема лекції, план;
- література;
- найбільш важливі визначення (терміни, поняття, категорії, прізвища, дати, приклади, назви джерел та їхні основні ідеї тощо);
- тези (основні думки, факти, події тощо).

Складання тез:

Тези — коротко сформульовані основні положення статті, лекції, повідомлення, доповіді. Це короткий письмовий виклад основних думок без пояснень, ілюстрацій та посилань. У тезах переважають загальні положення. Складаючи тези, слід дотримуватися таких порад:

1. Уважно слухайте (читайте) текст, на основі якого треба скласти тези.
2. З'ясуйте значення незрозумілих вам слів і термінів.
3. Починайте складати тези лише тоді, коли ви з'ясували зміст тексту загалом і його головну думку.
4. Визначте у тексті основні положення, що є ланками логічного ланцюжка, за допомогою якого послідовно розкривається думка.
5. Сформулюйте їх своїми словами (це сприяє кращому розумінню тексту) і запишіть.

В ході самостійної роботи студент може в кінці конспекту відповідної лекції додати інформацію, отриману з підручника, посібника та інших джерел.

У зошиті студента з дисципліни повинні бути записані всі теми занять. Засвоєння конспекту полегшує розуміння матеріалу, а хороший конспект — надійний помічник при підготовці студента до семінару, заліку, екзамену.

ПІДГОТОВКА ДО СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Важливою складовою університетської освіти є семінарські заняття — форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на

підставі індивідуально виконаних завдань. Основне завдання семінарських занять з методики навчання історії полягає у обговоренні й засвоєнні закономірностей процесу навчання історії, оволодінні культурою наукового аналізу методичних проблем, тобто сукупністю сучасних принципів, методів, прийомів та технологій навчання історії.

Під час підготовки до семінарських занять студенти повинні опанувати прийоми та методи самостійної роботи з джерелами інформації, засвоїти навички дослідної роботи.

Саме семінарське заняття в повній мірі сприяє розвитку пізнавальної діяльності і самостійності студента, є одним з ефективних засобів активізації самостійної роботи студентів.

Воно може проводитися у традиційній формі та з використанням інтерактивних технологій і методів навчання. На семінарі проводиться обговорення студентами питань з попередньо визначених тем робочою навчальною програмою.

При підготовці до семінару студент не лише закріплює свої знання, але й розширює, поглиблює їх, навчається творчо мислити.

Якісна підготовка до семінарського заняття передбачає:

- врахування методичних вказівок викладача щодо виду та форми проведення семінару;
- вивчення плану семінарського заняття, що означає усвідомлення суті основних питань заняття;
- ознайомлення зі списком літератури;
- опрацювання основних термінів, понять, категорій, персоналій, хронології до теми;
- ознайомлення із завданнями для самоперевірки знань, ведення дискусії, можливими темами рефератів;
- опрацювання конспекту лекції з даної теми;
- написання тез відповідей на поставлені питання;
- опрацювання відповідних джерел, розділів підручників та допоміжної літератури.

На семінарські заняття студенти повинні приходити з конспектом лекцій, планом-конспектом (тезами) свого виступу, опрацьованими термінами, поняттями, категоріями з теми, конспектом інформаційних джерел, рефератом (при необхідності). На семінарі кожен студент повинен уважно слухати виступи товаришів і бути готовим доповнити відповідь або виступити з власною.

Як опрацювати матеріал підручника:

1. Відкрийте зміст в кінці/на початку підручника і визначте, з яких розділів (підрозділів, глав тощо) він складається. Знайдіть необхідний розділ, тему, параграф.

2. Зверніть увагу, що кожний параграф поділений на пункти. У кожному пункті розглядається окреме питання. Знайдіть необхідний пункт (пункти).

3. Зверніть увагу, що головне в тексті може виділятися напівжирним шрифтом, напівжирним курсивом або курсивом, може бути підкресленим.

6. Якщо вам трапляються незнайомі слова, терміни — знайдіть їх визначення в словнику (довіднику, енциклопедії тощо) або запитайте у викладача.

7. Розгляньте ілюстрації, схеми, таблиці тощо, які стосуються параграфу, пов'яжіть їх зі змістом тексту. Вони допоможуть вам краще зрозуміти матеріал.

8. Прочитайте додатковий матеріал до параграфу. Він доповнить ваші знання з даної теми.

9. Дайте усну відповідь на запитання до параграфу. Вони допоможуть глибше зрозуміти і краще запам'ятати вивчений матеріал.

10. У кінці кожного розділу можуть подаватися висновки, в яких узагальнено його зміст. Це допоможе зосередити Вашу увагу на головному.

Працюючи з науковою літературою, користуйтеся такими правилами роботи з джерелом інформації:

- 7) здійсніть попередній огляд матеріалу: ознайомтесь із обсягом та проблематикою, структурними частинами;
- 8) сформулюйте запитання до джерела: дуже часто проста трансформація назви дає можливість сформулювати адекватні запитання;
- 9) прочитайте текст, шукаючи відповіді на сформульовані запитання;
- 10) осмисліть прочитане, тобто встановіть зв'язки між новою інформацією і тією, що вже відома, спробуйте підібрати приклади до нових ідей;
- 11) перекажіть основний матеріал, відповідаючи на запитання, що були сформульовані перед читанням;
- 12) зробіть підсумковий огляд, пригадайте основні ідеї тексту та чітко сформулюйте відповіді на запитання.

Робота над складанням плану-конспекту та плану доповіді потребує ретельної праці з боку студента, вимагаючи залучення певних прийомів обробки інформації. Осмислене навчання потребує використання систематичних процесів для кодування та зберігання інформації у довготривалій пам'яті і для вилучення її звідти. Ці процеси називаються

"метакогнітивними", тому що вони представляють собою способи набуття думок, а не самі думки.

До таких способів відносяться: резюмування (узагальнення); уточнення (конкретизація); схематизація та організація. Резюмування – це спосіб вилучення основної ідеї частини або цілого тексту. Уточнення є протилежним процесом, оскільки збагачує абстрактне положення конкретними прикладами, ілюстраціями, кресленням, аналогією та ін. Схематизація уявляє собою рамки або код для структурування інформації для того, щоб її можна було і зрозуміти, і зберегти у пам'яті. Організація як метакогнітивний процес передбачає надання матеріалу певної структури, а не знаходження вже існуючої структури у самому матеріалі.

Потужним засобом засвоєння навчального матеріалу виступають графічні систематизатори (інколи їх називають "понятійними схемами") – це просторові побудови, що вимагають від читача виявлення глибинної структури матеріалу, що вивчається. Інколи найкращим способом зрозуміти певну тему є представлення інформації у вигляді лінійної послідовності. Цей спосіб слід використовувати, коли структура поданої інформації наближається до лінійної. Наприклад, формування умінь здійснюється у певній послідовності: 1) інформація про новий спосіб діяльності (мета та порядок дій); 2) виконання вчителем разом з студентами нового способу діяльності; 3) самостійне виконання учнями нового способу діяльності; 4) систематичне тренування. Цей алгоритм діяльності вчителя є не що інше, як ряд подій, що сліднують одна за одною в суворо упорядкованій часовій послідовності. Просте лінійне представлення цих подій адекватно відбиває усю необхідну інформацію: Інформація про новий спосіб діяльності -----
Сумісне виконання вчителя і студентами нового способу діяльності -----
Самостійне виконання студентами нового способу діяльності -----
Систематичне тренування.

Інформація, з якою доводиться мати справу, найчастіше більш складна, ніж прості лінійні ланцюжки. Альтернативним способом представлення інформації виступає зображення її у формі ієрархії, або ієрархічного дерева. У цьому випадку інформація упорядковується відповідно до правил класифікації. Правила класифікації визначають, частиною або різновидом чого є даний об'єкт.

Такий спосіб підготовки до семінарського заняття дозволить усвідомити логічну структуру навчального матеріалу, сприятиме повному, міцному, свідомому та глибокому засвоєнню змісту курсу.

СКЛАДАННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ (ТЕЗ) ПРОЧИТАНОГО

При всіх інноваційних формах і методах роботи на заняттях предметно-методичних дисциплін однією з провідних форм традиційно залишається робота з книгою — підручником, науковою літературою тощо.

Прочитаний матеріал для його глибшого і повнішого засвоєння потребує фіксації на папері (або електронному носії, що не змінює суті процесу). Найпоширенішими способами фіксації почутого на лекції або прочитаного є план, тези, виписки, конспект. Такі способи роботи дисциплінують студента, змушують заглибитися у зміст прочитаного, привчають виділяти головне у матеріалі, сприяють засвоєнню, повторенню і закріпленню матеріалу.

На жаль, в останні роки такі форми роботи відходять на задній план, що має своїм наслідком невміння частини студентів фіксувати прочитане, виділяти головне.

Виділяти головне у змісті матеріалу, його головну проблему, акцентувати свою увагу на суттєвому матеріалі, аналізувати прочитане та його тематичну структуру — одні з провідних умінь та навичок студентів при вивченні предметно-методичних дисциплін. Провідним методом в розвитку цих компетенцій є вміння поділяти текст на частини та складати план. Поділяючи навчальний матеріал на частини, студент тим самим аналізує його головні частини, а складаючи план — синтезує матеріал, виділяючи провідні думки, проблеми, факти тощо.

Складання простого або розгорнутого плану прочитаного:

План є попередньою формою запису прочитаного, він передує тезам та конспекту. За формою плани поділяються на: простий план, складний (розгорнутий) план, план-тези, план-конспект.

Загальний алгоритм для роботи над будь-яким планом може бути наступний. Спочатку йде прочитання матеріалу в цілому: необхідно уважно прочитати матеріал, над яким ви будете працювати — наприклад, підпункт параграфу, параграф підручника, декілька параграфів підручника (тему) тощо. При цьому рекомендується працювати олівцем (в жодному разі не ручкою, аби можна було витерти результати вашої роботи), підкреслюючи головне: факти, події, процеси, причинно-наслідкові зв'язки, висновки.

Після цього йде аналіз прочитаного за абзацами. Кожен абзац можна узагальнити в окрему думку, виділивши головне. Можливий варіант, коли для виділення необхідної думки треба прочитати декілька абзаців.

Головна думка формулюється як пункт плану. Пункт плану, як правило, формулюється стверджувальним реченням. Пункт плану не може складатися з одного слова або прізвища.

Розглянемо види планів, які використовуються на заняттях предметно-методичних дисциплін.

Простим називається план, який нумерується арабськими літерами (1., 2., 3. і далі). В такому плані рекомендується від 3 до 6 пунктів (більша кількість пунктів плану використовуються в рефератах та інших, більш складних, письмових формах роботи).

Якщо існує необхідність у більшій кількості пунктів, доцільніше скласти розгорнутий (складний) план.

Складний (розгорнутий) план передбачає, що пункти плану мають підпункти. Існують різні види нумерації пунктів плану. Можливий варіант, коли пункти нумеруються арабськими цифрами, а підпункти — літерами кириличного алфавіту (“а”, “б”, “в” і далі). В іншому разі пункти нумеруються римськими цифрами (I., II., III., IV. і далі), а підпункти — арабськими цифрами. Можливий і складний план, який поєднує два попередніх — пункти плану нумеруються римськими цифрами, підпункти — арабськими, а останні, в свою, чергу, мають підпункти, що позначаються літерами алфавіту. Зловживати такими складними за структурою планами не треба.

Останнім часом в фахових виданнях поширилася нумерація виключно арабськими цифрами (наприклад, пункт 1., підпункти 1.1., 1.2., 1.3., які мають підпункти 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3. тощо).

План-тези — це поєднання плану з коротко сформульованими основними положеннями прочитаного тексту, що вбирають суть висловлювань. Існує два види тезувань — відбір авторських тез з тексту або формулювання основних положень статті чи розділу книжки власними словами.

Тези формулюються розгорнутими реченнями, в яких виділяються головні факти, події, процеси, терміни та поняття, персоналії тощо. Як правило, необхідно уникати складних речень (складносурядних та складнопідрядних).

План-конспект — найбільш ускладнена форма плану, що поєднує пункти плану з розширеним викладом основних положень матеріалу, що опрацьовується. При цьому можливе окреслення в конспекті головних фактів, положень, причинно-наслідкових зв'язків, висновків тощо. Не вважається помилкою висловлення власних думок щодо прочитаного.

Методичні рекомендації щодо складання плану прочитаного:

1. Зверніть увагу на тему, план до якої ви повинні скласти. Уважно прочитайте текст і виберіть з нього лише той матеріал, який відповідає темі.
2. Починайте складати план лише тоді, коли з'ясуєте зміст матеріалу загалом.

3. Залежно від того, який план (простий чи розгорнутий) необхідно скласти, оберіть один із двох запропонованих шляхів.
- 3.1. Якщо потрібно скласти простий план, поділіть текст на логічно завершені частини. Знайдіть у кожній з них головну думку, чітко і конкретно сформулюйте й запишіть її.
- 3.2. Якщо план розгорнутий, у кожній з логічно завершених частин тексту визначте кілька положень, які розкривають головну думку; сформулюйте і запишіть головні думки у вигляді пунктів плану, а положення, що їх розкривають, — як підпункти.
4. Перед тим як записати план, перевірте, чи всі головні ідеї тексту знайшли у ньому відображення.

КОНСПЕКТУВАННЯ ДЖЕРЕЛ

Конспектування — стислий письмовий виклад основного змісту тексту з виокремленням його найважливіших положень. При конспектування джерела (документа, уривку з монографії, наукової статті) необхідно дотримуватися наступних порад:

1. Запишіть автора твору, його назву та вихідні дані.
2. Перед тим, як розпочати конспектування, необхідно ознайомитися з текстом загалом.
3. Визначте у тексті логічно завершені частини й у кожній з них знайдіть основну думку. Дайте їм назву. На основі цього складіть план.
- 4 Підготуйтеся до виконання завдання: поділіть сторінку зошиту на дві нерівні частини для запису плану (зліва) і конспекту (справа).
5. Складіть конспект змісту кожної логічно завершеної частини тексту відповідно до плану, дотримуючись наступних умов.
- 5.1. Основний зміст тексту викладається стисло.
- 5.2. Провідні думки, аргументи, висновки формулюйте детально.
- 5.3. Назви глав, розділів, параграфів наукової праці обов'язково вказуються точно.
- 5.4. У конспекті використовуються цитати. Дотримуйтеся правил цитування: необхідну цитату беріть у лапки, в дужках зазначайте джерело і сторінку.
- 5.5. Намагайтеся робити записи своїми словами, оскільки це сприяє кращому розумінню тексту.
- 5.6. Основні положення конспекту вказуються напроти відповідних пунктів плану.
6. Працюючи над конспектом, застосовуйте систему підкреслень, виділяйте найважливіше великими літерами, використовуйте умовні позначки. Вони допоможуть вам під час відповіді за конспектом.

7. У лівій частині конспекту крім плану можна також виписувати незнайомі імена і терміни, які потребують пояснення, необхідні доповнення, стислі висновки для себе, паралелі з явищами сьогодення тощо.
8. Перевірте виконану роботу. В разі необхідності виправте або уточніть пункти плану і зміст конспекту.
9. У випадку, коли необхідно скласти конспект на основі кількох джерел, спочатку визначте, який твір буде основним. Для цього прочитайте джерела і визначте, якою мірою в них розкрито проблему, що цікавить вас. Потім поділіть сторінку зошита на дві частини: у лівій частині запишіть конспект основного твору, в правій зробіть доповнення до нього за основними джерелами.

НАПИСАННЯ ДОКЛАДУ:

Вибір теми. Студент повинен обирати тему, яка найбільш відповідає його особистим інтересам. При обиранні теми необхідно враховувати її забезпеченість науково-педагогічними джерелами і методичною літературою. Остаточний вибір теми фіксується викладачем. Довільна зміна теми студентом не дозволяється. Обравши тему, студент повинен чітко спланувати роботу над нею:

- ознайомитись з літературою;
- зібрати матеріал;
- скласти план роботи;
- підготувати текст;
- доопрацювати та перевірити готовий текст.

Підбір літератури і джерел. Після обрання теми необхідно приступити до роботи над джерелами і літературою. Визначення кола необхідних для реферату джерел та літератури треба починати із складання списку опублікованих матеріалів. Для цього використовуються спеціальні бібліографічні покажчики, які можна знайти у бібліографічних відділах і каталогах бібліотек.

Для написання реферату студент повинен використати спеціальну літературу, яка стосується його теми. Через обмеженість обсягу реферату залучити всю літературу по темі, яка існує, неможливо, та й не потрібно. Але необхідно ознайомитися як можливо із найбільш широким колом літератури до теми, проаналізувати її та відібрати найбільш важливі, на думку автора, твори.

Спеціальна література представлена такими видами:

- Державні документи.
- Наукова література.
- Довідкова література (словники, енциклопедії, довідники тощо).

У першу чергу варто звернутись до новітніх видань, які містять оцінку того, що зроблено на цей час в тій чи іншій галузі педагогіки, методиці викладання, з того чи іншого питання, які нові погляди, методики, ідеї, технології презентуються. Разом з тим, ознайомлення з оцінками та поглядами спеціалістів ні в якому разі не виключає самостійного підходу до аналізу змісту і висновків щодо використаних праць.

Складання плану. Характеристика роботи.

Реферат повинен включати такі структурні елементи:

- ✓ Титульна сторінка
- ✓ Зміст
- ✓ Вступ
- ✓ Основний текст
- ✓ Висновки
- ✓ Додатки (в разі потреби)
- ✓ Список джерел та літератури.

Значною мірою успіх реферату залежить від добре складеного та до кінця продуманого плану. Під час роботи над темою поступово виявляються окремі частини плану, а, коли студент відібрав увесь матеріал і оволодів його змістом настільки, що ясно може уявити собі структуру роботи, він остаточно складає її план. Всі частини роботи розкривають конкретний аспект проблеми, але в той же час повинні складати єдине ціле.

ВСТУП пишеться після складання тексту всієї роботи. В ньому дається постановка питання, висвітлюється актуальність теми в наш час, доцільність її вивчення. Після цього дається коротка характеристика вивчення теми в науковій літературі, робиться висновок про ступінь вивченості даної теми науковцями. На основі цих висновків студент визначає коло конкретних завдань, які він збирається розв'язати в своєму дослідженні, формулює його цілі. Без чіткої постановки проблеми дослідження приречене перетворитися в безсистемне нагромадження фактів. Визначивши мету і завдання дослідження, студент дає коротку характеристику джерел, робить висновок про цінність цих праць для даної роботи.

Далі студент приступає до викладу матеріалу **ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ**. У **ВИСНОВКАХ** автор дослідження чітко формулює ті положення, до яких він прийшов внаслідок вивчення даної теми. Робиться це у вигляді коротких підсумкових тез за основними положеннями роботи.

Відразу після висновків, в разі потреби, йдуть **ДОДАТКИ**, де студент може вмістити таблиці, конспекти, анкети, схеми тощо. На додатки, якщо вони є, обов'язково потрібно посилатися у тексті, кожен додаток повинен мати посилання на джерело.

- Вступ займає 1-3 сторінку друкованого тексту.
- Висновки – 2-3 сторінки друкованого тексту.

Зміст розміщується на початку роботи. Він містить назви всіх структурних частин роботи із зазначенням сторінок. На яких вони розміщуються.

Складання списку джерел і літератури. Написання самостійного творчого дослідження, яким є реферат закінчується складанням списку джерел і літератури з дотриманням певних вимог і правил. Насамперед, до списку включається лише та література, яка реально використана студентом в процесі роботи. Порядковий номер джерела у списку літератури повинен відповідати номеру посилань у тексті.

Для захисту реферату студент готує виступ на 5 - 7 хвилин. У ньому зазначаються мета і завдання дослідження, актуальність теми, короткий зміст основної частини, характеристика літератури та джерел, основні висновки. Студент відповідає на запитання, після цього йому повідомляється оцінка за роботу.

17.Інші матеріали

Література до курсу:

Базова

1. Абрамов Ю.К. Американская партийная модель (основные характеристики) // США. – 1992. - № 2.
2. Авраменко Б. Наркомания: глобальный ответ на глобальный вопрос // Международная жизнь. – 1992. - № 11.
3. Агаяну Н. Канада ищет свой путь // Международная жизнь. – 1972. - № 7.
4. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика, политика, идеология. – М., 1990.
5. Аларадж Б. Политико – исторические аспекты и предпосылки арабо-израильского конфликта// Сучасна українська політика.- Вин.17.- К.,2009.
6. Альтернативи 1939 г.- М., 1989.
7. Александров В.В. Новейшая история стран Европы и Америки 1918-1945 гг. Учебное пособие для студентов исторических факультетов вузов. М., 1986.
8. Андреев В.Г. Геополитика и мировые войны XX века. // США-Канада: экономика, политика, культура.- 1999. - №11.
9. Андреотті Д. СССР, увиденный вблизи: перев.. с итал. / Под редакцией И.Б. Левина.-М.: Прогресс,1989.

10. Андрійчук О. Україна –Європа: тести на сумісність: Збірка публіцистичних текстів/ О. Андрійчук.- К.: Смолоскип, 2007.
11. Арах М. Европейский Союз: видение политического объединения. – М., 1998.
12. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
13. Ахтамзян А.А. Федеративная Республика Германия в конце XX в.// Новая и новейшая история.- 1999.- №4.
24. Ачкіназі Б.О. Загострення політичної ситуації у Франції після Першої світової війни // УІЖ. – 2001. - № 5.
15. Бадак А.Н. Всемирная история: в 24-х т.- Т. 18-24.- Мн., 1995.
16. Барановский К.Ю. Квебек: «большой национализм малых наций» // США. – 1992. - № 1.
17. Батталья Р. История Итальянского движения сопротивления 8 сент. 1943 г. – 25 апр. 1945 г. / Под ред. Н.А.Ковальского. – М.: Изд-во ин. лит-ры, 1954.
18. Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его стратегические императивы: Пер. с англ.. – М., 1998.
19. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. посібник. – К., 1997.
20. Борко Ю.А. От европейской идеи - к единой Европе. – М., 2003.
21. Богомолов О. Перед вызовами глобализма // Свободная мысль. – 2003. – № 8.
22. Буглай Н.М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2012 рр.): навчально-методичний посібник / Н.М. Буглай. – Миколаїв: Іліон, 2013.
23. Буглай Н.М. Тестові завдання для перевірки рівня знань студентів спеціальності 6.020302 Історія з курсу: «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки»: посібник / авт.-укл. Н.М. Буглай. – Миколаїв: Іліон, 2016. – 108 с.
24. Бузгалин А. Призрак антиглобализма // Свободная мысль. – 2003. – № 1.
25. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.
26. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.
27. Василенко В., Туниця Ю. Не хлібом єдиним. Про глобальну екологічну ініціативу та права людини // Урядовий кур'єр. — 1999. — 24 квітня.

28. Варлов С.В. Англия и проблема ограничения стратегических вооружений // Вопросы истории. – 1982. - № 9.
29. Вдовиченко В. Міжнародна безпека: погляд Вишеградської четвірки// Зовнішні справи.- 2013.- №5.
30. Веселовський А. Зовнішня політика України: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети// Політика і час.-2007.-№7.
31. Відносини України з країнами Азії, Африки та Латинської Америки/ / С.В. Віднянський, А.Ю. Мартинов/ С.В. Віднянський,, А.Ю. Мартинов//Державотворчий процес в Україні 1991-2006.- К.,2007.
32. Віднянський С.В. Центральна-Східна Європа у ХХ ст. як особливий регіон: основні напрями і проблеми вивчення // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. – Ужгород. – 2005. – Вип. 12.
33. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації/ С.В. Віднянський , А.Ю. Мартинов// УІЖ.-2011.-№ 4.
34. Віднянський С.В. Розпад Австро-Угорської монархії і утворення національних держав // Україна-Європа-Світ. – Вип. 2: Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – Тернопіль, 2009.
35. Віднянський С. Кримська конференція 1945 року (уроки для України) // Зовнішні справи. – 2015. - № 1.
36. Виноградов А. Правда о том, как Италия вышла из Второй мировой войны. // Вопросы истории. – 1979. - № 5.
37. Виноградов А. Великие державы и мирное урегулирование с Италией в 1945-1947 годах. // Вопросы истории.- 1987.- №7.
38. Вишневский М. Большое соперничество в Африке// Азия и Африка сегодня.- 2006.- №7.
39. Волков Л. Религиозный экстремизм и палестинская проблема // Азия и Африка сегодня. – 1998. - № 5.
40. Волощук П. Адаптация НАТО к новым мировым реалиям // Підтекст. – 1997. -№ 2.
41. Всесвітня історія ХХст. / Під ред.. Даниленко В.П., Панченка П.І.- К., 1999.
42. Всесвітня історія: Тести. 6-11 класи: Посібник / За ред. Л.М. Мицик. – К.: ВЦ «Академія», 2007.
43. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. – М., 1995.
44. Гаджиев К.С. Введение в геополитику: учебник. Издание 2-е дополненное и переработанное.-М. Логос.,2000.
45. Газін В. П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. 1918-1945: Підручник для студентів ВНЗ.- К., 2003.

46. Газін В. П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки. 1945-2002 роки: Підручник для студентів ВНЗ.- К., 2004.
47. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: Методологічні аспекти.- К.: Либідь, 2006.
48. Гершов З.М. Вудро Вільсон – М.: Мысль, 1983.
49. Гибианский Л. Я. Идея балканского объединения и планы ее осуществления в 40-е годы XX века. // Вопросы истории.- 2001.
50. Гладкий Ю.Н. Глобалистика: трудный путь становления // Мировая экономика и международные отношения. – 1994. - № 10.
51. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.
52. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.; наук. ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2001.
53. Глобальные проблемы современности. — М.: Мысль, 1981.
54. Гобсбаум Е. Вік екстремізму: Коротка історія XX ст. (1914–1991) / Пер. з анг. – К., 2001.
55. Гончар Ю.Б. Маастрихт, США та європейська безпека // Питання нової та новітньої історії. – 1995. – Вип. 41.
56. Гончар Б.М., Козицький М.Ю., Мордіїнцев В.М., Слюсаренко А.Г. Всесвітня історія. Навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене і доповнене. - К., 2002.
57. Горбань А. Радянська суспільного укладу селянства Східної Німеччини (1944-1953) // Історія України. – 2002. - № 17.
58. Горобець І. Конкуренція стратегій майбутнього Близького сходу //Зовнішні справи.-2012.-№3.
59. Горобець І., Мартинова А. Новий етап історії Європейського Союзу// Зовнішні справи.-2009.-№12.
60. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.
61. Грищенко К. Незалежна Україна, 20 років на світовій арені//Зовнішні справи.-2011.
62. Гузіна Дежан Упошуках правильної парадигми : концептуальні перспективи посткомуністичного переходу у країнах Східної Європи: перекладено з англійської/ Д. Гузіна.- К.: Ай Бі, 2003.
63. Гуменюк Б.І. Дипломатична служба: правове регулювання :: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Б.І. Гуменюк.- К., Либідь 2007.

64. Гуцало М.Г Сучасний міжнародний тероризм, як системне явище: тенденції, фактори, шляхи протидії// Гілея.-2005.-№3.
65. Давидсон А.Б Проблемы взаимопонимания в современных международных отношениях// Новая и новейшая история .- 2011.-№2.
66. Давыдов Ю.П. Возникновение региона ЦВЕ // США: экономика, политика, идеология. – 1997. - № 4.
67. Дахно І.І. Право Європейського Союзу: англо-українсько-російський голосарій /І.І. Дахно.- К.: Центр навчальної літератури, 2007.
68. Движение Сопротивления в Западной Европе, 1939-1945. Национальные особенности. - М., 1991.
69. Движение Сопротивления в странах Центральной и Юго-Восточной Европы. 1939-1945. Национальные особенности. - М., 1995.
70. Движение неприсоединения в документах и материалах. /Составленное Р.С. Листопадова.- М. Наука. 1989.
71. Движение неприсоединения в современном мире / Ответственный редактор Я.Я. Этингер.- М.: Международные отношения, 1985.
72. Демократические революции в Центральной и Восточной Европе: десять лет спустя: «Круглый стол» // Новая и новейшая история. – 2000. - № 2.
73. Державотворчий процес в Україні 1991-2006. - К.: Наукова думка, 2007.
74. Дейвіс Н. Європа: Історія/ Пер з англ. - К.: Основи, 2000.
75. Джонсон П. Современность: Мир с двадцатых по девяностые годы: В 2-х кн. – М., 1995.
76. Дзасохов А.С. Становление и эволюция постколониального мира, вторая половина XX в. – М., 1977.
77. Дікон Б. Глобальна соціальна політика: міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту./ Б.Дікон, М. Халс, П.Стабс; перекладено з англійської. А. Олійник, В. Триліс, В. Паламарчук.- К., Основи, 1999.
78. Дилкс Д. Черчилль и операция «Немыслимое», 1945 г. // Новая и новейшая история. – 2002. - №3.
79. Дипломатический словарь : в 3-х т.-Т.1-3 / Главный редактор А.А. Громыко и др.-4-е издание.Переработанное и дополненное. М.: Наука, 1984 -1986./ Т.1 422 с.; Т.2 503 с; Т.3.
80. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів.- Ніжин, 2000.
81. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917-1945).- М. 1996.

82. Документы по истории Мюнхенского сговора: 1937 – 1939. – М.: Политиздат, 1979.
83. Долгилевич Р.В. Вопрос о статусе Берлина. 1944-1990 годы // Новая и новейшая история. – 2011. - № 3.
84. Дорошенко М. С. Країнознавство. Країни СНД і Балтії : Навчальний посібник / М.С. Дорошенко.- Чернівці : Книги ХХІ, 2008.
85. Дубинин Ю.А., Мартынов Б.Ф., Юрьева Т.В. История международных отношений (1975-1991 гг.): Учебник. – М., 2006.
86. Дудко І. Формування багатополюсного світу в умовах постбіполярності: прогнози і реалії сучасних міжнародних відносин// Сучасна українська політика. Випуск 5.- К.- Миколаїв, 2004.
87. Дюррозель Жан-Батіст. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів. - К., 1995.
88. Европа между миром и войной. 1918-1939.- М., 1992.
89. Європейський союз : вчора, сьогодні, завтра: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Ю.І. Макар, В.І. Бурдяк, Т.Д. Івасютін, В.В. Семенко.- Чернівці: Рута; 2008.
90. Эдельман Дж. Р. Прелюдия холодной войны: к истории советско-американских отношений. // Вопросы истории.- 1991.- № 6.
91. Эмин В.Г. Региональные конфликты и международные организации.- М., Феникс, 1991.
92. Елькина Е.А. Пиратство в Гвинейском заливе: новые угрозы // Азия и Африка сегодня. – 2012. - № 12.
93. Ефимов Н.Н., Фролов В.С. Карибский кризис 1962 года (новые данные) // Вопросы истории. – 2005. -№ 10.
94. Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред.. Г.М Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2007.
95. Зовнішня політика України.: здобутки і проблеми.: К.-Товариство «Знання України», 2007.
96. Зовнішня політика України 2011-2012: Здобутки та пріоритети /К.І. Грищенко // Зовнішні справи.-2012.-№2.
97. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003)/ Відп. Ред.. С.В. Віднянський. – К.: Генеза, 2004.
98. Золотухин В.П. Международный терроризм и новая концепция внутренней безопасности США // Новая и новейшая история. – 2004. - № 3.
99. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945). Навчальний посібник.- К., 2001.

100. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник. - К., 2003.
101. Іванов А.Г. Великобританія і мюнхенський уговор/ В світлі архівних документів// Нова і новітня історія.- 1988.- №6.
102. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навчальний посібник для студентів спеціальностей: міжнародні відносини, міжнародне право, міжнародні економічні відносини, країнознавство / П.М. Ігнат'єв, Чернівці.: Книги-XXI., 2006.
103. Из мемуаров Уинстона Черчилля // Народы Азии и Африки. – 1989. - № 6. – 1990. - № 1.
104. Ілюхіна Р.М. Ліга націй. 1919-1934.- М. Наука, 1982.
105. Іноземцев В. Нескільки гіпотез про світовий порядок ХХІ століття // Свободна думка. – 2003. – № 10, 11, 12.
106. Іноземцев В. Розколота цивілізація. – М., 1999.
107. Історія сучасного світу: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, Л.О. Титаренко та ін. – К.: КНЕУ, 2006.
108. Лакер У. Тероризм в епоху постмодернізму. // США: економіка, політика, ідеологія.- 1997.- № 2.
109. Міжнародні парламентські організації. Справочник. – М., 2003.
110. Як приймалося рішення про встановлення берлінської стіни. // Нова і новітня історія.- 1999.- №2.
111. Кальвокорессі П. Світова політика після 1945 року: В 2 т. – М., 2000.
112. Камінський Е., Фесенко М. Порівняльний аналіз діяльності президентів США Барака Обами та Франції Ніколя Саркозі // Зовнішні справи. – 2009. - № 3.
113. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин: Курс лекцій.- Львів: Світ, 1995.
114. Канада – США: економічні і політичні відносини. – М., 1983.
115. Катляр В.С. «Розвиток стратегічних концепцій США і НАТО після 11 вересня 2001 року». – М., 2003.
116. Карягин В.В. Берлін: від залізної завіси до берлінської стіни // Міжнародне життя. – 1991. - № 4 - 8.
117. Кіндратець О. Проблеми війни і миру в третьому тисячолітті // Політичний менеджмент. – 2010. - № 2.

118. Кіш Є. Геополітичні наслідки інтеграції країн Центральної Європи в Європейський Союз / Є. Кіш // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. —2005. — Випуск 12.

119. Кіш Є. Європа у пошуках нової ідентичності: Інституалізація процесів інтеграції країн Центрально-Східної Європи // Нова політика. — 1998. - № 3.

120. Кіш Є. Транскордонне співробітництво та регіональна політика Європейського Союзу / Є. Кіш // На шляху до Європи. Український досвід Єврорегіонів. Інститут Схід-Захід. — К.: Логос , 2000.

121. Киридон А. Міжнародні відносини у системному вимірі: поняття, етапи і тенденції розвитку//Історія в сучасній школі.- 2012.- №2.

122. Киссинджер Г. Дипломатия. — М., 1997.

123. Кокошин А.А., Рогов С.М. Серые кардиналы Белого дома.- М., АПН., 1986.

124. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитическая и политическая география: Учебник для студентов вузов.- М., Аспект- пресс, 2001.

125. Корнилов Ю.Э., Шишкин Г.А Перестройка в СССР : Международный резонанс.-М.,Международные отношения, 1988.

126.Костенко Г. Миротворча стратегія ООН: історія та сучасність// Зовнішні справи.-2012.-№3.

127. Кто есть кто в мировой политике.- М., Политиздат,1990.

128. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. — К., 2001.

129. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : Навчальний посібник для студентів Вищих навчальних закладів /В.В. Копійка , Т.І. Шинкаренко; за редакцією Л. Губерського. -2-е видання, виправлене і доповнене.- К.:Знання, 2012.

130. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /М.В. Кордон.- 2-ге видання.: К : центр учбової літератури, 2010.

131. Коріненко П.С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945рр.).- Тернопіль, 2003.

132. Корниенко Г.М. У истоков «холодной войны» // Новая и новейшая история. — 1999. - № 6.

133. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. - К., 2001.

134. Кремень В.Г. Україна: ідентичність в добу глобалізації(начерки міждисциплінарних досліджень) / В.Г. Кремень, В.М. Ткаченко.- К: Знання України.,2013.

135. Кривець Н.В. Українсько-німецькі відносини: політика, дипломатія, економіка. 1918 – 1933 рр. / Н.В.Кривець. – К.: Інститут історії України НАН України, 2008.
136. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.
137. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти. Навч. посіб. Для студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ / В.Ю. Крушинський, В.А. Манжола. – К.: Либідь, 2007.
138. Кульчицький С. Україна і Росія: переваги і небезпеки «особливих відносин».Роздуми історика/С. Кульчицький.- К.-Інститут історії України НАН України, 2004.
139. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: 10 кл.: Підручник. – К.: А.С.К., 2007.
140. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: 11 кл.: Підручник. – К.: А.С.К., 2007.
141. Ланда Р.П. Глобализация и политический ислам // Новая и новейшая история. – 2011. - № 2.
142. Ларін М. Міжнародні організації у сучасному світі// Юридичний вісник України.-2003.-№7.
143. Логвиненко С. Геополітичні суперечності в сучасному світі// Політичний менеджмент.-2010.-№1.
144. Лузянин С.Г. ШОС: : возможные пути развития//Азия и Африка сегодня.-2010.-№4.
145. Ляшенко Д. Глобальні проблеми сучасності // Географія та основи економіки в школі. – 2004. – № 2.
146. Максимычев И. Конец Берлинской стены. //Международная жизнь.- 1991.- №2.
147. Малієвський С. Війна на знищення: злочини вермахту в 1941-1944 рр. // Політика і час. – 2002. – № 6.
148. Мартинов А. Позиція України щодо реформування ООН// Політика і час.-2005.-№9-10.
149. Матійчик Я. Між Європою й Азією (Пріоритети зовнішньої політики України у контексті геополітичного розвитку) // Політика і час.- 2002.-№9.
150. Матьовка М. Рух неприєднання: становлення і зміст// Історія України.-2001.-№29-3.
151. Международные отношения: Социологические подходы / Рук. авт. кол. профессор Л. А Цыганов.-М.: Гардарина, 1998.
152. Международные организации системы ООН: Справочник.- М., Международные отношения, 1990.

153. Мельников Д.Е. Черная Л.Б. Империя смерти: Аппарат насилия в нацистской Германии 1933 – 1945 гг. М.: Политиздат, 1987.
154. Мещеряков М.Т. Судьба интербригад в Испании по новым документам // Новая и новейшая история. – 1993. - № 5.
155. Міжнародні організації (ООН, ЄС, НАТО, ОБСЄ, МВФ, СОТ, МКЧХ, ГАМ, ОПЕК, АСЕАН, МАГАТЕ, ШОС) // Позакласний час.-2009.-№15-16.
156. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / Манжол В.А., Білоусов М.М., Гайдуков Л.Ф. та ін. – К., 2003.
157. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський Л.В. та ін. – К., 2001.
158. Мицик Л.М., Кузьменко Ю.В. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2007). Навчальний посібник для самостійної роботи студента.- К., 2008.
159. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-х – 40-х гг.- М. 1996.
160. Мировые войны XX века: В 4-х кн. – М., 2002.
161. Мирошниченко В.О., Федчиняк А.О. Всесвітня історія. Тести для підготовки до ЗНО 2012 року. Частина 2. – Харків: Вид. гр. «Основа», 2012. – (Б-ка журналу «Історія та правознавство». – Вип. 4 (100)).
162. Молчанов А.И. Россия, Украина и Белорусь от Н.Хрущева до «Беловежской пущи». В 3-х томах. Т.1.-СПБ: Владимир Даль, 2006.
163. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека. // Вопросы истории.- 1992.- №2-3.
164. Морозов Г.И. Международный терроризм. // США: экономика, политика, идеология.- 1997.- №2.
165. Наринский М.М. СССР и «план Маршалла». По материалам архива президента РФ // Новая и новейшая история. – 1993. - № 2.
166. Наринский М.М. Берлинский кризис (1948-1949 гг.). Новые документы из российских архивов. // Новая и новейшая история.- 1995.- №3.
167. Наринский М.М. М.С. Горбачев и объединение Германии. По новым материалам // Новая и новейшая история. – 2004. - № 1.
168. Нариси з історії (1901-1945) XX століття: Історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А.Ф. Трубайчука. - К., 1998.
169. Насенко Ю.П. Историческое значение Бандунгской конференции // Новая и новейшая история.-1975.-№4.
170. НАТО у XXI столітті.- Брюссель: НАТО, 2004.
171. Нечитайло Д. След «Аль-Каиды» на Северном Кавказе // Азия и Африка сегодня. – 2006. - № 8.

172. Никонова С.В. Германия и Англия от Локарно до Лозанны. – М.: Наука, 1966.
173. Никонова С.В. Очерк Европейской политики Германии в 1924 – 1929 гг. От плана Дауэса к плану Юнга. – М.: Наука. – 1977.
174. Новейшая история зарубежных стран Европы и Америки 1917-1945. Под ред. проф. В.К. Фураева. - М, 1989.
175. Новітня історія (1918-1939). За ред. проф. В.А. Тарасенка.- К., 1961.
176. Новітня історія країн Європи і Америки: Збірник матеріалів для самостійної роботи студентів/ Укладач Л.М. Мицик. – Ніжин, 2003.
177. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу / С.В. Віднянський, А.Ю. Мартинов. – К., 2009.
178. О них говорят: 20 политических портретов.- М., Политиздат, 1989.
179. Орлик В. Росія та США напередодні президентських виборів // Зовнішні справи. – 2011. - № 11-12.
180. Орлик И.И. Центральная-Восточная Европа: от СЕВ до Евросоюза// Новая и новейшая история.- 2009.-№2.
181. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1999.
182. Павлов Н. Германский вопрос и «общеевропейский дом» // Мировая экономика и международные отношения. – 1990. - № 6.
183. Пасинчук К. Європа і Близький Схід: міжцивілізаційні відносини і міжнародна безпека//Політика і час.- 2006.-№3.
184. Пилько А.В. НАТО и Берлинский кризис 1958-1961 годов// Новая и новейшая история.- 2012.-№1.
185. Первая мировая война и проблемы политического переустройства Центральной и Юго-Восточной Европы.- М., 1991.
186. Петровський В.В. Українсько-російські взаємини в сучасній західній науковій літературі (1991-2001 рр.)- Харків: Майдан, 2003.
187. Погорелов Є. Глобалізація – виклик доби, і відповідь на нього // Молода нація. – 2001. - № 4.
188. Політична історія ХХ ст.: навчально–методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни/ В.Ф. Салабай, Я.А. Титаренко, Л.О. Панчук та ін.. – К., 2002.
189. Политические переговоры – СССР, Великобританки и Франции 1939г. в свете французских дипломатических документов / Новая и новейшая история. - 1989 - № 6.

190. Полянський П. Всесвітня історія. 1914-1939рр.- К., 2002.
191. Пономарев М.В., Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки. Практическое пособие для вузов. Т.1-3.- М., 2000.
192. Поспелов А.С. Особливості воєнних конфліктів 1975-1991 рр. в Азії, Африці та Латинській Америці// Записки історичного факультету.Вин.16.-Одеса,2005.
193. Постоловський Р.М., Пугач Є.П., Старшнюк С.Ю. Встановлення тоталітарних режимів у країнах Центральної та Південно-Східної Європи (1944 - 1953). – Харків, 2000.
194. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI - К.-Парламентське видавництво, 2010.-(серія «Закони України»).
195. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV//Офіційний вісник України.-2004.-№35.
196. Пронь С.В. США та Японія Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (50- 90-ті роки ХХ століття) : Монографія. – Миколаїв: Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2003.
197. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика 1914-1991 роки: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ С.В. Пронь.- Миколаїв, Видавництво МДГУ ім. П. Могили 2009.
198. Рогов С.М. 11 сентября 2001 года: реакция США. // США-Канада: экономика, политика, культура.- 2001.- № 11.
199. Ромашкина Н Северокорейские атомные бомбы и ракеты: мифы,догадки, реальность.//Азия и Африка сегодня.-2006.-№9.
200. Ромашкина Н. Иранский атомный узел// Азия и Африка сегодня.- 2006.-№8.
201. Рошин А.А. Послевоенное урегулирование в Европе. – М., 1989.
202. Рошин А. Так начиналось ООН // Международная жизнь. – 1992. - № 7.
203. Рыхловский Б. Ялтинская конференция и современность// Международная жизнь.-1984.- №6.
204. Рубан С.Н. Участие СССР в корейской войне (новые документы) // Вопросы истории. – 1994. - № 11.
205. Рудич Ф. Стабільна демократія і ринкова економіка – невіддільні (трансформація політичних і економічних структур у країнах Центральної та Східної Європи: порівняльний аналіз) // Віче. – 1995. - № 4.
206. Рябінін Є. Від глобалізації до багатополюсного світу через регіоналізм // Зовнішні справи. – 2012. - № 1.

207. Рябінін Є. Сучасні проблеми та перспективи АСЕАН// Зовнішні справи.-2011.-№3.
208. Савченко М. Організації Об'єднаних Націй – 60 років (1945-2005) // Історія України. - № 39(439), жовтень 2005.
209. Садкіна В. І. Глобальні проблеми людства // Географія. – 2005. – № 1.
210. Самарская Е. Индустриальное общество перед лицом перемен // Свободная мысль. – 1997. – № 2.
211. Самофалов В. Китай у новому світовому порядку: становлення супердержави// Зовнішні справи.-2013.- №4.
212. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть): Навч.-довід. посібник. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005.
213. Сєвекіна О. На відміну від ідей інтеграції (Президентські вибори у Франції як референдум для Європейського Союзу щодо його подальшого розвитку) // Політика і час. – 2002. - № 6.
214. Семин А.В. Треугольник США- Китай-Япония и АТР// Азия и Африка сегодня.-2012.-№9.
215. Симоненко Р. Сестри Великої Перемоги,Кримська(Ялтинська) й Берлінська (Потсдамська) конференції та Україна// Політика і час.- 1995.-№5.
216. Сич О.І. Історія західного суспільства в міжвоєнний період (1919–1939): Навч. посібн. – Чернівці: Наші книги. – 2008.
217. Сич О.І. Світ в другій половині ХХ – на початку ХХІ : основні тенденції політичного та соціально–економічного розвитку: Навч. посібн. – Чернівці, 2010.
218. Славинский Б.Н. Сан-Францисская мирная конференция 1951 г. // Проблемы Дальнего Востока- 1991.-№3.
219. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.
220. Субх М. Рада співробітництва арабських держав Перської затоки: інтеграція на тлі серйозних внутрішніх протиріч// Зовнішні справи.-2012.-№3.
221. Сурін В.Б. Принцип національного самовизначення і політика умиротворення фашистської Німеччини (1933-1939рр.) // Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія: історія. Вип. 22. – Ужгород, 2009.
222. Сухверхов В.В. Формирование новой французской колониальной политики в 1944-1946 гг. // Новая и новейшая история. – 2002. - № 1.
223. Типпельскирх К. История Второй мировой войны. – Т.1-2. - М., 1995.

224. Термінологічний словник. lib.chdu.edu.ua/pdf/metodser/137/9.pdf
225. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Пер. з англ. – К., 2001.
226. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. – Т. 1-2. - К.: Основи, 1995.
227. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу // Зовнішні справи. – 2010. - № 3-4.
228. Толстов С. Міжнародна безпека в сучасному світі: стан, проблеми, перспективи // Зовнішні справи.-2012.- № 8-9.
229. Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления.- М., 1996.
230. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна. - К.: Либідь, 1999.
231. Трухановский В.Г. Проблема ядерного оружия в английской политике в годы второй мировой войны. // Вопросы истории. – 1984. - № 5.
232. 1939 год: уроки истории.- М., 1990.
233. Україна у міжнародних відносинах XX століття: Навч. посібн./ За ред. проф. Малика Я.Й. – Львів: Світ, 2004.
234. Фесенко М. Нові тенденції та глобальні проблеми сучасних світових процесів // Дослідження світової політики: Зб. Наук. Праць. – Вип. 32. – К., 2005.
235. Фесенко М. Цей багатопольсний світ (формування сучасної системи міжнародних відносин) // Політика і час.-2005.-№12.
236. Филитов А.М. Германский вопрос: от раскола к объединению. – М., 1993.
237. Фридрих К., Бжезинский З. Тоталитарная диктатура и демократия. – М., 1991.
238. Хазанов А. Лондон после терактов // Азия и Африка сегодня. – 2005. - № 11.
239. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917- 1945 рр. Навч. посіб. для студентів ВНЗ.- К.: Либідь, 1997.
240. Цветков Г.Н. СССР и США: отношения, влияющие на судьбы мира. – К., 1988.
241. Ціватий В., Чекаленко Л. Європейське перехрестя безпеки: завдання Вишеграду / В. Ціватий, Л. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2013. – № 8.
242. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник, 3-тє вид. стереотипне. – Львів: Новий світ, 2006.
243. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. – К: Либідь, 2006.

244. Чекаленко Л. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник.- 2 вид. – К.: Кондор, 2011.
245. Чекаленко Л. ЄврАзЕС-ОДКБ-ШОС: союзники чи конкуренти? //Зовнішні справи.-2012.-№9.
246. Чекаленко Л. Україна в Європейських структурах безпеки і співробітництва// Зовнішні справи.- 2011.- №10.
247. Черевко О. Проблеми періодизації всесвітньої історії: новітня історія// Історія України. – 2005. - № 8(408).
248. Шаповалова О.Ілюзія вибору та її ризики для зовнішньої політики України // Зовнішні справи.-2013.№1.
249. Шевчук О.В. Китай між США та Росією: геостратегічні відносини: Монографія/О. В. Шевчук- Миколаїв: Іліон, 2008.
250. Шевчук О.В. Система безпеки Азіатсько-Тихоокеанського регіону: фактори формування та тенденції розвитку: Монографія / О.В. Шевчук.- Миколаїв.:Видавництво ЧДУ ім. П. Могили, 2010.
251. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – К., 2002.
252. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин. Підручник для студентів вищих навчальних закладів/ М.А. Шепелєв - К: Вища школа, 2004.
253. Шергін С. Пріоритети стратегічного партнерства та дилема не євразійського розвитку// Зовнішні справи.- 2012.- №5.
254. Шергін С. Україна, США і ЄС: криза дипломатії доби глобалізації // Зовнішні справи. – 2015. - № 1.
255. Шерман Ф. Война на Тихом океане. – М., 1999.
256. Шлезингер А. Некоторые уроки «холодной войны» // Новая и новейшая история. – 1991. - № 1.
257. Шпенглер Освальд. Закат Европы. – Т.1.- М.: Мысль, 1993.
258. Шумпетер Йозеф А. Капіталізм, соціалізм і демократія. – К.: Основи, 1995.
259. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. - № 2.
260. Юрлов Ф.Н. КНР, Индия и США: соотношение сил меняется // Азия и Африка сегодня.- 2013.- №1.
261. Юрченко С. «План Маршала» у ретроспективі і проблема допомоги при соціально-економічних трансформаціях // Дослідження світової політики: Зб. наук. праць. - Вип. 22. – К., 2003.
262. Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время 1918-1945. Курс лекций, второе издание. – М., 2000.
263. Ялі М. «Перезавантаження» американсько-російських відносин: український контекст Зовнішні справи. – 2014. - № 11-12.

264. Ян Е. Перелом у Східній Європі // Сучасність. – 1994. - № 5.

265. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття. - К., 2005.

266. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.: Республика, 1994.

Допоміжна

1. Авраменко С. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика, політика и идеология. – М., 1990.

2. Адибеков Р. Коминформ и послевоенная Европа (1947-1956). – М., 1994.

3. Батюк В. Геополитический контекст начала холодной войны: уроки для 90 х/ США //ЭПИ. – 1994, – №8-10.

4. Белоус В. На пути к глобальной безопасности. МЭМО, 1999, №9.

5. Белоусов М. Участие Украинской ССР во взаимодействии стран социализма в ООН/ Весник КГУ. – 1982. – №14.

6. Борко Ю. Общеевропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.

7. Брандт В. Воспоминания. – М., 1991.

8. Богомолов О. Перед вызовами глобализма //Свободная мысль. – 2003. – №8.

9. Бузгалин А. Призрак антиглобализма //Свободная мысль. – 2003. – №1.

10. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.

11. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.

12. Весник МИД СССР, 1990.

13. Волощук П. Адаптация НАТО к новым мировым реалиям, Подтекст, 1997, №5-6.

14. Воронов К. Будущее Европы: безопасность через международные отношения МЭМО, 1998, №3.

15. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.

Горбатчук Г. Кудряченко. Відносини ФРН-НДР: від визначення до єднання. – К., 1994.

16. Гудич Ф. Місце і роль України в новому геополітичному просторі. Нова політика, 1998, №5.

17. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 2002.

18. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии. 1990.

19. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.
20. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века // Свободная мысль. – 2003. – №10,11,12.
21. Иноземцев В. Расколота цивилизация. – М., 1999.
22. История международных отношений и внешней политики СССР в трех томах. – М., 1986-1987.
23. Коппель О, Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ сторіччя. – К., 1999.
24. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.
25. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. –К., 2001
26. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.
27. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма // США: экономика, политика, идеология. – 1997. – №2.
28. Мирский Г. Еще раз о распаде СССР и этнических конфликтах. МЭМО, 1997, №2.
29. Немчинов И. Украинский ответ на геополитические вызовы. Подтекст, 1998, №27, 28.
30. Политические кризисы и конфликты 50-60 гг. в Восточной Европе. – М., 1993г.
31. Скороход Л. Скороход Ю. Миротворча діяльність на тернах СНД. Політична думка, 1997, №11.
32. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.
33. Тимербаев Р. Контроль за ограничением вооружений и разоружением. – М., 1983.
34. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
35. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. – №2.
36. Чекаленко Л. Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
37. Черемин С.Е. Россия в условиях глобализации мировой экономики. – М., 2001.
38. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция. – М., 2003.

14. Інформаційні ресурси

Європейська історія – <http://library.byu.edu/-rdh/>

Європейський Союз – <http://europa.eu.int>

Історія зарубіжних держав – <http://www.mavicanet>

Історія війн – <http://www.militera.lib.ru>

Історія США – <http://www.msstate.edu/archives/>

Мережа міжнародних організацій – [http:// www.ned.org](http://www.ned.org)

Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/>